

KOMORNÍ LISTY

časopis soudních exekutorů

I/2014
6. ročník

ROZHOVOR S DAVIDEM
KONCZEM

ŠIKANÓZNÍ
(DLUŽNICKÝ)
INSOLVENČNÍ NÁVRH

NĚMECKO
PROSAZUJE
VÝKON
ROZHODNUTÍ
Z „JEDNÉ RUKY“

vydává Exekutorská komora
České republiky

E-DRAŽBY EFEKTIVNĚ

MAXIMALIZUJTE POTENCIÁL SVÝCH DRAŽEB

Hledáte efektivní řešení nebo know-how k pořádání elektronických dražeb z pohodlí kanceláře Vašeho úřadu?

Není nic jednoduššího, než si na dva měsíce nezávazně vyzkoušet pořádání E-DRAŽEB zcela ZDARMA. Osobně Vás rádi navštívíme a seznámíme Vás se systémem, případně zaškolíme Vaše zaměstnance.

Aplikace na serveru Dražby-exekutoři.cz samozřejmě splňuje veškeré nároky stanovené příslušnými zákony, stejně jako představy našich stávajících klientů z řad SE. Náš systém danou dražbu nejen zrealizuje, ale také umožní ji efektivně prezentovat rozsáhlou inzercí dražeb s napojením na další subjekty (E-AUKCE.COM, Konkursní Noviny, REALCITY.CZ, Deníky Bohemia, PPC, etc.)

Vyzkoušejte si tedy nezávazně a zdarma, jak se draží elektronicky na portálu DRAZBY-EXEKUTORI.CZ, klidně na všech Vašich aktuálních dražbách a ujistěte se, že Vám poskytneme přesně to, co hledáte (nabídka platí pouze pro nové klienty).

drazby-@xekutori.cz

Kontaktujte nás:

+420 774 868 037

+420 241 416 417

spravce@e-aukce.com

VEŠKERÉ STAROSTI S POŘÁDÁNÍM VAŠICH DRAŽEB NECHTE NA NÁS.

- 1. Pošlete nám příslušnou dražební vyhlášku (pomůžeme Vám ji vytvořit), znalecký posudek a fotografie.**
- 2. Dražbu zdarma zveřejníme na portálu DRAZBY-EXEKUTORI.CZ a E-AUKCE.COM.**
- 3. Uveřejnění dražby vám potvrdíme e-mailem.**
- 4. V případě zájmu dražbu podpoříme inzercí na realitním portálu REALCITY.CZ nebo v Konkursních Novinách za zvýhodněnou cenu.**

PÍŠE VÁM EXEKUTOR V DEMISI

JUDr. Arnošt Hofman

soudní exekutor
Exekutorského úřadu Pardubice

*My sedmdesátníci máme tu jedinou výhodu, že nám nikdo nemůže říci, že jsme zemřeli předčasně.
(volně podle Milana Lasici)*

Jsem exekutorem v demisi a nejpozději dnem 1. září 2014 budu už jen emeritním exekutorem či exekutorem v.v. V době, kdy sice notně zchátralý dědek přece jen ještě udrží meč a moč, trefí domů a rozezná hnědou od červené, to není lehké rozhodnutí, nicméně doufám, že zejména adepti na vítězství ve výběrovém řízení to uvítají, nevěda dost dobře, co je čeká, jiným to bude jedno a mne bude hřát vědomí, že jsem v této Bohu a lidem nemilé službě vydržel na den rovných 13 roků.

Asi by se slušelo při této příležitosti koncipovat tohle povídání jako jakési bilancování, předání zkušeností apod. Stál jsem u zrodu našeho právníckého stavu a téměř po celou dobu jsem byl členem či funkcionářem významných stavovských orgánů, včetně prezidia. Nebude tomu tak.

Totíž v den, kdy jsem přišel do styku s humorným výrokem pana Lasici o předčasném (ne)úmrť sedmdesátníků, jsem si v renomovaném deníku přečetl slova jistého vysoce postaveného politika, dnes už i státníka, že „zatočíme s exekutory a lichváři“. Když jsem si uvědomil, že to pronesl absolvent práv, přepadla mne otázka, zdali to předčasné úmrtí nehrozí spíše našemu stavu. Onen „právník“ si asi neuvědomil, že posláni, postavení a funkce obou kategorií jsou upraveny v rozdílných zákonech a o § 218 trestního zákona o lichvě zřejmě nikdy neslyšel. Vcelku bych o tom přestal přemýšlet – v zápalu boje o koryta se to snadno přehlédne a jak říkávala moje babička: „...co z huby vyletí, párem volů zpátky nedostaneš...“. Objevily se však i další signály nasvědčující tomu, že nám někdo usiluje o žití a bytí. Nechci šířit pesimismus, ale pohledme např. na tzv. Koaliční smlouvu. Zejména věta o tom, že exekuce podle exekučního řádu bude nepřijatelná ve všech případech, kdy je možno splnění povinnosti vymáhat ve správní exekuci, ve mně vyvolává mrazení. Není to první krůček k návratu před rok 2001 nebo ještě hlouběji do historie? Do toho všeho se do vysoké politiky vrátil šinkanzen s prvním a posledním (doufám!) samurajem na palubě s blábolem o generálním návratu před toto období.

Nelze dost dobře spoléhat ani na prázdnou státní kasu. Nehledě na to, že když je nejhůř, a hlavně když se chce, najdou se i inflační peníze a daňoví poplatníci to zaplatí, je tu jeden nepřehlédnutelný fenomén nazvaný Celní správa ČR. Kromě letišť nemáme hranice, pro celníky se hledá smysluplná obživa a namísto masového propouštění visí na internetu inzerát, jímž se hledají noví příslušníci. Už dnes s nevalnými výsledky fušují do exekucí. Že by se vyloženě „civilní“ pravomoc svěřila do rukou ozbrojeného sboru? Žádný problém – vždyť na východ od našich hranic (dále než na Slovensku) jsou exekutoři také ozbrojeným sborem, a jak jim to funguje! Anebo z exekuční složky vyrobíme občanské zaměstnance, sáhneme jim na plat a ještě ušetříme – však my si poradíme. Lidová tvořivost poslanců nám v tom bude oporou.

Do toho všeho promluvila i nová ministryně spravedlnosti, když si jako jeden z prvních úkolů vytyčila úpravu tarifů. Předpokládám, že je to tak důležité, že tak bude muset učinit ještě dříve, než poprvé překročí práh své ministerské kanceláře, a že se bude úzkostlivě vyhýbat tomu, aby sáhla na tarify advokátů nebo dokonce – nedej Bože – insolvenčních a konkurzních správců.

Promiňte, že již musím končit. Odcházím do protější hospůdky strážít mravopoctnost svých zaměstnanců, kteří se rozhodli kolektivně jít na pivo, a já musím dbát o to, aby nenarušili důstojnost exekutorského povolání. Co kdyby nějaký šílený kártný žalobce ještě na těch mých posledních pár měsících chtěl mermomocí odřetězu kártný senát Nejvyššího správního soudu.

A tak mi dovolu, abych si na závěr vypůjčil frázi kontroverzního klasika: Exekutory a exekutoři, i Vaši zaměstnanci, měl jsem a mám Vás rád. Bděte! A děkuji Vám.

OBSAH

ROZHOVOR	6 Exekuce vřdycky budou téma rozhovor s Mgr. Davidem Konczem, prezidentem Exekutorské komory ČR
ČLÁNKY	11 Šikanózní (dluřnický) insolvenční návrh Mgr. Jan Kubizňák
	16 Přezkum platnosti rozhodčí dolořky v rámci exekučního řízení Mgr. Barbora Kvardová
	22 Odklony od generálního inhibitoria v praxi Mgr. Alena Tichá
	28 Odraz ustanovení § 50 odst. 2 exekučního řádu v římském právu JUDr. Petr Dostalík, Ph.D.
ZE ZAHRANIČÍ	33 Němečtí vykonavatelé prosazují výkon rozhodnutí z „jedné ruky“ rozhovor s Larsem Vollbarthem, předsedou Německého svazu vykonavatelů, a Michaellem Schrandtem, justičním úředníkem v Drážďanech
	37 Elektronické drařby JUDr. Juraj Podkonický, Ph.D., Mgr. Lukáš Jirsa
JUDIKATURA	40 Z judikatury Nejvyššího soudu České republiky rubriku připravila Mgr. Vladimíra Medková
	43 Z judikatury Ústavního České republiky rubriku připravila Mgr. Ing. Lucie Mikmeková
RECENZE	45 Proč hrabě Špork seděl ve vězení pro dluřníky? (Ignác Antonín Hrdina) Mgr. Petra Krtková
	47 Z odborných článků Mgr. et Bc. Veronika Urbanová, Mgr. Jiří Novák
ZPRÁVY Z KOMORY	48 Profesní profily nových soudních exekutorů Mgr. et Mgr. Lenka Kozlová, JUDr. et Mgr. Jiří Leskovjan

Fotografie na titulní straně: Petra Škarková

ABSTRAKTY

Mgr. Jan Kubizňák

Šikanózní (dlužnický) insolvenční návrh

Účelem předloženého článku je další pohled na problematiku zneužívání insolvenčního řízení dlužníky – povinnými v exekučních řízeních. Autor se zamýšlí nad teoretickým zařazením takových insolvenčních návrhů, zejména s ohledem na kategorii tzv. zjevně bezdůvodných insolvenčních návrhů. V závěru je pak pojednáno o návrhu na předběžné opatření jako jedné z nejúčinnějších možností, jak provést exekuci i přes podaný insolvenční návrh. Autor se zaměřuje především na aktuální rozhodovací praxi insolvenčních soudů.

Mgr. Barbora Kvardová

Přezkum platnosti rozhodčí doložky v rámci exekučního řízení

V souvislosti s novelou exekučního řádu účinnou od 1. 1. 2013 přibyla soudním exekutorům řada povinností. Jednou z nich je i povinnost přezkumu náležitostí exekučního návrhu a rozhodování o jeho dalším osudu. Tím může být jeho předložení příslušnému exekučnímu soudu, jeho odmítnutí v případě nesplnění formálních náležitostí, ale pakliže nejsou splněny všechny zákonem stanovené předpoklady pro vedení exekuce, i jeho zamítnutí. Povinností exekutora se tedy nově stává nejen přezkum formálních náležitostí exekučního návrhu, ale i dalších skutečností rozhodných pro vedení exekuce. Jednou z nich je i vydání exekučního titulu orgánem k tomu oprávněným a v mezích jeho pravomoci. Soudní exekutoři se pak stále častěji setkávají s rozhodčími nálezy, jejichž způsobilost být exekučním titulem je třeba přezkoumat. Cílem práce je tedy čtenáři poskytnout stručný nástin problematiky rozhodčího nálezu jako nezpůsobilého exekučního titulu vlivem neplatnosti rozhodčích doložek a přehled judikatury týkající se zkoumání jejich platnosti v rámci exekučního řízení, na kterou je nejčastěji v rozhodovací praxi soudů poukazováno.

Mgr. Alena Tichá

Odklony od generálního inhibitoria v praxi

Zákon č. 286/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 120/2001 Sb., tzv. střednědobá novela exekučního řádu, rozšířil v § 44a úpravu generálního inhibitoria o výjimky z tohoto pravidla. Článek se zaměřuje na aplikaci ustanovení odstavců 2, 3 a 4 v praxi. V literatuře jsou postupy podle těchto ustanovení označovány jako odklony od generálního inhibitoria. Práce se věnuje i odstavci 1 a porovnává původní koncepci absolutní neplatnosti právního jednání povinného po nařízení exekuce s koncepcí novou, která stanoví jako důsledek porušení zákazu dispozice s majetkem neplatnost relativní. Cílem je upozornit na možné problémy při realizaci alternativních způsobů provádění exekuce, zejména upozornit na možná úskalí ustanovení odstavce 4, který upravuje prodej majetku povinného mimo dražbu. Výsledkem úvah nad § 44a je pak doporučení de lege ferenda.

JUDr. Petr Dostálík, Ph.D.

Odras ustanovení § 50 odst. 2 exekučního řádu v římském právu

Článek se zabývá problematikou exekuce v římském právu. Srovnává postavení dlužníka, respektive povinného, které bylo podle Zákona XII desek, a postavení dlužníka současného. Srovnává jednotlivá vývojová stádia výkonu rozhodnutí v římském právu procesním, a to od nejprimitivnější formy, kterou bylo vydání odsouzeného dlužníka osobní pomstě věřitele, který jej mohl beztrestně usmrtit, až po prodej jednotlivých kusů majetku povinného tak, aby bylo možno uspokojit majetkové zájmy věřitele. Článek si v této souvislosti zejména klade otázku, zda a jakým způsobem se může dlužník vyhnout nepříjemným důsledkům exekuce, pokud bude spolupracovat s věřitelem. Druhým záměrem autora článku je prokázat, že antika, přes menší technickou vyspělost, je obdobím, jehož duševní výtvarnosti mohou být inspirací pro mnohá odvětví současného života, a to i pro natolik specializovaný obor, jakým je právo.

EXEKUCE VŽDYCKY BUDOU TÉMA

Rozhovor s Mgr. Davidem
Konczem, prezidentem
Exekutorské komory ČR

Mgr. David Koncz (*8. 4. 1975) je od ledna novým prezidentem Exekutorské komory ČR. Soudním exekutorem byl jmenován v listopadu 2002. Předtím pracoval jako advokát. V letech 1993-1998 vystudoval Právnickou fakultu Západočeské univerzity. Ve vedení Exekutorské komory ČR je již od roku 2009, nejprve jako člen prezidia, od dubna 2012 coby viceprezident. Mgr. Koncz je ženatý, má jednoho syna, žije v Karlových Varech.

připravila
Petra Báčová
tisková mluvčí Exekutorské komory

Priority jsou jasně dané

Exekutorskou komorou přebíráte po Mgr. Ing. Jiřím Proškoví. Proč vlastně došlo k výměně v prezidiu? A má tato obměna vliv na faktický chod této profesní organizace?

Jiřího Proška vedly k rezignaci na post prezidenta zdravotní důvody. To je jediná příčina změny ve vedení Exekutorské komory. I když jsem samozřejmě zvažoval, zda funkci přijmout, ukázalo se, že nejlepším možným řešením je pokračovat v započaté práci a navázat na dosavadní úspěchy prezidia. Z tehdejší pozice viceprezidenta a v polovině funkčního období prezidia byl tento krok logický – zvláště v situaci, kdy se měnila vláda, bylo záhodno zachovat kontinuitu. Faktický vliv na chod Komory však tato personální obměna nemá.

Jaké jsou Vaše cíle? Čeho byste chtěl do konce funkčního období dosáhnout?

Je před námi řada projektů, ať už nových, nebo stávajících, v nichž bych rád pokračoval. Hovořím zejména o osvětě a chci

se věnovat i médiím, protože jsme stále svědky toho, kterak je obraz soudních exekutorů ve sdělovacích prostředcích negativně mystifikován. I když se leckomu může zdát, že práce s novináři nikam nevede, nedovedu si představit, že bychom s nimi nekomunikovali. Mlčení by nepochybně vedlo k demotivaci naší profese v televizních reportážích a dalších výstupech. Kromě toho mám v plánu rozvíjet oblast vzdělávání, jejímž těžištěm je Klinika exekutorského práva při Masarykově univerzitě, a nadále intenzivně komunikovat s Ministerstvem spravedlnosti, s výkonnou a zákonodárnou mocí, s politickými a odbornými subjekty, kupř. ve smyslu odborných stanovisek k nejrůznějším legislativním návrhům. V oblasti legislativy mám zájem i aktivně prosazovat některá témata.

Kde začnete? Jaké jsou Vaše priority?

Myslím, že už jsme začali, priority jsou jasně dané. Kromě toho, co jsem již naznačil, se jedná o spolupráci s ostatními právníckými profesemi, s nimiž bych rád udržoval a prohluboval navázané kontakty. Některé naše cíle jsou přece společné. Např. jsme schopni pomoci soudům od zatížení konkrétními agendami. Ve vztahu k insolvenčním správcům se pak jedná o prolínání exekucí s insolvenčními, zejména v provádění dražeb ve prospěch insolvenčních správců a v případech podávání tzv. šikanózních insolvenčních návrhů. V této souvislosti na různých úrovních i v legislativním procesu diskutujeme o dalších činnostech soudního exekutora a o jeho postavení.

Odměna soudního exekutora činí jen 1.500 Kč

Proč jsou podle Vás exekuce třaskavým tématem? Vždyť počet exekucí klesá, kárné statistiky jsou velmi pozitivní a veškeré nedostatky se podařilo legislativně odstranit novelou...

Exekuce vždycky budou téma, rozhodně více než v případě činností jiných právníckých profesí. V Česku čelí alespoň jednomu exekučnímu řízení milión fyzických a právníckých osob, jejichž lidské příběhy jsou pro média nosným námětem. Následkem toho se exekuční oblast stala předmětem politického zájmu. O exekucích se hojně debatuje ze všech možných úhlů.

A ze své podstaty zkrátka jsou třaskavé. Podobné zkušenosti hlásí např. naši kolegové z Německa, podle nichž je dobré společenské postavení soudního vykonavatele z velké části ztraceno.¹ Slyšení se dostává hlavně dlužníkům, zatímco věřitelé bývají opomíjeni. Říká se, že soudní exekutor vzal dlužníkovi majetek. Málokdy se však dodá, že tím byl uspokojen ten, ježmu neplatič neuhradil pohledávku. Nedostatečně se zdůrazňuje, že soudní exekutor zajišťuje vymahatelnost práva, zabezpečuje fungování právního státu.

V jakém stavu se podle Vás nyní nachází exekutorská obec?

Zhodnotil bych jej jako stabilní. Ačkoliv se objevují rozličná politická prohlášení o tom, že dojde např. k zestátnění soudních exekutorů, nedomnívám se, že by současná politická reprezentace měla zájem na tom, aby se naše postavení výrazně změnilo. Z tohoto pohledu je tedy pozice exekutorského stavu poměrně stálá a pevná. Dá se však říct, že dlouhodobým tématem jsou spíše drobné dluhy. I když se tato tematika samotného postavení soudních exekutorů víceméně netýká, případné iracionální a neuvážené návrhy by mohly ohrozit exekuční činnost, vymahatelnost a ekonomiku exekutorských úřadů.

Má Exekutorská komora pro toto téma nějaké řešení?

Zprv musí vysvětlit, co ony náklady exekuce tvoří. Vždyť odměna soudního exekutora při vymáhání dluhu, jehož jistina dosahuje 20.000 korun, činí jen 1.500 Kč. To je již hraniční. Chod exekutorských úřadů není nijak podporován ze státního rozpočtu. Navíc soudní exekutoři nesou náklady na neúspěšně vedená řízení, která jsou ukončována negativně zejména kvůli nemajetnosti dlužníků, ze svého – na rozdíl od insolvenčních správců nebo likvidátorů... Je otázkou, kolik prostoru pro toto vysvětlování reálně je.

Kde se onen prostor otevírá?

Může se jevit, že Exekutorská komora má spoustu kritiků, ale pokud s těmito lidmi hovoříte osobně, zjišťujete, že nekritizují ani Komoru, ani soudní exekutory, jako spíše některé jevy, které provázejí exekuce ještě před jejich nařízením nebo které obecně souvisejí se zadlužeností obyvatelstva. I když se tedy

¹ Viz Komorní listy č. 1/2014, rubrika Ze zahraničí, rozhovor s Larsem Vollbarthem, předsedou Německého svazu vykonavatelů, a Michaelem Schrandtem, justičním úředníkem v Drážďanech.

z jejich výroků může zdát, že hovoří o exekucích, příčiny shledávají spíše ve finanční negramotnosti obyvatelstva, ve způsobu poskytování půjček a následně v obchodu s pohledávkami. Pokud jde přímo o kritiku soudních exekutorů, nejčastěji se týká soupisů movitých věcí. Tento způsob provedení exekuce je opředen fámami, koneckonců lidé si pojem „exekuce“ chybně ztotožňují právě s mobiliární exekucí. Dlouhodobě se snažíme tento omyl vysvětlovat a plánujeme rovněž zavedení některých opatření.

Byly některé tyto změny týkající se soupisů movitých věcí již uvedeny v život?

Startem projektu bylo zveřejnění jmenného seznamu vykonavatelů soudních exekutorů na webových stránkách www.ekcr.cz tak, aby si každý mohl v případě pochybností snadno ověřit jejich totožnost. Vydali jsme také nové služební průkazy vykonavatelů, s kvalitnějšími ochrannými znaky. Díky zpětné vazbě od povinných víme, že efekt je dobrý. Podařilo se totiž eliminovat možné záměny vykonavatelů s pracovníky inkasních agentur nebo s vymahači, které vznikaly v důsledku neznalosti dlužníků. V neposlední řadě jsme zavedli videozáznamy z průběhu soupisu movitých věcí, takže lze zpětně snadno přezkoumat, jak úkon probíhal. To jsou jasné bonusy zejména pro účastníky řízení.

Vadí Vám spojení exekutor a lichva?

Samozřejmě, že mi to vadí. Jsou to dvě naprosto odlišné věci. Lichva je trestný čin! Naopak soudní exekutor je součástí soudní moci. Nemohou existovat dva vzdálenější pojmy, které byste takto manipulativně mohli umístit vedle sebe.

Pohledávku do 10.000 Kč nelze považovat za bagatelní

Veřejnost teď hojně debatuje o tzv. bagatelních pohledávkách? Proč je toto téma tak kontroverzní? A jak se s ním chcete vypořádat?

Máte pravdu, že toto téma je kontroverzní. Společnost si velmi nerada přiznává, kolik drobných dluhů je s to vygenerovat. Na jednu stranu jsme postaveni před to, že vymáhání drobných dluhů je nákladné, na druhou stranu jejich množství zatěžuje institucionální věřitele, typicky nemocnice za poplatky za zdravotní péči, což v jejich rozpočtech může hrát významnou roli. I když je každá jedna pohledávka drobná, v konečném součtu může být jejich objem velký. Problémem je tyto drobné dluhy

vymáhat, neboť se jedná o drahý proces, zatěžující justiční systém. Společnost se s touto otázkou nyní poměrně obtížně vypořádává. Domnívám se, že by se měla ztotožnit s tím, že odstranění problému drobných dluhů (či širěji zadluženosti obyvatelstva) bude vyžadovat dlouhodobější práci a uplatnění vícero opatření. Problém s pohledávkami a zadlužeností obyvatel tu vznikala dlouho a je tvořen mozaikou důvodů. Proto i jeho odstranění bude vyžadovat delší čas, zavedením jediného opatření se problém nevyřeší. Mám na mysli aktuální návrh, který advokátům nepřiznává žádné odměny za vymáhání bagatelních dluhů. Možná to krátkodobě povede k tomu, že se tyto pohledávky vymáhat nebudou. Za nějaký čas však tento jev může vyhrzenout v podobě deficitů v rozpočtech některých věřitelů a znovu bude potřeba se tímto problémem zabývat.

Jsou odměny soudních exekutorů v případě vymáhání bagatelních pohledávek přiměřené?

Jednoznačně. Při současném nastavení exekucí jsou přiměřené, protože exekuce jako proces je dána, a je nerozhodné, zda soudní exekutor vymáhá z rozhodnutí soudu 5 Kč nebo 100.000 Kč. Jeho úřední činnost je při vymáhání drobných i větších dluhů podobná – musí zjišťovat majetek dlužníka a postihovat jej. V současné době je systém nastaven tak, že u pohledávek do 10.000 Kč činí náklady exekuce 3.250 Kč bez DPH, tj. 1.500 Kč na odměně a 1.750 Kč na hotových výdajích soudního exekutora – v případě, že dlužník zaplatí na výzvu soudního exekutora do 30 dnů ode dne, kdy je mu doručena. A záměrně tyto dluhy neoznačuji za drobné, protože pohledávku do 10.000 Kč nelze považovat za bagatelní.

A v případě nevyvozených exekucí?

Za nevyhmatelné exekuce neinkasuje soudní exekutor žádnou odměnu. Bezvýsledně je přitom ukončováno 60 až 70 % všech řízení. Systém je navíc prodražován problematickým zastavováním nevyhmatelných exekucí, kdy je soudní exekutor v podstatě nucen v pravidelných časových intervalech kontrolovat majetkové poměry dlužníka, a zjišťovat tak, zda lze řízení již zastavit. Kromě toho se od roku 2009 mnohonásobně navýšila agenda, kterou musejí soudní exekutoři zvládat, ať už jde o zastavování, odklady exekucí, rozvrhová jednání nebo rozhodování o návrzích na vyškrtnutí věcí ze soupisů. V souvislosti s tím, že exekuce jsou aktuálním společenským tématem, zvyšuje se počet dotazů, které musí vyřizovat Exekutorská komora, i podání účastníků řízení, která se spíše blíží prostému přípisu ve věci než návrhu ve věci, ale jimiž se musejí zabývat jednotlivé exekutorské úřady.

Zákonodárce mimo jiné uvažuje o dalším snižování odměn soudních exekutorů. Bylo by to pro ně ještě únosné?

Pokud by měl být zachován současný model, kdy soudní exekutor neinkasuje ničeho za nevymahatelná řízení a kdy je na něj přenášeno čím dál více agendy soudů, je to nepředstavitelné a pro chod exekutorských úřadů ekonomicky neúnosné.

Lze odměny soudních exekutorů v Česku porovnat se zahraničím?

Nejenže jsou srovnatelné, v porovnání s některými zeměmi jsou nižší. Rád bych však zdůraznil, že porovnáváme-li odměňování soudních exekutorů, musíme současně porovnat i systém. Např. Německo je dávano za ideál toho, jak by mělo odměňování soudních exekutorů fungovat. Ovšem zapomíná se na to, že jde o zcela odlišný exekuční režim. V Německu nemají institut soudního exekutora, liší se provádění některých administrativních nebo rozhodovacích úkonů, a to vše má vliv na ekonomiku úřadů. Nadto v Česku převzali soudní exekutoři nejobemnější část procesu exekucí na svá bedra. I proto můžeme hovořit o tom, že jejich odměňování je přinejmenším přiměřené. Problém je v tom, že způsob odměňování soudního exekutora byl v České republice nastaven už v roce 2001. Od té doby se nijak nezohlednilo, že došlo k zásadnímu rozšíření exekutorské agendy právě o rozsáhlé administrativní úkony. Je to paradox – stát přenáší na soudního exekutora mnohem více odpovědnosti a práce, aby ulehčil soudům, a přitom adekvátně neupravuje odměny.

„Nepravá“ teritorialita spočívá v tom, že by orgány státní správy a samosprávy využívaly služeb místně příslušného soudního exekutora

Slyšeli jsme i o návrzích, kterak zestátnit soudní exekutory v Česku. Co by to přineslo?

Přineslo by to nežádoucí návrat před rok 2001. Troufám si tvrdit, že stát není aktuálně schopen tuto agendu zvládnout bez přispění soudních exekutorů. Soudy ročně zahajují statisíce exekucí, s čímž je spojeno velké množství úkonů. Jsem přesvědčen o tom, že stát by se s tímto nápadem úspěšně nevyrovnal a že by klesla vymahatelnost na úroveň před rokem 2001 – tedy zhruba ke 3 %. Musím zdůraznit, že z dosavadních diskusí s představiteli státu a justice nemám dojem, že by bylo cílem rušit soudní exekutory. Všichni si výše uvedené skutečnosti uvědomují, byť není populární říkat je nahlas.

Z dílny hnutí Úsvit také zazněl návrh směrem k soudním exekutorům týkající se místní příslušnosti.

Místní příslušnost je tématem, které je na stole. Nicméně je to téma závažné, které může výrazným způsobem ovlivnit životnost soudního exekutora a které si zaslouží širší debatu nejen s Exekutorskou komorou, ale i s další odbornou veřejností, což u hnutí Úsvit postrádám. Byl vyprodukován návrh bez jakékoliv předchozího projednání, který má navíc zásadní kvalitativní nedostatky, a proto ho nepovažuji za šťastný. Nicméně tzv. teritorialita je ze strany Exekutorské komory samozřejmě dlouhodobě akceptována. I když v minulosti toto téma nebylo aktuální, zejména vzhledem k negativnímu postoji Ministerstva spravedlnosti, nyní je zjevné, že postoj představitelů státu by mohl být otevřenější. Prezidium Komory se této otázce rozhodně nevyhýbá.

V únoru schválil kabinet Bohuslava Sobotky Programové prohlášení vlády České republiky, kde se kromě jiného deklaruje, že exekuce podle exekučního řádu bude nepřipustná v případech, kdy je možné vymáhat splnění povinností správních exekucí. Co to znamená?

Uvedené zatím není široce diskutováno, ale v případě, že k tomu dojde, můžeme již nyní říci, že existuje řada subjektů, které by takový zásah citelně postihl. Města v současné době nemají aparát na to, aby exekuce prováděla sama, a zvykla si na využívání služeb soudního exekutora. Navrhovaná restrikce by pro ně jistě znamenala velké komplikace. Právě v případech vymáhání pohledávek samosprávných a správních orgánů se ukazuje, nakolik je činnost soudního exekutora efektivní a finančně šetrná. Nezatěžuje totiž systém obcí, potažmo daňové poplatníky, a přináší plnění do rozpočtu v podobě vymožených pohledávek. Jedním dechem dodejme, že obce by nepochybně nebyly schopny samy platit armádu úředníků, kteří navíc pracují draze a hlavně neefektivně. Podívejme se kupř. na věřitele typu České správy sociální zabezpečení kde vymáhání pohledávek také funguje v omezené míře. Jednotlivé okresní správy sociálního zabezpečení provádějí prostřednictvím vlastního aparátu jen některé druhy exekuce (např. příkazání pohledávky z účtu u peněžního ústavu). Nejsou však schopny využít další způsoby provedení exekuce, a stát tak nepochybně přichází o velké peníze. Myslím, že naopak u těchto institucí by se měla otevřít cesta k tomu, aby více využívaly pomoci soudního exekutora.

A co třeba námitky Olomouce, která tvrdí, že raději bude mít onu armádu úředníků, protože nechce své občany prostřednictvím exekuce uvrhávat do dluhových pastí?

Pokud město nechce zatížit své dlužníky náklady na vymáhání dluhů, logicky jimi zatíží všechny ostatní občany, což není spravedlivé. Je-li však toto filosofie, kterou chce město zastávat, pak ji musí svým obyvatelům dobře vysvětlit.

Souvisí s tím, o čem hovoříme, princip tzv. „nepravé“ teritoriality?

Ano, částečně. „Nepravá“ teritorialita spočívá v tom, že orgány státní správy, města, obce a kraje by na principu místní příslušnosti využívaly služeb místně příslušného soudního exekutora. Pro tyto věřitele by to bezpochyby bylo obrovským přínosem, neboť by mohli v rámci svých místních pracovišť velmi úzce spolupracovat v místě svého působení s příslušným soudním exekutorem. Naplno by se tak projevily veškeré argumenty, které zaznívají pro zavedení místní příslušnosti, a přínosné by to bylo i pro státní kasu. Toto téma se jeví podstatněji právě v souvislosti s Programovým prohlášením vlády.

Vedení exekutorského úřadu rozhodně není cestou ke zbohatnutí

Exekutorská komora ČR má novou pravomoc pořádat výběrová řízení na exekutorské úřady. Je o exekutorské úřady zájem a kolik výběrových řízení již proběhlo?

Od března 2013 provedla Exekutorská komora celkem devět výběrových řízení. Navrácení této kompetence, díky níž se smíme podílet na rozhodování o tom, kdo bude novým členem stavu, vnímáme velmi pozitivně. Myslím, že to patří k profesní komoře, aby si sama vybírala vlastní členy. Zároveň zůstala zachována účast soudců a zástupců ministerstva spravedlnosti ve výběrových komisích, což považuji vyvážené. Zatím nepozorujeme v obsazování uvolněných nebo dosud neobsazených exekutorských úřadů příliš velký zájem uchazečů. Mám za to, že je to dáno zejména odbornou, organizační i finanční náročností, která je se zahájením činnosti úřadu spojena, částečně pak i mediální kampaní ovlivňující společenské postavení soudního exekutora. Vedení exekutorského úřadu rozhodně není cestou ke zbohatnutí, jak občas slyšíme z úst populistů. Jde o ekonomicky velmi náročnou činnost. O těchto skutečnostech jsem již informoval ministryni spravedlnosti prof. JUDr. Válkovou, CSc.

Máte informace o tom, jak si noví soudní exekutoři vedou?

Vedou si dobře – všem se podařilo řádně zahájit chod exekutorských úřadů v souladu s předpisy, tedy do tří měsíců od jmenování soudním exekutorem. Noví soudní exekutoři si také

pochvalují spolupráci s aparátem Exekutorské komory. Zprovoznění exekutorského úřadu je nesmírně náročné a cením si toho, že Komora je nejen v tomto schopna poskytnout novým členům plnou podporu.

Zaměřujete se vůbec na výchovu budoucích soudních exekutorů? Jak vzděláváte exekutorské koncipienty a kandidáty? Jak by měli být správně vedeni?

Vzdělávání exekutorských koncipientů a kandidátů je jedním z našich největších a nejdůležitějších posláních. Soustavně je připravujeme na budoucí dráhu soudního exekutora. A je pravdou, že se nám toto úsilí vrací. Do výběrových řízení se hlásí čím dál víc exekutorských kandidátů, tedy odborníků, které jsme si sami vychovali. Vedle Exekutorské komory se však o vzdělání koncipienta nebo kandidáta stará hlavně soudní exekutor. Jeho role je nezastupitelná. Řekněme, že pakliže je Komora školou, soudní exekutor je koncipientovi rodičem. Správné vedení je důležité.

Měli bychom si více důvěřovat

Děkuji Vám, pane prezidente, za poskytnutí rozhovoru a za vyčerpávající odpovědi. Je něco, co byste závěrem rád vzkázal svým kolegům?

Myslím si, že bychom si vzájemně měli více důvěřovat. Nedůvěra totiž může vést ke štěpení Komory a k prosazování protichůdných názorů a pozic, což není v zájmu exekutorského stavu. Jeho zájmy jsou totiž společné.

A signál pro veřejnost?

Exekutorský stav vykonávající státní moc si v posledních letech výrazně uvědomuje vážnost svého postavení. Prošel zásadní změnou a z hlediska kárných statistik je na tom lépe než soudci či státní zástupci. Za Exekutorskou komoru mohu slíbit, že přísným dohledem nadále budeme šetřit a postihovat veškeré excesy, které poškozují naši pověst. To je hlavní sdělení pro veřejnost a ústřední priorita v rámci chodu Komory.

ŠIKANÓZNÍ (DLUŽNICKÝ) INSOLVENČNÍ NÁVRH

Mgr. Jan Kubizňák Úvod
právník Exekutorské komory ČR

Zákonem č. 334/2012 Sb., změna insolvenčního zákona a občanského soudního řádu (dále jen „protišikanózní novela“), bylo do zák. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „IZ“ či „insolvenční zákon“), vloženo mimo jiné ustanovení § 128a, díky němuž mohou soudy odmítnout insolvenční návrh podaný věřitelem, jestliže je takový návrh zjevně bezdůvodný. Jak se podává z důvodové zprávy k protišikanózní novele, zákonodárce v daném případě reagoval na zvyšující se tendence zneužívání transparentnosti insolvenčního rejstříku a rozsáhlých účinků spojených se zahájením insolvenčního řízení, kdy insolvenční navrhovatelé podáním insolvenčního návrhu nesledují řešení úpadku dlužníka. Pro takový insolvenční návrh se mezi laickou, a vlastně i odbornou veřejností vžilo adjektivum „šikanózní“.

Cílem předloženého článku je kromě poukazu na věřitelský šikanózní insolvenční návrh zejména pokračování v diskusi nad tématem dlužnických šikanózních insolvenčních návrhů, kterou započal soudní exekutor Mgr. Kocinec.¹

Věřitelský šikanózní insolvenční návrh

Zákonodárce tedy zavedl kategorii zjevně bezdůvodného insolvenčního návrhu. Z terminologického hlediska nelze bez dalšího klást rovnítko mezi šikanózní a zjevně bezdůvodný insolvenční návrh.

Šikanózní insolvenční návrh by mohl být vymezen jako „*insolvenční návrh, jehož podstatou není řešení úpadku (nebo hrozí-*

¹ KOCINEC, J. Šikanózní návrhy na zahájení insolvenčního řízení a možné řešení z pohledu soudního exekutora. Sborník z Diskusního fóra Exekutorské komory ČR 2013, 2. 12. 2013. Praha: Exekutorská komora ČR, 2013. s. 4-7.

cího úpadku) dlužníka, nýbrž způsobení škody dlužníkovi (rozpor s účelem zákona)², neboť dle Nejvyššího soudu dochází k šikanóznímu výkonu (hmotného) práva, jestliže zákonem založené právo je uplatňováno z jiných důvodů, než je dosažení hospodářských cílů či uspokojení jiných potřeb, a hlavní nebo alespoň převažující motivací tohoto návrhu je poškodit či znevýhodnit povinnou osobu.³ Obdobně pak Lavický vymezuje tzv. procesní šikanu, tedy zneužití norem procesního práva, jako jednání, kdy přímým úmyslem procesní strany je způsobit protistraně škodu.⁴

Naproti tomu zjevně bezdůvodný návrh je dle demonstrativního výčtu uvedeného v ustanovení § 128a odst. 2 IZ insolvenční návrh, jestliže:

1. insolvenční navrhovatel dokládá oprávnění jej podat pohledávkou, ke které se pro účely rozhodnutí o úpadku nepřihlíží,
2. jde o insolvenční návrh podaný opětovně a insolvenční navrhovatel při jeho podání nedoloží, že splnil povinnosti uložené mu případně předchozím rozhodnutím o insolvenčním návrhu, nebo
3. jeho podáním insolvenční navrhovatel zjevně sleduje zneužití svých práv na úkor dlužníka.

Insolvenční zákon tedy obsahuje neohraničený seznam, kdy lze uvažovat o zjevné bezdůvodnosti insolvenčního návrhu. První z nastolených případů, které zákonodárce výslovně zmiňuje, se pak dle důvodové zprávy k protišikanózní novele vztahuje k situacím, kdy aktivní legitimace navrhovatele je dovozována pohledávkou ve smyslu § 129 odst. 2 IZ, případně § 143 odst. 2 IZ nebo pohledávkou, která není splatná. Jedná se tedy o situaci, kdy by insolvenční navrhovatel znovu podal insolvenční návrh před uplynutím šesti měsíců ode dne, kdy vzal zpět insolvenční návrh, přičemž pohledávka, kterou dokládá insolvenční návrh, je totožná. Obdobně platí i pro osobu, na niž byla tato pohledávka postoupena, přičemž od postoupení ještě neuběhla lhůta alespoň šesti měsíců. Má se tak zamezit praxi uměle vytvářené plurality věřitelů, kdy původní věřitel rozdělí svoji pohledávku, aby byla splněna podmínka alespoň dvou věřitelů dlužníka.⁵

Druhý z příkladů uvedených v insolvenčním zákoně se týká situací, které v praxi takřka nenastanou. Za zjevně bezdůvodný insolvenční návrh může být označen takový, kdy insolvenční navrhovatel nedoloží, že splnil povinnost, kterou mu soud uložil předcházejícím rozhodnutím o dříve podaném insolvenčním návrhu. Lze se domnívat, že podobná situace snad nikdy nenastane. Z pohledu zákonodárce proto ani není příliš vhodné podobný příklad zjevně bezdůvodného insolvenčního návrhu uvádět. Povinnost, která by mohla být insolvenčnímu navrhovateli předcházejícím rozhodnutím o insolvenčním návrhu uložena, je dle § 128a odst. 3 IZ zaplacení pořádkové pokuty až do výše 50.000,- Kč. V daném případě by však došlo k řetězení zjevně bezdůvodných insolvenčních návrhů (ledaže by se jednalo o jiný druh pořádkové pokuty)⁶, neboť i uložení pořádkové pokuty se děje v rozhodnutí soudu, kterým odmítá insolvenční návrh pro zjevnou bezdůvodnost. Dále lze ještě uvažovat o neuhrazení nákladů řízení dlužníkovi⁷ za předcházející řízení o podaném insolvenčním návrhu. Opětovně by se však muselo jednat až o druhý insolvenční návrh v pořadí, který by mohl být odmítnut s poukazem na jeho zjevnou bezdůvodnost. V obou případech by ovšem mohlo dojít k odmítnutí insolvenčního návrhu pro zjevnou bezdůvodnost až po výzvě navrhovateli dle § 128 odst. 2 IZ k doložení dokladů prokazujících splnění dříve uložené povinnosti.⁸ Je však zřejmé, že by pak soud v žádném případě nemohl dodržet 7denní lhůtu, kterou mu ustanovení § 128a odst. 1 IZ pro odmítnutí insolvenčního návrhu pro zjevnou bezdůvodnost dává.⁹

Byť se jedná o demonstrativní výčet, lze říci, že nejobemnější kategorií, která skýtá široké uplatnění, je situace, kdy insolvenční navrhovatel podáním insolvenčního návrhu zjevně sleduje zneužití svých práv na úkor dlužníka. Zde musím pouze podotknout, že autoři Komentáře k insolvenčnímu zákonu si myslí opak.¹⁰ Z dikce daného ustanovení je patrné, že pro konstatování zjevné bezdůvodnosti insolvenčního návrhu musí insolvenční navrhovatel zjevně zneužít svých práv. Zásada, z níž v daném případě insolvenční zákon vychází, tedy zásada zákazu zneužití práv, se obvykle podřazuje pod obecnější zásadu dobré víry, která ovládá celé právo, tedy i insolvenční právo.¹¹ Je přitom legitimní otázkou, zdali soudy ještě před účinností protišikanózní novely mohly danou zásadu bez dalšího aplikovat. Lze se domnívat, že mohly. Ustanovení § 2 zák. č. 99/1963

² KUBIZNÁK, J. Šikanózní insolvenční návrh a jiné způsoby zneužívání práva v insolvenčním řízení. Brno, 2013. 108 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Vedoucí práce Radim Chalupa.

³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 3. 2001, sp. zn. 25 Cdo 2895/99.

⁴ LAVICKÝ, P. Účelnost nákladů spojených se zastupováním advokátem. Právní fórum. 2012, č. 5, s. 191 a násl. ISSN 1214-7966.

⁵ KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A.; PACHL, L. Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. 1272 s. ISBN 978-80-7357-243-3. s. 308.

⁶ Tamtéž.

⁷ V celém článku myšlen dlužník ve smyslu insolvenčního zákona, tedy osoba, vůči níž je insolvenční návrh podáván.

⁸ KOZÁK a kol. 2013 op. cit., s. 308.

⁹ Nutno podotknout, že se jedná o pořádkovou lhůtu.

¹⁰ KOZÁK a kol. 2013 op. cit., s. 309.

¹¹ LAVICKÝ 2012 op. cit.

Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OSŘ“), hovoří o tom, že soudy dbají, aby v občanském soudním řízení nedocházelo ke zneužívání práv. Zde tedy můžeme nalézt výslovné vyjádření zásady zákazu procesní šikany. Přes ustanovení § 7 IZ (ve spojení s § 5 písm. a) IZ) je možné přitom zásadu zákazu zneužití procesních práv vnést i do insolvenčního řízení, a to i bez výslovného zakotvení v § 128a odst. 2 písm. c) IZ. Navíc možnost přímé aplikace ustanovení § 2 OSŘ již v minulosti uznal i Nejvyšší soud.¹²

Komentované ustanovení pak nachází své vyjádření i v § 8 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“), podle kterého zjevně zneužití práva nepožívá právní ochrany. Insolvenční zákon jde do jisté míry ještě dále. Nejenže právnímu jednání (podání insolvenčního návrhu) nepřiznává právní ochranu, ale spojuje s ním i negativní dopad do sféry insolvenčního navrhovatele, a to ve formě odmítnutí insolvenčního návrhu pro jeho zjevnou bezdůvodnost, uložení pořádkové pokuty insolvenčnímu navrhovateli, případně zavázání insolvenčního navrhovatele k náhradě škody dlužníkovi.

Aby však soud mohl rozhodnout o zjevné bezdůvodnosti insolvenčního návrhu s poukazem na skutečnost, že insolvenční navrhovatel zjevně zneužívá svých práv, je třeba, aby záměr insolvenčního navrhovatele byl přímo seznatelný z insolvenčního návrhu.¹³ Jinak řečeno (ve shodě s ustanovením § 8 OZ)¹⁴, zjevnost musí být zřejmá na první pohled, a to objektivně. Může se jednat o situace, kdy panuje zřejmý rozpor mezi majetkem dlužníka a výší pohledávky navrhovatele.¹⁵ Vzpomenout tak lze podávání (v některých případech opakované) insolvenčních návrhů proti velkým stavebním společnostem.

Lze učinit dílčí závěr stran rozlišení šikanózního a zjevně bezdůvodného insolvenčního návrhu, kdy zjevně bezdůvodný insolvenční návrh tak, jak je uveden v insolvenčním zákoně, lze vymezit například „jako insolvenční návrh, který primárně nesleduje řešení (hrozícího) úpadku dlužníka, nýbrž jeho účelem je způsobení škody dlužníkovi (= šikanózní insolvenční návrh) nebo zneužití ustanovení insolvenčního zákona ve prospěch jiných zájmů dlužníka nebo insolvenčního navrhovatele“.¹⁶ Jinak řečeno šikanózní insolvenční návrh je tak podmnožinou zjev-

ně bezdůvodného insolvenčního návrhu, respektive šikanózní insolvenční návrh je vždy zjevně bezdůvodným insolvenčním návrhem.¹⁷

Dlužnický zjevně bezdůvodný insolvenční návrh

Jak bylo výše podáno, insolvenční zákon předpokládá, že zjevně bezdůvodný insolvenční návrh může být pouze takový, který je podán věřitelem. Dlužnický insolvenční návrh tudíž není z pohledu ustanovení § 128a IZ za žádných okolností považován za zjevně bezdůvodný insolvenční návrh.

Avšak zejména v případě fyzických osob dochází ke zneužívání insolvenčního řízení prostřednictvím podávání insolvenčních návrhů, jejichž cílem není řešení úpadku.¹⁸ S ohledem na ustanovení § 109 odst. 1 písm. c) IZ totiž po zahájení insolvenčního řízení lze výkon rozhodnutí nebo exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, nařídit nebo zahájit, nelze ji však provést.¹⁹ Soudní exekutoři se tudíž ve své praxi setkávají s podáváním insolvenčních návrhů dlužníků (povinných), které nejčastěji mají za cíl oddálení provedení dražby nemovitých věcí.

Takový dlužník pak před provedením dražby podá insolvenční návrh, který je typicky značně nedokonalý a jeho jediným motivem je přimět soudního exekutora, aby zrušil plánovanou dražbu nemovité věci ve vlastnictví dlužníka. Insolvenční soud přitom v takovém případě zpravidla vyzve dlužníka k doplnění insolvenčního návrhu. Po marném uplynutí lhůty k doplnění soud bez dalšího insolvenční návrh odmítne. Většinou ještě v rozhodnutí, jímž se insolvenční řízení končí, poučí dlužníka o možném opětovném podání insolvenčního návrhu po nabytí právní moci tohoto rozhodnutí. Dlužníkovi pak nic nebrání v tom, aby před opětovně nařízenou dražbou podal další insolvenční návrh, a provedení dražby tak znovu znemožnil. Pokud chce soudní exekutor dražbu realizovat, právní úprava mu poskytuje nástroj v podobě podání návrhu na předběžné opatření.

¹² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 7. 2008, sp. zn. 29 Nd 201/2008.

¹³ Poslanecká sněmovna PČR. Vláda ČR. Důvodová zpráva k zákonu č. 334/2012 Sb., změna insolvenčního zákona a občanského soudního řádu. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 1. 2014].

¹⁴ MELZER, F. Cyklus školení pro Exekutorskou komoru ČR k novému občanskému zákoníku, Obecná část nového občanského zákoníku I. 20. 11. 2013 (neautorizováno).

¹⁵ KOZÁK a kol. 2013 op. cit., s. 309.

¹⁶ KUBIZŇÁK 2013 op. cit.

¹⁷ Proto z důvodu terminologické přesnosti bude nadále v článku hovořeno pouze o zjevně bezdůvodném insolvenčním návrhu.

¹⁸ A to ani tehdy, kdy dlužník v úpadku opravdu je.

¹⁹ Zákonem č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákonem č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správách, ve znění pozdějších předpisů, bylo dané ustanovení dále rozšířeno a tato zásada byla do jisté míry prolomena.

Nicméně položme si otázku, zdali i dlužnický insolvenční návrh by měl de lege ferenda možnost naplnit skutkovou podstatu zjevné bezdůvodnosti. Nahlíženo prizmatem zásady zákazu zneužití práva lze ve shodě s § 128a odst. 2 písm. c) IZ dospět k závěru, že i insolvenční návrh podaný dlužníkem v případě, kdy je jeho jediným cílem zabránění provedení dražby nemovitých věcí (či obecně zákazu provedení exekuce), je právním jednáním, kterému nemůže být přiznána ochrana.

Návrh na nařízení předběžného opatření

Protišikanózní novelou byla do insolvenčního zákona včleněna výslovná právní úprava předběžného opatření, jímž se odklízejí účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení.²⁰ Nicméně i dříve některé soudy správně dovodily, že dlužníci musejí mít příležitost bránit se rozsáhlým účinkům, které jsou spojeny již se zahájením insolvenčního řízení a negativní publicitou způsobenou veřejně dostupným insolvenčním rejstříkem.²¹

Navíc některé soudy reagují opravdu velmi rychle na návrhy soudních exekutorů na nařízení předběžného opatření.²² V daném ohledu se jeví zajímavou otázkou aktivní legitimace soudního exekutora k podání návrhu na nařízení předběžného opatření. Dle názoru Mgr. Krhuta²³ však otázka aktivní legitimace v podstatě není na místě, neboť dle ustanovení § 82 odst. 2 písm. b) ve spojení s § 82 odst. 1 IZ může soud nařídit předběžné opatření k omezení některých účinků spojených se zahájením insolvenčního řízení i bez návrhu. Tudíž pak návrh soudního exekutora je spíše podnětem soudu, ve kterém soudní exekutor sděluje, že dlužník nehodlá podaným insolvenčním návrhem řešit svůj tvrzený úpadek, nýbrž hodlá např. zmařit plánovanou dražbu.

Vrchní soud v Olomouci vyslovil podmínky, které by měly být naplněny, aby došlo k vydání předběžného opatření. Respektive důvody hodné zvláštního zřetele (viz § 82 odst. 2 písm. b)) mohou spočívat v chování dlužníka, které svědčí o tom, že „*insolvenční návrh byl zjevně podán jen proto, aby probíhající exe-*

kuci zabránil, a dalo by se očekávat, např. vzhledem k předchozím krokům dlužníka, že návrh bude v krátké době vzat zpět.“²⁴

Zároveň soud k vydání předběžného opatření vedlo i chování dlužníka, který již insolvenční návrh podal, avšak jej vzal po odročení dražby zpět. Navíc byl soudem poučen, že jeho úpadek (pokud by byl prohlášen) není možné řešit oddlužením. Proto soud nabyt dojmu „nevážně“ míněného insolvenčního návrhu, kdy tedy dlužník podává insolvenční návrh pouze pro zmaření dražby nemovité věci a nehodlá řešit svůj úpadek. Bylo tedy dle soudu pravděpodobné, že i druhý insolvenční návrh v pořadí bude vzat zpět.

Zobecněním daného rozhodnutí by pak bylo možné dospět k závěru, podle něhož pro úspěch ve věci vydání předběžného opatření je nutné, aby se ze strany dlužníka (povinného v exekučním řízení) jednalo alespoň o druhý insolvenční návrh v pořadí.

Nicméně v jiných řízeních bylo předběžné opatření vydáno bez naplnění zmíněného požadavku. V mediálně sledované kauze známé jako „týraní koně“ bylo předběžné opatření vydáno (i s ohledem na stav zvířat) bez ohledu na skutečnost, že se ze strany dlužníka jednalo o první insolvenční návrh ve věci. Dlužník v řešeném případě dal svým chováním dle soudu jednoznačně najevo, že insolvenční návrh podává pouze pro oddálení plánované dražby. Je také třeba upozornit, že soud (byť jako obiter dictum) podotknul neprojednatelnost insolvenčního návrhu, neboť nespĺňoval zákonem stanovené náležitosti.²⁵ Lze tudíž dovodit myšlenku soudu o výše naznačeném, zjevně bezdůvodném (dlužnickém) insolvenčním návrhu, který však s ohledem na právní úpravu nemohl být explicitně konstatován.

O využitelnosti předběžného opatření i v řádně podaných insolvenčních návrzích pak svědčí například insolvenční řízení vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. KSHK 41 INS 32524/2013, kdy byl konstatován úpadek a dokonce jako způsob řešení úpadku bylo zvoleno oddlužení. Ještě před usnesením o úpadku však soud na návrh soudního exekutora nařídil předběžné opatření (viz pozn. pod č. 21). Proto i v případě řádných dlužnických insolvenčních návrhů je předběžné

²⁰ Zejména se jedná o účinky stanovené v ustanovení § 109 a 111 IZ.

²¹ Např. Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 13. 1. 2011, sp. zn. KSOS 13 INS 59/2011-A7.

²² Např. v řízení vedeném u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. KSHK 41 INS 32524/2013 uplynulo mezi návrhem na vydání předběžného opatření a jeho vydáním pouhých 22 hodin.

²³ KRHUT, R. Diskuze k příspěvku: KOCINEC, J. Šikanózní návrhy na zahájení insolvenčního řízení a možné řešení z pohledu soudního exekutora. Střet exekučního a insolvenčního řízení. Diskusní fórum Exekutorské komory ČR, 30. 9. 2013 (neautorizováno).

²⁴ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 19. 7. 2013, č. j. 3 VSOL 355/2013-A-19.

²⁵ Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 1. 11. 2013, č. j. KSPL 52 INS 30277/2013-A-10.

opatření dle § 82 odst. 2 písm. b) IZ pro soudní exekutory využitelným a prospěšným nástrojem.

Nelze však nezmínit postoj některých soudců k dané praxi. Byl zaznamenán i názor, který v podstatě předem vylučuje uplatňování této možnosti. Mgr. Krčmářová, soudkyně Krajského soudu v Brně, vyjádřila své přesvědčení, podle něhož by dlužník musel insolvenční návrh podat nejméně třikrát, aby bylo možné uvažovat o vydání předběžného opatření, avšak i za této eventuality není možné apriorně uvažovat nad skutečným záměrem dlužníka.²⁶ Takový názor je však třeba odmítnout i s poukazem na rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci, neboť se jedná o názor soudu odvolacího. Další příklady nařízených předběžných opatření pak jasně ilustrují většinový přístup soudů k dané (jinak neudržitelné) praxi některých dlužníků.

Závěr

Kromě dnes již v insolvenčním zákoně zakotvených (věřitelských) zjevně bezdůvodných insolvenčních návrhů se lze v praxi čím dál častěji setkat i s dlužnickými insolvenčními návrhy, jejichž účelem rovněž není řešení úpadku, nýbrž zpravidla neochota podrobit se nastalým důsledkům probíhajícího exekučního řízení.

Takové insolvenční návrhy je možné vnímat jako další z projevů právního jednání, které pouze zneužívá právo podat insolvenční návrh. Tudíž toto právní jednání není hodno ochrany a neměly by s ním být spojeny žádné právní následky. V praxi soudního exekutora však vyvstává legitimní otázka: nikoli „kam s ním“, ale „co s ním“. V současné době poskytuje právní řád soudnímu exekutorovi možnost ve formě podání návrhu na předběžné opatření, jímž soud omezí účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení.

Seznam literatury:

- KOCINEC, J. *Šikanózní návrhy na zahájení insolvenčního řízení a možné řešení z pohledu soudního exekutora. Sborník z Diskusního fóra Exekutorské komory ČR 2013, 2. 12. 2013. Praha: Exekutorská komora ČR, 2013. s. 4 – 7.*
- KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A.; PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. 1272 s. ISBN 978-80-7357-243-3.*
- KRČMÁŘOVÁ, E. *Panelová diskuze na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Insolvence v právní praxi. Zimní semestr akademického roku 2013/2014, 5. 12. 2013 (neautorizováno).*
- KRHUT, R. *Diskuze k příspěvku: KOCINEC, J. Šikanózní návrhy na zahájení insolvenčního řízení a možné řešení z pohledu soudního exekutora. Střet exekučního a insolvenčního řízení. Diskusní fórum Exekutorské komory ČR, 30. 9. 2013 (neautorizováno).*
- KUBIZŇÁK, J. *Šikanózní insolvenční návrh a jiné způsoby zneužívání práva v insolvenčním řízení. Brno, 2013. 108 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Vedoucí práce Radim Chalupa.*
- LAVICKÝ, Petr. *Účelnost nákladů spojených se zastupováním advokátem. Právní fórum. 2012, č. 5, s. 191 a násl. ISSN 1214-7966.*
- MELZER, F. *Cyklus školení pro Exekutorskou komoru ČR k novému občanskému zákoníku, Obecná část nového občanského zákoníku I. 20. 11. 2013 (neautorizováno).*
- Poslanecká sněmovna PČR. Vláda ČR. Důvodová zpráva k zákonu č. 334/2012 Sb., změna insolvenčního zákona a občanského soudního řádu. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 1. 2014].*
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 3. 2001, sp. zn. 25 Cdo 2895/99.*
- Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 13. 1. 2011, sp. zn. KSOS 13 INS 59/2011-A7.*
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 19. 7. 2013, č. j. 3 VSOL 355/2013-A-19.*
- Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 1. 11. 2013, č. j. KSPL 52 INS 30277/2013-A-10.*
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 7. 2008, sp. zn. 29 Nd 201/2008.*

²⁶ KRČMÁŘOVÁ, E. *Panelová diskuze na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Insolvence v právní praxi. Zimní semestr akademického roku 2013/2014, 5. 12. 2013 (neautorizováno).*

PŘEZKUM PLATNOSTI ROZHODČÍ DOLOŽKY V RÁMCI EXEKUČNÍHO ŘÍZENÍ

Mgr. Barbora Kvardová

exekutorská kandidátka
Exekutorského úřadu Praha 4
soudního exekutorky JUDr. Moniky Elfmarkové

V souvislosti s novelou exekučního řádu účinnou od 1. 1. 2013 přibyla soudním exekutorům řada povinností. Jednou z nich je i povinnost přezkumu náležitostí exekučního návrhu a rozhodování o jeho dalším osudu. Tím může být jeho předložení příslušnému exekučnímu soudu, jeho odmítnutí v případě nesplnění formálních náležitostí, ale i jeho zamítnutí, pakliže nejsou splněny všechny zákonem stanovené předpoklady pro vedení exekuce.

Povinností exekutora se tedy nově stává nejen přezkum formálních náležitostí exekučního návrhu, ale i dalších skutečností rozhodných pro vedení exekuce. Jednou z nich je také vydání exekučního titulu orgánem k tomu oprávněným a v mezích jeho pravomocí.

Soudní exekutoři se pak stále častěji setkávají s rozhodčími nálezy, jejichž způsobilost být exekučním titulem je třeba přezkoumat.

Cílem článku je tedy poskytnout čtenáři stručný nástin problematiky rozhodčího nálezu jako nezpůsobilého exekučního titulu vlivem neplatnosti rozhodčích doložek a přehled judikatury týkající se zkoumání jejich platnosti v rámci exekučního řízení, na kterou je nejčastěji v rozhodovací praxi soudů poukazováno.

Exekuční řízení je řízením ovládaným dispoziční zásadou, což znamená, že řízení lze zahájit jen na návrh. Tento návrh pak musí obsahovat náležitosti stanovené v § 38 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti

(exekuční řád) a o změně dalších zákonů (dále jen EŘ). V návrhu musí být označen exekutor, který má být pověřen vedením exekuce, s uvedením jeho sídla. Z návrhu musí být dále patrné, kdo jej činí, čeho se týká a co sleduje, musí být datován a podepsán. Vedle těchto obecných náležitostí musí návrh obsahovat identifikaci účastníků řízení, přesné označení exekučního titulu, uvedení povinnosti, která má být podle exekučního titulu vymožena, a údaj o tom, zda a případně v jakém rozsahu povinný vymáhanou povinnost splnil, popřípadě označení důkazů, kterých se oprávněně dovolává.¹

Další podmínkou pro vedení exekuce je existence vykonatelného exekučního titulu. Originál nebo úředně ověřená kopie exekučního titulu opatřeného potvrzením o jeho vykonatelnosti, případně stejnopis notářského či exekutorského zápisu se svolením k vykonatelnosti, jenž byl exekutor oprávněn sepsat podle exekučního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2012, pak tvoří obligatorní přílohu návrhu. Demonstrativní výčet exekučních titulů obsahuje ust. § 40 odst. 1 EŘ.

„Aby mohl být exekuční titul vykonatelný, musí splňovat požadavky jak materiální, tak formální vykonatelnosti. Materiální vykonatelností se rozumí, že exekuční titul obsahuje přesnou specifikaci osoby z titulu oprávněné a povinné, obsahu práva a jemu odpovídající povinnosti, která má být vymožena, rozsahu vynucované povinnosti a lhůty k plnění.“² Skutečnost, že je exekuční titul vykonatelný i po formální stránce, pak osvědčuje doložka vykonatelnosti, kterou je titul opatřen. Podmínky vykonatelnosti exekučního titulu určuje právní předpis, podle kterého byl vydán. Orgán, který opatřuje exekuční titul potvrzením o vykonatelnosti, určuje ustanovení § 41 EŘ.

Dle exekučního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2012 bylo exekuční řízení zahájeno dnem, kdy exekutorovi došel návrh na nařízení exekuce. Pokud návrh oprávněného obsahoval všechny stanovené náležitosti, byl srozumitelný a určitý, dle ust. § 44 odst. 1 EŘ požádal soudní exekutor exekuční soud o pověření k provedení exekuce, a to do 15 dnů ode dne doručení návrhu. Byly-li splněny všechny zákonem stanovené předpoklady pro nařízení exekuce, exekuční soud usnesením exekuci nařídil a jejím provedením pověřil soudního exekutora.³

„Soudní exekutor tak před předložením návrhu exekučnímu soudu nezkoumal, zda jsou splněny všechny stanovené předpoklady pro nařízení exekuce, ale činil tak až exekuční soud. Soudní exekutor zkoumal pouze formální náležitosti návrhu, a to, zda obsahuje zákonem stanovené náležitosti, zda je srozumitelný a určitý a zda je k němu připojen exekuční titul.“⁴ Došel-li soudní exekutor k závěru, že je návrh vadný, ve lhůtě

15 dnů od jeho doručení vyzval oprávněného k jeho opravě či doplnění, přičemž mu k tomu určil lhůtu a poučil ho, že pokud návrh nebude ve stanovené lhůtě opraven či doplněn, bude řízení zataveno. Současně oprávněnému poskytl konkrétní poučení, jak má opravu provést nebo jakým způsobem má návrh doplnit. Nebyl-li pak návrh ve stanovené lhůtě řádně opraven či doplněn a pro tento nedostatek nebylo možné v řízení pokračovat, nebo nebyl-li přiložen exekuční titul, soud sám nebo na návrh exekutora zastavil exekuční řízení v souladu s ust. § 39 odst. 2 EŘ.

Formální náležitosti návrhu zkoumal nezávisle na exekutorovi i soud. Na rozdíl od soudního exekutora však soud mimo toho zkoumal i další skutečnosti rozhodné pro nařízení exekuce, a to, *„zda byl exekuční titul vydán k tomu oprávněným orgánem v mezích jeho pravomoci, zda je titul vykonatelný jak po stránce formální, tak i materiální, zda je dána aktivní a pasivní věcná legitimace účastníků, zda je exekuce navrhována v rozsahu podle exekučního titulu, zda nedošlo k zániku vymáhaného práva uplynutím doby, zda osoba, která má být pověřena provedením exekuce je soudním exekutorem a je-li to, co ukládá titul povinnému, vázáno na splnění podmínky nebo vzájemné povinnosti, zda oprávněný prokázal splnění podmínky či vzájemné povinnosti.“⁵*

Rozhodnutí, zda bude exekuce nařízena či zda bude návrh na její nařízení zamítnut, tak náleželo výlučně do pravomoci soudu.

Zákonem č. 396/2012 Sb., došlo s účinností od 1. 1. 2013 k novele exekučního řádu, jakož i občanského soudního řádu, která pro soudní exekutory přinesla řadu změn. Jednou z nich je právě zkoumání náležitostí exekučního návrhu a v návaznosti na to i rozhodování o jeho odmítnutí, či zamítnutí. Dle novelizovaného znění exekučního řádu je tak již povinností exekutora zkoumat, zda návrh obsahuje všechny zákonem stanovené náležitosti, jsou-li k němu připojeny požadované listiny a zda jsou splněny i další zákonem stanovené předpoklady pro vedení exekuce.

V případě, že návrh nespĺňuje veškeré formální náležitosti, soudní exekutor v souladu s ust. § 39 odst. 1 EŘ nejpozději do 15 dnů od jeho doručení vyzve oprávněného k opravě či doplnění, určí mu k tomu lhůtu a poučí ho, jak je třeba opravu nebo doplnění provést. Není-li ve stanovené lhůtě návrh řádně opraven či doplněn a v řízení nelze pro tento nedostatek pokračovat, nebo není-li k návrhu přiložen exekuční titul či osvědčení o jeho vykonatelnosti, exekutor v souladu s ust. § 39 odst. 2 EŘ exekuční návrh usnesením odmítne.

¹ § 38 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů.

² Kasíková, M. a kol. Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 209 s.

³ § 44 odst. 3 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů.

⁴ Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 166 s.

⁵ Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 167 s.

Soudní exekutor může též shledat, že nejsou splněny všechny zákonem stanovené předpoklady pro vedení exekuce. Exekuční návrh v tomto případě usnesením zamítne.⁶

Nutno však dodat, že přezkum všech zákonem stanovených předpokladů pro vedení exekuce nebyl ponechán pouze v rukách exekutora. Soudní exekutor, kterému došel návrh, je podle ust. §43a odst. 1 EŘ povinen nejpozději do 15 dnů od jeho doručení požádat příslušný exekuční soud o pověření a nařízení exekuce. Jsou-li pak splněny zákonem stanovené předpoklady pro vedení exekuce, soud pověří exekutora vedením exekuce. V opačném případě exekutorovi uloží, aby návrh zamítl. Tímto pokynem je soudní exekutor vázán.⁷

Soud tedy i nadále nezávisle na exekutorovi zkoumá, zda jsou splněny stanovené předpoklady pro vedení exekuce, které jsou totožné s předpoklady nařízení exekuce podle předchozí právní úpravy.

Ani exekuční soud však není oprávněn přezkoumávat věcnou správnost exekučního titulu. Obsahem exekučního titulu, podle něhož se exekuce navrhuje, je soud vázán a je povinen z něj vycházet.⁸

V rámci rozhodování o exekučním návrhu se soudní exekutoři stále častěji setkávají s přezkumem platnosti rozhodčí doložky jako způsobilého exekučního titulu. Autorka se proto blíže věnuje této problematice.

Podle § 28 odst. 2 Zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů

(dále jen ZRŘ) platí, že rozhodčí nález, který nelze přezkoumat podle § 27,⁹ nebo u něhož marně uplynula lhůta k podání žádosti o přezkum podle § 27, nabývá dnem doručení účinku pravomocného soudního rozhodnutí a je soudně vykonatelný.¹⁰

Dle ust. § 40 odst. 1 písm. c) EŘ je exekučním titulem i rozhodčí nález vydaný rozhodčími orgány na území ČR postupem podle § 23 a násl. ZRŘ.

Nejčastější námitkou neplatnosti rozhodčí doložky se v poslední době stává skutečnost, že rozhodčí nález vydal rozhodce, jehož výběr se neuskutečnil podle transparentních pravidel, což způsobuje nedostatek jeho pravomoci k vydání rozhodčího nálezu jako způsobilého exekučního titulu.

Přiměřená obrana proti nedostatku pravomoci rozhodce k vydání rozhodčího nálezu dle ZRŘ spočívá v možnosti podání žaloby podle § 32 ZRŘ z důvodů uvedených v § 31 písm. b) či c) ZRŘ.¹¹ Podle ust. § 33 ZRŘ pak soud zamítne návrh na zrušení rozhodčího nálezu, který se opírá o důvody § 31 písm. b) nebo c), jestliže strana, která se domáhá zrušení rozhodčího nálezu, neuplatnila, ač mohla, takový důvod v rozhodčím řízení nejpozději, než začala jednat ve věci samé.¹²

Bez ohledu na skutečnost, zda účastník řízení využil možnosti podání žaloby na zrušení rozhodčího nálezu podle § 31 ZRŘ ve lhůtě stanovené v § 32 odst. 1 ZRŘ, dává § 35 ZRŘ možnost bojovat proti rozhodčímu nálezu před soudem, a to právě v rámci řízení o nařízení výkonu rozhodnutí formou návrhu na zastavení. Návrh na zastavení výkonu rozhodnutí (exeku-

⁶ § 39 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů.

⁷ § 43a zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů.

⁸ K tomu srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 4. 1999 sp. zn. 21 Cdo 2020/98, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 10. 2002, sp. zn. 20 Cdo 55402002, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2004, sp. zn. 20 Cdo 1570/2003, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 7. 2008, sp. zn. 20 Cdo 2273/2008, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 8. 2008, sp. zn. 20 Cdo 4548/2007.

⁹ § 27 ZRŘ stanoví, že strany se mohou dohodnout v rozhodčí smlouvě, že rozhodčí nález může být k žádosti některé z nich nebo obou přezkoumán jinými rozhodci. Nestanoví-li rozhodčí smlouva jinak, musí být žádost o přezkoumání zaslána druhé straně do 30 dnů ode dne, kdy byl straně žádající o přezkoumání doručen rozhodčí nález. Přezkoumání rozhodčího nálezu je součástí rozhodčího řízení a platí o něm ustanovení tohoto zákona.

¹⁰ § 28 odst. 2 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹ § 31 ZRŘ stanoví, že soud na návrh kterékoliv strany zruší rozhodčí nález, jestliže

- a) byl vydán ve věci, o níž nelze uzavřít platnou rozhodčí smlouvu,
- b) rozhodčí smlouva je z jiných důvodů neplatná, nebo byla zrušena, anebo se na dohodnutou věc nevztahuje,
- c) ve věci se zúčastnil rozhodce, který nebyl ani podle rozhodčí smlouvy, ani jinak povolán k rozhodování, nebo neměl způsobilost být rozhodcem.

¹² § 33 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů.

ce) lze v takovém případě podat jak z důvodů obecných,¹³ tak z důvodů zvláštních obsažených právě v ust. § 35 odst. 1 ZRŘ. Mezi tyto zvláštní důvody pak patří i důvody pro zrušení rozhodčího nálezu vydaného ve sporu ze spotřebitelské smlouvy podle § 31 písm. a) až f), h) ZRŘ, přičemž mezi těmito důvody jsou zahrnuty i důvody pro podání návrhu na zrušení rozhodčího nálezu podle §31 ZRŘ.¹⁴

I podle judikatury Nejvyššího soudu ČR¹⁵ ZRŘ nevylučuje, aby byla otázka pravomoci rozhodce, jehož výběr se neuskutečnil podle transparentních pravidel, zkoumána i v exekučním řízení, a to i bez zřetele k tomu, že povinný v rozhodčím řízení neexistenci rozhodčí smlouvy nenamítal.

S tímto názorem Nejvyššího soudu se ztotožňuje i Ústavní soud, který se k problematice vyjádřil v nálezu ze dne 27. 9. 2012, sp. zn. III. ÚS 1624/12 touto právní větou: „*Zákon č. 216/1994 Sb., nevylučuje, aby otázka (nedostatku) pravomoci rozhodce byla zkoumána i v exekučním řízení. Nevypovídá-li se soud s námitkami účastníka o nedostatku pravomoci rozhodce, postupuje v rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod*¹⁶. Přitom platí, že není-li spor rozhodován rozhodcem, jehož výběr se uskutečnil podle transparentních pravidel, nemůže být akceptovatelný ani výsledek takového rozhodování.“^{17, 18}

Uvedený závěr navazoval i na nálezy Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2011, sp. zn. II. ÚS 2164/10, který konstatoval, že „*výběr rozhodce byl ponechán na vůli účastníka tím, že žalující strana jej vybere ze seznamu, který vede rozhodčí společnost, jež nebyla a není stálým rozhodčím soudem, přičemž takový seznam rozhodců může být v okamžiku řešení sporu v rozhodčím řízení*

naprosto odlišný od seznamu v okamžiku uzavření rozhodčí doložky. Výběr rozhodce pak vůbec nemusí záviset na vůli účastníka, který se na daný subjekt obrací, nýbrž daleko více může být ovlivněn ze strany rozhodčí společnosti. To znemožňuje transparentní výběr rozhodce“. V předmětném nálezu byl též zdůrazněn požadavek na konkretizaci a individualizaci výběru rozhodce proto, že „*rozhodčí řízení představuje jakýsi odklon od klasického soudního řízení, proti jehož rozhodnutí existují pouze velmi omezené možnosti soudního přezkumu*“.¹⁹

Při posuzování otázky platnosti rozhodčí doložky z důvodu nedostatku pravomoci k vydání rozhodčího nálezu je tedy především odkazováno na stávající judikaturu, a to právě na výše uvedené ústavní nálezy a stanoviska Nejvyššího soudu ČR. Jedním ze stanovisek, na které je nejčastěji odkazováno, je stanovisko – usnesení Velkého senátu Občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010, ve kterém soud dospěl k názoru, že „*neobsahuje-li rozhodčí smlouva přímé určení rozhodce ad hoc, resp. konkrétní způsob jeho určení, a odkazuje-li na „rozhodčí řád“ vydaný právnickou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona²⁰, je taková rozhodčí smlouva neplatná podle §39 obč. zák.²¹ pro rozpor se zákonem“*²²

Ze závěrů výše uvedené judikatury vyšel Nejvyšší soud ČR i v usnesení ze dne 10. 7. 2013, sp. zn. 31 Cdo 958/2012, kde konstatoval, že „*nevydal-li rozhodčí nálezy soudce, jehož výběr se uskutečnil podle transparentních pravidel, resp. byl-li rozhodce určen právnickou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, a nemůže-li být akceptovatelný*

¹³ Důvody uvedené v ust. § 268 o. s. ř.

¹⁴ LISSE, L.: Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů s komentářem. Praha: Linde, a.s., 2012, s. 638-642.

¹⁵ Srov. usnesení tohoto soudu ze dne 28. 7. 2011, sp. zn. 20 Cdo 2227/2011.

¹⁶ Každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu.

¹⁷ Nálezy Ústavního soudu ze dne 27. 9. 2012, sp. zn. III. ÚS 1624/12.

¹⁸ Další judikatura Ústavního soudu verifikující náhled Nejvyššího soudu na transparentnost výběru rozhodce viz nálezy sp. zn. II. ÚS 2164/10, sp. zn. I. ÚS 871/11, sp. zn. I. ÚS 199/11, sp. zn. IV. ÚS 2735/11.

¹⁹ Nálezy Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2011, sp. zn. II. ÚS 2164/10.

²⁰ Podle § 13 odst. 1 ZRŘ mohou být stále rozhodčí soudy zřízeny pouze zákonem nebo jen tehdy, pokud jejich zřízení výslovně připouští jiný zákon. Jediným stálým rozhodčím soudem vzniklým zákonem je na území České republiky Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. Rozhodčími soudy, které vznikly na základě zvláštního zákona, v němž je uvedeno výslovně legální zmocnění ke zřízení stálého rozhodčího soudu, jsou Burzovní rozhodčí soud při Burze cenných papírů Praha, a.s., Rozhodčí soud při Českomoravské komoditní burze Kladno, Rozhodčí soudci při Pražské komoditní burze a Rozhodčí soud České republiky při IPB Komoditní burze.

²¹ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (ObčZ), který byl zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (NOZ), s účinností od 1. 1. 2014 zrušen. Ust. § 39 ObčZ tak bylo nahrazeno ust. § 547 NOZ, který stanoví, že právní jednání musí obsahem a účelem odpovídat dobrým mravům i zákonu. K neplatnosti právního jednání, které se zjevně přičí dobrým mravům, nebo které odporuje zákonu a zjevně narušuje veřejný pořádek, pak soud dle § 588 NOZ přihlédne i bez návrhu. Oproti úpravě obsažené v § 39 ObčZ, která považovala veškeré právní úkony, které svým obsahem nebo účelem odporují zákonu nebo jej obcházejí anebo se přičí dobrým mravům, za absolutně neplatné, tedy NOZ došlo ke zpřísnění kritérií pro posouzení absolutní či relativní neplatnosti takovýchto právních jednání.

²² Stanovisko – usnesení Velkého senátu Občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010. [cit. 2013-08-26].

ani výsledek tohoto rozhodování, pak tento rozhodčí nález není způsobilým exekučním titulem ve smyslu § 40 odst. 1 písm. c) exekučního řádu, podle něhož by mohla být nařízena exekuce, jelikož rozhodce určený na základě absolutně neplatné rozhodčí doložky neměl k vydání rozhodčího nálezu podle zákona o rozhodčím řízení pravomoc. Byla-li již exekuce v takovém případě přesto nařízena, resp. zjistí-li soud (dodatečně) nedostatek pravomoci orgánu, který exekuční titul vydal, je třeba exekuci v každém jejím stádiu pro nepříslušnost podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. zastavit, když ZRŘ nevylučuje, aby otázka (nedostatku) pravomoci byla zkoumána i v exekučním řízení“.²³

S ohledem na skutečnost, že většina rozhodčích doložek je uzavíraná v rámci spotřebitelských smluv, byla judikatura týkající se neplatnosti rozhodčích doložek dále rozvinuta i v tomto směru.

Ačkoli české právní předpisy přiznávají spotřebitelům jako „slabším“ subjektům v právních vztazích speciální ochranu, která vyplývá zejména z ust. § 51 a násl. zákona č. 40/1094 Sb., občanský zákoník, v platném znění, ZRŘ až do novely účinné od 1. 4. 2012 žádnou výslovnou výjimku ve vztahu k spotřebitelským sporům a jejich řešení v rozhodčím řízení neobsahoval.

Až právě novela zákona o rozhodčím řízení č. 19/2012 Sb., reagovala na požadavek eurokonformního výkladu a aplikaci ustanovení ZRŘ ve smyslu směrnice Rady 93/13/EHS, o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách (dále jen Směrnice), při řešení sporů ze spotřebitelských smluv. Podle novelizovaného znění § 33 ZRŘ (kterému byla pozornost věnována již výše) tak platí, že soud sice zamítne návrh na zrušení rozhodčího nálezu, který se opírá o důvody § 31 písm. b) nebo c), jestliže strana, která se domáhá zrušení

rozhodčího nálezu, neuplatnila, ač mohla, takový důvod v rozhodčím řízení nejpozději, než začala jednat ve věci samé, to však neplatí, jde-li o spory ze spotřebitelských smluv. Tím novelizované znění ZRŘ ruší povinnost namítat neplatnost rozhodčí doložky v řízení před rozhodci, a umožňuje tak přezkum její platnosti i v případě, že to spotřebitel v řízení o zrušení rozhodčího nálezu nenamítne.^{24, 25}

Vyvstává však otázka aplikace Směrnice a judikatury SDEU na znění zákona před novelizací provedenou zákonem č. 19/2012 Sb. K tomu zaujal stanovisko Nejvyšší soud ČR, který v rozsudku ze dne 22. 1. 2013, sp. zn. 23 Cdo 2628/2010 s poukazem na judikaturu SDEU dovodil, že „neobsahuje-li rozhodčí smlouva přímé určení rozhodce ad hoc, resp. konkrétní způsob jeho určení, a odkazuje-li na „rozhodčí řád“ vydaný právní osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, je taková rozhodčí smlouva neplatná podle § 39 obč. zák.²⁶ pro rozpor se zákonem. Eurokonformní výklad ustanovení zákona o rozhodčím řízení ve znění účinném do 31. 3. 2012 ve spotřebitelských věcech vyžaduje, aby byla platnost rozhodčí doložky v soudním řízení přezkoumána z úřední povinnosti i v případě, kdy spotřebitel neplatnost rozhodčí doložky v řízení před rozhodci nenamítl“.²⁷ V odůvodnění svého rozhodnutí se Nejvyšší soud ČR opřel o:

- svoji stávající judikaturu, a to především o usnesení Velkého senátu Občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010, kterému se autorka již věnovala, a usnesení ze dne 22. 2. 2012, sp. zn. 33 Cdo 3721/2011,
- nálezu Ústavního soudu ze dne 5. 10. 2011, sp. zn. II. ÚS 3057/10, do něhož byly promítnuty právní závěry SDEU o nepřiměřených podmínkách spotřebitelských smluv, za které mohou být považovány právě rozhodčí doložky, které pak nejsou pro spotřebitele závazné,

²³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 7. 2013, sp. zn. 31 Cdo 958/2012.

²⁴ Podle důvodové zprávy k zákonu č. 19/2012 Sb. bylo vycházeno z výkladu Směrnice, podle něhož soud musí i bez návrhu, a to i ve fázi, kdy byl podán návrh na nucený výkon pravomocného rozhodčího nálezu, posoudit rozpor rozhodčí doložky s vnitrostátními kogentními pravidly, a dále, že soud musí takovýto přezkum učinit z úřední povinnosti.

²⁵ Redakce (jav). Neplatnost rozhodčí doložky. Vystaveno 15. 3. 2013. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/neplatnost-rozhodci-dolozky-89711.html>.

²⁶ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (ObčZ), který byl zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (NOZ), s účinností od 1. 1. 2014 zrušen. Ust. § 39 ObčZ tak bylo nahrazeno ust. § 547 NOZ, který stanoví, že právní jednání musí obsahem a účelem odpovídat dobrým mravům i zákonu. K neplatnosti právního jednání, které se zjevně přičí dobrým mravům, nebo které odporuje zákonu a zjevně narušuje veřejný pořádek, pak soud dle § 588 NOZ přihlédne i bez návrhu. Oproti úpravě obsažené v § 39 ObčZ, která považovala veškeré právní úkony, které svým obsahem nebo účelem odporují zákonu nebo jej obcházejí anebo se přičí dobrým mravům, za absolutně neplatné, tedy NOZ došlo ke zpřísnění kritérií pro posouzení absolutní či relativní neplatnosti takovýchto právních jednání.

²⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 1. 2013, sp. zn. 23 Cdo 2628/2010. [cit. 2013-08-26].

- důvodovou zprávu k zákonu č. 19/2012 Sb., podle které se novela ZRR snažila odstranit rozpor českého vnitrostátního práva s evropskými směrnici na ochranu spotřebitele,
- nález Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2011, sp. zn. II. ÚS 2164/10, kterému již byla pozornost věnována blíže,
- a četnou judikaturu SDEU^{28, 29}

S ohledem na výše uvedené tedy lze uzavřít, že jak soudní exekutor, tak exekuční soud by se při zkoumání zákonem stanovených předpokladů pro vedení exekuce měli soustředit i na platnost rozhodčích doložek rozhodčích nálezů předkládaných jako exekuční tituly. Za tímto účelem „jsou vždy oprávněni vyžádat si spis od orgánu či osoby, která exekuční titul vydala. Tento subjekt je pak na žádost povinen soudu/soudnímu exekutorovi svůj spisový materiál zapůjčit. Toto platí i pro rozhodce či rozhodčí soud. V této souvislosti se nelze dovolat mlčenlivosti podle § 6 odst. 2 zákona č. 216/1994 Sb., resp. § 129 ve spojení s § 124 o. s. ř.“³⁰

Seznam literatury:

Kasíková, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář. 3. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2013.
 Kasíková, M. a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2010.
 LISSE, L.: *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů s komentářem.* Praha: Linde, a.s., 2012
 Nález Ústavního soudu ze dne 27. 9. 2012, sp. zn. III. ÚS 1624/12.
 Nález Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2011, sp. zn. II. ÚS 2164/10.
 Nález Ústavního soudu ze dne 17. 1. 2012, sp. zn. I. ÚS 871/11.
 Nález Ústavního soudu ze dne 26. 1. 2012, sp. zn. I. ÚS 199/11.
 Nález Ústavního soudu ze dne 3. 4. 2012, sp. zn. IV. ÚS 2735/11.
 Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 7. 2011, sp. zn. 20 Cdo 2227/2011.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 7. 2013, sp. zn. 31 Cdo 958/2012.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 1. 2013, sp. zn. 23 Cdo 2628/2010.

Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 27. 4. 2011, sp. zn. 24 Co 3/2011.

Rozhodnutí SDEU ve věci C-168/05.

Rozhodnutí SDEU C-40/08 Asturcom Telecomunicaciones SL vs. C.R.N.,

Rozhodnutí SDEU o předběžné otázce ve věci C-137/08 VB P.L.Z. vs. F.S.

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů.

Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Důvodová zpráva k zákonu č. 19/2012 Sb.

Redakce (jav). Neplatnost rozhodčí doložky. Vystaveno 15. 3. 2013. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/neplatnost-rozhodci-dolozky-89711.html>.

Lisse, L. Neplatnost rozhodčích doložek v aktuální judikatuře. Vystaveno 23. 7. 2013. [cit. 2013-08-26]. Dostupné z: <http://www.elaw.cz/cs/obcanske-pravo/767-neplatnost-rozhodcich-dolozek-v-aktualni-judikature.html>.

²⁸ Rozhodnutí ve věci C-168/05, rozhodnutí ve věci C-40/08 Asturcom Telecomunicaciones SL vs. C.R.N., rozhodnutí o předběžné otázce ve věci C-137/08 VB P.L.Z. vs. F.S.

²⁹ Lisse, L. Neplatnost rozhodčích doložek v aktuální judikatuře. Vystaveno 23. 7. 2013. [cit. 2013-08-26]. Dostupné z: <http://www.elaw.cz/cs/obcanske-pravo/767-neplatnost-rozhodcich-dolozek-v-aktualni-judikature.html>.

³⁰ Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 27. 4. 2011, sp. zn. 24 Co 3/2011.

ODKLONY OD GENERÁLNÍHO INHIBITORIA V PRAXI

Mgr. Alena Tichá Úvod

exekutorská koncipientka
Exekutorského úřadu Zlín
soudního exekutora Mgr. Marka Jenerála

Exekuce pro dlužníka, vedle donucení ke splnění povinnosti, která mu byla uložena exekučním titulem a která jím nebyla dobrovolně splněna, zároveň znamená významné omezení, spočívající v zákazu dispozice s majetkem. Exekuční řád, zákon č. 120/2001 Sb., tuto povinnost upravuje ve svém § 44a odst. 1 pod sankcí neplatnosti právního jednání, kterým by byl zákaz porušen. Jde o tzv. generální inhibitorium vztahující se na veškerý dlužníkův majetek a vedle speciálních inhibitorií omezujících dlužníka při provádění jednotlivých způsobů exekuce na základě exekučních příkazů představuje typický důsledek a zároveň i předpoklad výkonu rozhodnutí v exekučním řízení.

Článek se zabývá změnami, které doznalo ustanovení § 44a po novele zákonem č. 286/2009 Sb. Tento zákon přinesl změnu a rozvolnění zákazu dispozice s majetkem, neboť v odstavcích 2, 3 a 4 stanovil výjimky z tohoto pravidla, jinak také označované jako odklony od generálního inhibitoria. Realizace uvedených odstavců v exekuční praxi pak pro dlužníka znamená, že není vázán zákazem § 44a odst. 1, a naopak může volně nakládat se svým majetkem. Pro praxi může být atraktivní zejména ustanovení odstavce 4 § 44a, a to prodej majetku povinného mimo dražbu. Tento článek má upozornit na možná úskalí jeho aplikace. Pro přehlednost je strukturován podle jednotlivých odstavců § 44a s citací zákonného ustanovení tak, aby byl za-

chován celý kontext úpravy výjimek z generálního inhibitoria. Pouze ustanovení odstavce 5 § 44a, které stanoví, že zákaz se nevztahuje na stát, je-li povinným, není v článku uvedeno, protože jeho význam je jednoznačný.

Přestože cílem článku je, už dle jeho názvu, přiblížit a rozebrat tři druhy odklonu, neboli tři výjimky z pravidla zákazu dispozice s majetkem v praxi, důraz je dán zejména na prodej mimo dražbu. Další odklony, jimiž je částečné vynětí majetku ze zákazu nebo zrušení zákazu po uhrazení vymáhané pohledávky, nepředstavují dle názoru autorky pro praxi významnější problém. Zároveň, vzhledem k tomu, že se jedná o výjimky z pravidla generálního inhibitoria, nelze se vyhnout ani pojednání o následcích jeho porušení, a to hned v úvodu článku, opět z kritického úhlu pohledu. Tatáž novela, která přinesla úpravu těchto výjimek, přinesla i změnu sankce za porušení zákazu z přísnější neplatnosti absolutní v mírnější neplatnost relativní. Výklad generálního inhibitoria ve smyslu důsledků jeho nedodržení má vztah i k poslední a stěžejní části článku, která se týká prodeje mimo dražbu, protože nedodržení podmínek převodu majetku v rámci schváleného odklonu při provedení exekuce podle § 44a odst. 4 může mít neočekávané důsledky.

Generální inhibitorium a neplatnost právních úkonů

Podle § 44a odst. 1: „Nerozhodl-li exekutor podle § 44 odst. 4 jinak, nesmí povinný po doručení vyrozumění nakládat se svým majetkem včetně nemovitostí a majetku patřícího do společného jmění manželů, vyjma běžné obchodní a provozní činnosti, uspokojování základních životních potřeb svých a osob, ke kterým má vyživovací povinnost, a udržování a správy majetku. Právní jednání, kterým povinný porušil tuto povinnost, je neplatné. Právní jednání se však považuje za platné, pokud námitku neplatnosti nevznesl exekutor, oprávněný, nebo přihlášený věřitel, aby zajistili uspokojení vymáhané pohledávky. Právní účinky vznesení námitky neplatnosti nastávají od účinnosti právního jednání, dojde-li exekuční příkaz nebo jiný projev vůle exekutora, oprávněného, nebo přihlá-

šeného věřitele všem účastníkům právního jednání, k němuž exekutor, oprávněný nebo přihlášený věřitel vznesl námitku neplatnosti.“¹

Odstavec 1 doznal novelizací² zásadní změny, když z neplatnosti absolutní, která stíhala právní jednání povinného, jímž převedl svůj majetek na třetí osobu, přestože mu to bylo doručením usnesení o nařízení exekuce³ zakázáno, učinila neplatnost relativní. V důvodové zprávě,⁴ která původně počítala se zavedením institutu relativní neúčinnosti, podobně jako je tomu například v řízení insolvenčním, se k provedené novelizaci uvádí, že účelem bylo eliminovat možnosti k obcházení tohoto institutu a zajistit větší ochranu oprávněného a přihlášených věřitelů.

Změna tohoto zásadního institutu exekučního práva více než ochranu oprávněného a dalších věřitelů povinného sleduje humanizační trend celé novely a i další odstavce § 44a přinášejí jistou úlevu povinnému a zároveň mají šetřit práva a právem chráněné zájmy třetích osob. Původní absolutní neplatnost právního jednání povinného byla pro realizaci účelu exekučního řízení, jímž je primárně vymození pohledávky oprávněného, popřípadě také přihlášených věřitelů, jistě jednodušší, protože platila ex lege a nebyla omezena žádnou lhůtou. Naopak neplatnost právního jednání podle nové právní úpravy vyžaduje, aby se jí dovolal exekutor, oprávněný nebo přihlášený věřitel – a to buď v průběhu exekuce exekutorem vydaným exekučním příkazem, nebo ve formě jiného písemného projevu vůle – tímto způsobem dokonce i poté, co bude exekuce ukončena. V posledně uvedeném případě se neplatnosti právního jednání mohou dovolat pouze přihlášení věřitelé povinného a původní oprávněný z takové exekuce, pokud se povinný dopustil jednání před skončením exekuce, ovšem po doručení usnesení, popřípadě vyrozumění o zahájení exekuce.⁵ Vše se musí odehrát v obecné promlčecí lhůtě podle § 629 nového občanského zákoníku,⁶ pro jejíž běh platí subjektivně daná lhůta tří let. Nejpozději se právo promlčí uplynutím objektivně stanovené lhůty deseti let. Relativní neplatnosti je nutné se dovolat vůči povinnému, jeho manželu, pokud je předmětem jednání majetek ve společném jmění manželů, i vůči všem dalším účastníkům jednání.

¹ Zákon č. 120/2001 Sb., exekuční řád, v platném znění.

² Zákon č. 286/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 120/2001 Sb.

³ Po 1. 1. 2013 se již exekuce nenařizuje usnesením, proto je-li na různých místech tohoto článku zmiňováno usnesení o nařízení exekuce, je tím zároveň míněno i vyrozumění o zahájení exekuce podle platné právní úpravy.

⁴ Vláda České republiky. Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti. PSP ČR, Tisk 804/0.

⁵ Kasíková Martina. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 183. ISBN 978-80-7400-179-6.

⁶ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník v platném znění.

Autorka se domnívá, že neplatnost, ať již absolutní nebo relativní,⁷ je v exekučním právu zakotvena poněkud nekoncepčně, protože z pohledu právní teorie je neplatnost obvykle důsledkem vadných právních jednání.⁸ V exekuci je neplatnost stíháno právní jednání jinak perfektní proto, že jím dochází v rozporu se zákazem ke zmenšení majetku povinného. Nový občanský zákoník pro převod majetku, jímž dochází ke krácení věřitele, počítá s relativní neúčinností právního jednání, která vychází a navazuje na původní koncepci odporovatelnosti právních úkonů podle § 42a zákona č. 40/1964 Sb.⁹ Nový občanský zákoník oproti původní úpravě rozlišuje mezi hmotněprávními důsledky jednání zkracujícího uspokojení pohledávky a jeho procesněprávními důsledky. Procesně musí věřitel odporovat jednání dlužníka podáním odpůřčí žaloby tak, aby dosáhl toho, že právní jednání dlužníka je vůči němu právně neúčinné, i když jinak jde o jednání platné. Nová úprava mimo jiné rozšiřuje skutkové podstaty zkracujícího jednání dlužníka, vymezuje nové lhůty, stanoví výjimky i nový institut výhrady neúčinnosti právního jednání dlužníka. Úprava reflektuje předchozí stav, kdy uplatňování tohoto institutu v praxi nebylo pro věřitele v mnoha případech příliš efektivní. Dlužníci ovšem převádí svůj majetek nejčastěji právě před nařízením exekuce, protože základní principy exekuce, zejména zákaz dispozice s majetkem, jsou jim dobře známy. V takovém případě věřiteli nezbývá než právní úkon napadnout odpůřčí žalobou.

Pokud jde o tak zásadní důsledek právního jednání povinného v exekuci, kterým je jeho neplatnost, mělo by být pro další účastníky smluvního vztahu pravidlem nahlédnutí do Centrální evidence exekucí a v případě prodeje nemovitosti pořízení výpisu z katastru nemovitostí. I přes tato opatření však dochází k časovým mezerám, kdy například exekuce není zapsána v rejstříku,¹⁰ protože usnesení není pravomocné, případně doložka provedení exekuce ještě nastala, nebo exekutor dosud nedoručil usnesení nebo vyzoomění

katastru nemovitostí. Zároveň platí, že účinky generálního inhibitoria nastávají podle situace až (nebo již) doručením povinnému. Pokud již byl exekutorem vydán exekuční příkaz postihující nemovitosti povinného, pak se jedná o inhibitorium speciální a následkem jeho porušení je neplatnost absolutní.

De lege ferenda by bylo možno uvažovat o změně následků porušení generálního inhibitoria tak, že neplatným bude právní úkon, k němuž dojde poté, co usnesení nabylo právní moci nebo doložka provedení exekuce byla zapsána do rejstříku, a exekuce je tím evidována v Centrální evidenci exekucí, popřípadě poté, co bylo katastru nemovitostí doručeno usnesení nebo vyzoomění, nastane-li tento okamžik dříve. V zájmu ochrany práv a právem chráněných zájmů třetích osob a současně za respektování principu právní jistoty by bylo vhodné, aby existence exekuce na majetek dlužníka byla objektivně zjištělná a neplatnost právního jednání dlužníka nebyla vázána de facto i de jure na doručování usnesení nebo vyzoomění dlužníkovi. To vše uvážíme-li, že řada dlužníků má jako trvalé bydliště uvedenu pouze adresu ohlašovny. Vhodnější by tedy bylo navázat účinky generálního inhibitoria na objektivně zjištělnou skutečnost, jakou je například zápis exekuce do Centrální evidence exekucí a doručení katastru nemovitostí. Do té doby by bylo možné právní jednání dlužníka v uvozovkách pouze napadnout odpůřčí žalobou. Bez ohledu na nařízení nebo zahájení exekuce, pokud jde o ušlý majetek dlužníka, který byl převeden za účelem zamezení vymahatelnosti pohledávky, musí kterýkoli jiný věřitel dlužníka, nejedná-li se o přihlášeného věřitele, jeho úkon odporovat. Zároveň nic nevylučuje, aby stejný postup zvolil i oprávněný nebo přihlášený věřitel, popřípadě aby volil oba postupy souběžně jako vzájemné alternativy v závislosti na konkrétních okolnostech daného případu. V reálné situaci nemusí být zrovna jednoduché dovolat se neplatnosti právního úkonu, když dovolání, přestože zákon nespécifikuje, jakým způsobem k němu má dojít, musí být účinně cestou hmotněprávních účinků, tzn., že úkon musí dojít

⁷ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, je založen na preferenci relativní neplatnosti před neplatností absolutní, pokud vůbec ve smyslu ustanovení § 574 je možno na jednání hledět jako na neplatné. Důsledky porušení generálního nebo speciálního inhibitoria jsou však stanoveny přímo zákonem, proto v zásadě nová úprava v občanském zákoníku nemůže ovlivnit stávající výklad těchto pojmů.

⁸ Za vadu právního jednání je samozřejmě možné považovat i porušení zákona, na čemž je platná právní úprava generálního inhibitoria založena.

⁹ Do 31. 12. 2013 platný § 42a zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, zněl: „Věřitel se může domáhat, aby soud určil, že dlužníkovy právní úkony, pokud zkracují uspokojení jeho vymahatelné pohledávky, jsou vůči němu právně neúčinné.“ „Odporovat je možné právním úkonům, které dlužník učinil v posledních třech letech v úmyslu zkrátit své věřitele, musel-li být tento úmysl druhé straně znám a právním úkonům, kterými byli věřitelé dlužníka zkráceni a k nimž došlo v posledních třech letech mezi dlužníkem a osobami jemu blízkými (§ 116, 117), nebo které dlužník učinil v uvedeném čase ve prospěch těchto osob, s výjimkou případu, když druhá strana tehdy dlužníkům úmysl zkrátit věřitele i při náležitě pečlivosti nemohla poznat.“

Pro srovnání v novém občanském zákoníku, zákon č. 89/2012 Sb., upraveno v § 589 až 599.

¹⁰ § 3 vyhlášky č. 329/2008 Sb., o centrální evidenci exekucí.

do sféry adresáta, nikoli účinků procesněprávních, tzn., že nestačí doručení fikcí.¹¹

Další úvaha směrem k možné budoucí právní úpravě generálního inhibitoria je navrátit se k původní koncepci novely,¹² která počítala s neúčinností právního úkonu dlužníka namísto jeho relativní neplatnosti. Pak by zahájení exekuce bylo důvodem speciálním k obecné úpravě neúčinnosti právních úkonů podle platného občanského zákoníku. Odstranila by se tím i situace, kdy jeden a tentýž právní úkon dlužníka může vyvolat následky rozdílné a může být považován buď za neplatný, nebo za neúčinný.

Návrh na zrušení generálního inhibitoria

K odstavci 2 § 44a, exekučního řádu: „Složí-li povinný u exekutora částku ve výši vymáhané pohledávky, nákladů exekuce a nákladů oprávněného, exekutor na návrh povinného zruší rozhodnutím zákaz podle odstavce 1 a podle § 47 odst. 5. Exekutor vydá rozhodnutí podle věty první do 7 dnů ode dne, v němž mu byl doručen návrh povinného, a neprodleně ho zašle účastníkům řízení a dalším osobám, jimž byly v rámci exekuce doručeny exekuční příkazy podle § 49 odst. 7. Proti tomuto rozhodnutí není opravný prostředek přípustný.“

Pro praxi se zdá být tento odstavec na první pohled nadbytečný. Uvážíme-li situaci, že povinný zároveň rozporuje nařízení exekuce odvoláním, popřípadě zahájení exekuce návrhem na zastavení, nebo má v úmyslu podávat námitky proti příkazu k úhradě nákladů exekuce, jde z pohledu povinného o významné ustanovení. Na jeho základě se povinný může domáhat zrušení generálního inhibitoria, přestože exekuce není pravomocně ukončena. Postup podle tohoto ustanovení se zdá být

duplicitní k § 54 odst. 5, exekučního řádu, který spojuje návrh na odklad exekuce do rozhodnutí o návrhu na zastavení exekuce se složením jistoty ve výši vymáhané pohledávky, nákladů oprávněného a nákladů exekuce. Nepatrný rozdíl v těchto ustanoveních může mít pro praxi zajímavé dopady.

Rozdíl spočívá zejména v částce, kterou povinný musí složit, aby dosáhl zrušení generálního inhibitoria i speciálních inhibitorií, když jistota pojmově umožňuje, aby byla povinnému uložena povinnost složit nejen aktuální vymáhanou pohledávku s příslušenstvím, ale i částku mnohem vyšší odpovídající předpokládanému navýšení příslušenství pohledávky, nákladů oprávněného a exekutora po dobu do rozhodnutí o návrhu na zastavení. Naopak dle dikce § 44a odst. 2 povinný musí složit pouze aktuální vymáhanou částku a spojí-li tento svůj úkon s návrhem na zrušení zákazu dispozice s majetkem, exekutor nemůže rozhodnout jinak, než že zákaz zruší. Přitom není vyloučeno, aby byl zároveň podán návrh na zastavení exekuce, o kterém nebylo soudem dosud rozhodnuto a není ani vyloučeno, že nedojde k navýšení zejména nákladů oprávněného,¹³ které bude nutné dále vymáhat. Je otázkou, zda jednou zrušený zákaz se tím znovu obnovuje. Proti rozhodnutí exekutora není opravný prostředek přípustný. Nabízí se tím otázka, zda exekutor může zmíněný návrh zamítnout právě vzhledem k výše uvedenému, i když jinak formálně dojde ke splnění podmínek vyžadovaných tímto ustanovením.

Vyjmutí části majetku z generálního inhibitoria

Odstavec 3 § 44a stanoví: „Na návrh povinného může exekutor rozhodnout o tom, že se zákaz podle odstavce 1 a podle § 47

¹¹ Kasíková Martina. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 183. ISBN 978-80-7400-179-6.

¹² Andrlé, Pavel: K novelizaci exekučního řádu – část III. – k ustanovení § 44a zák. č. 120/2001 Sb. Obchodní právo č. 10/2009, str. 31.

¹³ Náklady právního zastoupení po zrušení vyhlášky MS č. 484/2000 Sb. Ústavním soudem jsou stanovovány již výhradně podle vyhlášky MS č. 177/1996 Sb., což i jinak pro praxi přináší často nemalé problémy.

odst. 5 nevztahuje na majetek, který povinný uvedl v návrhu, jestliže povinný zároveň doloží, že jeho zbývající majetek zjevně a nepochybně postačuje k uhrazení vymáhané pohledávky včetně nákladů oprávněného a nákladů exekuce.“

Stejně jako v předchozím odstavci rozhoduje exekutor usnesením, proti kterému je přípustný opravný prostředek. Podle tohoto ustanovení může povinný podat návrh na vyjmutí části majetku z generálního inhibitoria. Oproti návrhu povinného neexistuje nárok, že by tak exekutor učinit musel. Naopak, exekutor podle dikce tohoto ustanovení nemusí tento způsob vedení exekuce považovat za vhodný a návrhu vyhovět nemusí. S ohledem na to, že povinný je tím, kdo dokládá, že jeho zbývající majetek zjevně a nepochybně postačuje k uhrazení pohledávky s příslušenstvím včetně nákladů exekuce, je nezbytné jeho tvrzení ověřit. Opatrnost je namístě, neboť předem nemusí být jisté, zda i hodnotný majetek povinného bude zpeněžen, nenajde-li kupce, respektive vydražitele.

Prodej majetku mimo dražbu

Podle odstavce 4 § 44a platí: „S písemným souhlasem exekutora, oprávněného a všech přihlášených věřitelů může povinný k úhradě vymáhané pohledávky, jejího příslušenství, nákladů exekuce či nákladů oprávněného zpeněžit majetek nebo jednotlivé součásti majetku, nejsou-li postiženy jinou exekucí,¹⁴ nejméně však za obvyklou cenu zjištěnou na základě znaleckého posudku splatnou při podpisu smlouvy k rukám exekutora.“

Prodej mimo dražbu, nejčastěji nemovitosti,¹⁵ je podle názoru autorky nejkomplicovanějším ustanovením § 44a. De lege lata jde o institut, který v exekučním právu chyběl, přitom například v insolvenčním¹⁶ nebo dědickém¹⁷ řízení je tento institut zakotven a využíván. Je tedy přínosem, že exekuční řád od 1. 11. 2009 umožňuje při splnění výše uvedených podmínek prodej majetku povinného mimo dražbu, tzv. „z volné ruky“. V čem se úprava v exekučním řádu liší od úpravy v insolvenčním zákoně nebo v občanském soudním řádu v řízení dědickém je to, že není výslovně uvedeno, že se o takto zásadní otázce rozhoduje usnesením¹⁸ na návrh povinného. Návrh lze předpokládat, ovšem může se jednat i o neformální podnět povinného. Soudní exekutor podle dikce ustanovení, i kdyby podmínky pro prodej majetku splněny byly, může, ale nemusí takovému podnětu vyhovět a zásadně tak nemusí učinit usnesením. Postačí jakákoli jiná, jistě však písemná forma projevu výslovného souhlasu s prodejem přesně specifikovaného majetku povinného. Dle mínění autorky tedy stačí, aby byl souhlas udělen například

formou vyznění nebo sdělení. Podle ustanovení § 55b odst. 2 e. ř. i analogií juris bychom však jednoznačně dospěli k tomu, že je nutná forma usnesení. Chybějící jasná právní úprava však způsobuje nejasnost v tom, zda je proti takovému usnesení přípustný opravný prostředek. Pro srovnání: podobná úprava v insolvenčním zákoně opravný prostředek nepřipouští. V dědickém řízení je to naopak a opravný prostředek přípustný je. Nadto je uzavření smlouvy bez souhlasu soudu sankcionováno neplatností. V exekučním řízení by posledně uvedené, dle platné legislativy, bylo jistě nadbytečné.

De lege ferenda by bylo žádoucí předmětné ustanovení zpřesnit a zároveň i uvážit, zda by nebylo vhodné je i procesně umístit do určité fáze exekuce. Jestliže se nejčastěji bude jednat o prodej nemovitosti, mohl by být odklon realizován na návrh povinného až po vydání dražební vyhlášky před stanoveným termínem dražby. V takovém případě by musel exekutor o návrhu povinného rozhodnout usnesením, kterým by určil podmínky prodeje mimo dražbu. Návrh povinného by mohl označovat osobu, která má být stranou kupující. Návrh ani usnesení však adresné být nemusí, v usnesení by pak neměla chybět lhůta, ve které musí dojít k uzavření smlouvy.

Složení kupní ceny na účet exekutora, souhlas oprávněného a přihlášených věřitelů a neexistence jiné exekuce jsou dalšími podmínkami platné právní úpravy. Lokalizace prodeje mimo dražbu právě do fáze po vydání dražební vyhlášky je důležitá z toho důvodu, že teprve doručením dražební vyhlášky stanovenému okruhu adresátů¹⁹ může přinést zjištění, že jsou tu další věřitelé, kteří mají právo přihlásit svou pohledávku do exekuce prodejem nemovitosti. A jim pak může být směřována výzva, s největší pravděpodobností ve formě usnesení, zda s prodejem mimo dražbu souhlasí. Ideální by zároveň bylo, kdyby odpadla podmínka neexistence dalších exekucí, a naopak byl by prodej možný i v případě vícero exekucí povinného. Věřitelé z dalších exekucí by samozřejmě museli s tímto postupem také souhlasit. Otázka je, zda v takovém případě má mít toto oprávnění i soudní exekutor soudem pověřený provedením jejich exekuce.

V praxi je obtížné objektivně zjistit, zda proti povinnému není vedena další exekuce, a zároveň je složité učinit tak v jakémkoliv konkrétním okamžiku, neboť existence či neexistence exekuce je dynamickou veličinou měnící se v čase. Ke dni vyhotovení vyznění nebo usnesení nemusí být jisté, že již nebylo zahájeno jiné exekuční řízení. Navíc vzhledem k odkazu na zákon č. 119/2001 Sb., o souběhu exekucí, se nemusí jednat jen o exekuci podle exekučního řádu, ale i o exekuci daňovou nebo správní. Exekuce se zahajuje podáním návrhu u zvoleného

¹⁴ Zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžné probíhající výkonů rozhodnutí.

¹⁵ Vedle nemovitostí se tento postup může uplatnit i při prodeji věcí movitých a při prodeji zástavy, protože do těchto způsobů provedení exekuce mohou být přihlášeny pohledávky jiných věřitelů. Otázkou je, zda lze tímto způsobem zpeněžit i jiný majetek, např. postoupit pohledávku, prodat obchodní nebo družstevní podíl apod.

¹⁶ Srovnej např. prodej mimo dražbu dle § 289 odst. 1 zákona č. 182/2006, insolvenční zákon.

¹⁷ Srovnej např. § 175 odst. 2 o. s. ř., při likvidaci dědictví, nebo § 175r o. s. ř., souhlas soudu k nakládání s věcmi náležejícími do dědictví.

¹⁸ § 55b odst. 2 e. ř.: „Nestanoví-li tento zákon jinak, exekutor rozhoduje usnesením, které doručí účastníkům řízení a dalším osobám, o jejichž návrzích a právech a povinnostech rozhoduje.“

¹⁹ § 336c o. s. ř.

exekutora, žádost o udělení pověření nemusí ihned směřovat k místně příslušnému soudu, což rovněž může způsobit časovou prodlevu. Nahlédnutí do Centrální evidence exekucí, jak již bylo zmiňováno na jiném místě tohoto článku, také nemusí přinést očekávané výsledky. Vše naposledy uvedené znamená problém v případě, že v průběhu vkladového řízení u katastru nemovitostí vyjde najevo, že je tady další exekuce se všemi důsledky včetně generálního inhibitoria a neplatnosti právního úkonu učiněného povinným v rozporu se zákazem. Taková situace pak ústí do následně řešené odpovědnosti za vady z neplatného právního úkonu. Pro stranu kupující, která vstupuje do smluvního vztahu s povinným za souhlasu exekutora, oprávněného, popřípadě přihlášených věřitelů, neznamená aplikace § 44a odst. 4 automaticky jistotu a ochranu před možným odporováním právního úkonu nebo jeho relativní neplatností.²⁰ K převodu majetku dochází na základě smlouvy, nikoli rozhodnutím orgánu, i když exekutor vyslovuje s prodejem souhlas. Účinky takového převodu nejsou totožné s přechodem vlastnického práva na základě udělení příklepu v dražbě, doplacení nejvyššího podání a následně vydávaného usnesení o rozvrhu. Povinnost provést rozvrh předmětné ustanovení rovněž nezakotvuje, což opět může mít dopad do práv třetích osob, zejména přihlášených věřitelů, ale i kupujícího. V komentáři k exekučnímu řádu²¹ se lze dočíst, že rozvrh se provede, jsou-li přihlášení další věřitelé, jinak ne. To znamená, že nezanikají zástavní práva,²² s čímž musejí být strany kupní smlouvy srozuměny a výmaz případných poznámek si musejí obstarat samy. V případě, že exekutor rozvrh provede, protože v exekuci jsou přihlášení další věřitelé, musejí nastat i účinky pravomocného rozhodnutí o rozvrhu a zástavní práva zanikají, o čemž by měl být vyrozuměn katastr nemovitostí. V případě dražby se provádí rozvrh vždy. Kuriózně tak má vydražitel lepší postavení než kupující podle § 44a odst. 4.

Závěr

Na závěr lze shrnout, že aplikace § 44a exekučního řádu, zejména odst. 4, může přinést řadu nejasností, se kterými se bude muset exekutor vypořádat. Přesto je dobře, že možnost prodeje mimo dražbu existuje. Pro její rozšíření do praxe ale bude nutné, aby zákonodárce přistoupil k úpravě tohoto ustanovení a upřesnil podmínky pro prodej nemovitosti mimo dražbu. Cílem by mělo být, aby se prodej mimo dražbu stal skutečnou alternativou prodeje v dražbě s efektem většího výtěžku, protože by byl realizován prodej majetku za cenu obvyklou, nikoli za nejnižší podání. Proto se autorce jeví logické procesně umístit tuto možnost těsně před dražbu, stejně jako je

v nové právní úpravě zakotven předražek po provedení dražby. Vše s tímto účelem, jímž je dosažení maximálního výtěžku z prodeje nemovitosti. Nyní platná právní úprava ponechává na úvaze soudního exekutora, ve které fázi exekuce tento postup zrealizuje.

Seznam literatury:

Andrle, Pavel. K novelizaci exekučního řádu – část III. – k ustanovení § 44a zák. č. 120/2001 Sb. Obchodní právo č. 10/2009, str. 29-40.

Kasíková, Martina. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 180-186. ISBN 978-80-7400-179-6.

Vláda České republiky. Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti. PSP ČR, Tisk 178/0.

Vláda České republiky. Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti. PSP ČR, Tisk 804/0.

Internetové zdroje:

Centrální evidence exekucí [online]. Dostupné z: www.ceecr.cz

Exekutorská komora České republiky [online]. Dostupné z: www.ekcr.cz

Profiprávo.cz [online]. Dostupné z: www.profipravo.cz

Právní předpisy:

Vyhláška č. 329/2008 Sb., o centrální evidenci exekucí.

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí.

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

Zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí.

²⁰ Ustanovení § 44a odst. 4 nadto neobsahuje zákaz jako v případě § 336h odst. 4 o. s. ř., který v případě dražby zakazuje dražit zejména soudci, zaměstnanci soudu, povinnému a manželu povinného.

²¹ Kasíková, Martina. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 227. ISBN 978-80-7400-179-6.

²² Věcná břemena nemohou zaniknout, protože o tom, zda zatěžují nemovitost i nadále, se rozhoduje usnesením o ceně. Soudní exekutor by měl k určení ceny nemovitosti ustanovit znalce. Tady však končí paralela § 44a odst. 4 s úkony k dražbě nemovitosti a pokračuje až případným rozvrhem.

ODRAZ USTANOVENÍ § 50 Odst. 2 EXEKUČNÍHO ŘÁDU V ŘÍMSKÉM PRÁVU

JUDr. Petr Dostálík, Ph.D. Úvod

odborný asistent na Fakultě právnické
Západočeské univerzity v Plzni

Antika, jejíž chápání zde můžeme omezit na dějiny řeckého a římského národa, většinou bývá vnímána jako vzdálené, technicky zaostalé a do jisté míry primitivní období, které nemůže naší moderní a technicky vyspělé době přinést nic nového. Naše doba je natolik proměněna technickým pokrokem, že se zdá, jako by současná evropská kultura zcela předstihla kulturu antickou. Technické vymoženosti však nejsou zcela podstatným znakem vyspělosti určité civilizace, chcete-li, kultury.

Jak upozorňuje A. Kolář, „ideálem a účelem života lidského nemůže být zdokonalování dopravních prostředků, zvyšování nároků na život, pohodlí a požitků, a šílené vystupňování životního tempa, nýbrž hledání ideálu mravního, bez něhož civilizované lidstvo nemůže žít, a který jediný je s to, aby mu zaručil štěstí a spokojenost“.¹ A dále vyzdvihuje přínos antiky v oblasti duchovní, protože právě antika se zabývala „jako první nejvšestranněji a nejzevrubněji všemi problémy, které zaměstnávají ducha lidského... a které jej budou zajímati jako problémy všelidské, pokud bude lidstvo existovati.“² V oblasti duchovní, v oblasti ideálů a základních principů zůstane antická kultura základem kultury dnešní.

Tato obecná teze se nepochybně vztahuje i na oblast práva, kterou můžeme řadit spolu s náboženstvím a morálkou mezi tři základní oblasti každé lidské kultury. A můžeme se tedy ptát, jakým způsobem ovlivňuje právo antické společnosti naši právní současnost. Zjišťujeme, že je to právo římské, které se díky recepci výsledků římské právní vědy, tak jako byly tyto

¹ KOLÁŘ, Antonín, Vztahy evropské kultury k antice. Sběrka přednášek a rozprav, Řada III, Extense University Komenského v Bratislavě, Praha 1929, str. 261.

² KOLÁŘ, Antonín, cit. dílo, str. 260.

výsledky zachyceny v díle *Corpus Iuris Civilis* císaře Justiniána, stalo základem moderního práva. Studium pramenů římského práva dochází k závěru, že právníci žijící ve druhém a třetím století našeho letopočtu se zabývali týmiž právními problémy jako právníci současní³ a že jimi nalezená řešení mají užitnou hodnotu pro právníky všech oborů i na počátku třetího tisíciletí.⁴

Cílem tohoto příspěvku je ukázat, že problémy, se kterými se setkávali římské právníci, a jejich řešení, jsou užitečná i při řešení otázek z oblasti exekučního práva. Jinými slovy, pokusíme se nalézt souvislosti mezi římským právem a exekučním řádem. Vodítkem nám v tom bude ust. § 50 odst. 2 exekučního řádu,⁵ neboť těžištěm našeho zájmu bude právě otázka spolupráce oprávněného a povinného.⁶

Nejprve je však vhodné vzít do úvahy povahu a význam římského práva exekučního a srovnat výkon rozhodnutí v právu antickém a současném. P. Bonfante v této souvislosti zdůrazňuje, že právě vývoj exekučních prostředků je nesmírně zajímavý pro poznání římského civilního procesu, neboť v těchto prostředcích se „právě jeví původní ráz procesu a jak obtížná cesta vedla, než se dospělo k veřejnoprávnímu vynucení a majetkové exekuci“.⁷

Význam exekučního práva pro naši dobu

Výkon rozsudku je základním institutem pro každý právní řád. Kdyby nebyla možnost vynutit chování, pak by všeobecná závaznost norem byla pouhým prázdným pojmem. Každý stát, ať již antický nebo současný, tedy musí mocensky, a to často i použitím hrubého násilí, pomoci k prosazení toho, co sám prohlásil za právo. Musí chránit zájmy věřitele. Zároveň však

musí zabraňovat svémoci a užití násilí. Historická zkušenost učí všechny národy, že ponechání prosazení zájmu jednotlivců v rukou jich samotných vede ke značným hospodářským i politickým škodám. Historie římského soudního řízení je dějinami omezování svémoci.⁸ Kdysi v počátku vedlo porušení práva k svémocnému aktu pomsty poškozeného za učiněné přikročí. Dokladem této skutečnosti je existence odvety (*talio*) jako sankce za některé delikty podle nejstarší dochované památky římského práva Zákona XII desek, z 5. stol. po Kr.⁹ Rozsudek zněl v římském právu, kde se vždycky odsuzovalo na peníze, na určitou částku, kterou určil soudce sám, nebo mu přesnou částku stanovil zákon. Např. za krádež byla sankce 2-4násobek hodnoty ukradené věci, za protiprávní poškození cizí věci (včetně zabití otroka) musel povinný zaplatit oprávněnému největší cenu, kterou měla věc v roce, který předcházel jejímu poškození apod. U jiných typů závazků (některé závazky ze smluv – např. kupní smlouva) určil soudce částku sám, na základě své volné úvahy nebo s některými omezeními. Například byl soudce povinen přihlídnout k tzv. oceňovací přísaze žalobce. Pokud byla předmětem sporu věc – prameny hovoří o otroku, koni nebo stříbrném stolku, mohl si žalovaný vybrat. Buď byl po odsouzení povinen zaplatit hodnotu věci, nebo musel vydat věc samotnou.

Po vynesení rozsudku byla – teď již povinnému – dána 30denní lhůta k zaplacení peněz.

Tyto peníze byly původně vykoupením se ze msty. Po nesplnění povinnosti se přistupovalo k výkonu rozhodnutí pomocí zvláštní žaloby, které se nazývala *legis actio per manus iniectionem*, což znamená žaloba na vztazení ruky. Tato žaloba si uchovala svůj původní, svémocný ráz. J. Vážný se domnívá, že myšlenkou legisakce je pokoření občana, který negoval právní řád, a myšlenka na zahlazení msty věřitele.¹¹ Původní význam římského exekučního práva tedy je ponechat volný průchod

³ O tzv. recepci římského práva viz URFUS, Valentin, *Historické základy novodobého práva soukromého*, Praha: C. H. Beck, 2011.

⁴ Tuto tezi opakovaně dokládá W. Dajczak, naposledy viz DAJZAK, Wojciech, *The Nature of Contract in Reasoning of Civilian Jurists*, Poznaň: Wydawnictwo naukowe 2012, zejm. str. 17-23.

⁵ Zák. č. 120/2001 Sb. Předpokládáme u čtenářů detailní znalost tohoto předpisu, a proto nebude uvádět text ustanovení v plném znění.

⁶ Otázce spolupráce oprávněného a povinného bez přesahu do současnosti a se zdůrazněním procesního aspektu je věnována studie DOSTÁLÍK, Petr, *Postavení věřitele a dlužníka při actio iudicati. Protivníci nebo spojenci?* In: *Časopis pro právní vědu a praxi*, ročník XXI, Supplementum: Spory a jejich řešení v proměnách věků, str. 242-249.

⁷ BONFANTE, Pietro, *Institute římského práva*, (přel. J. Vážný), Brno 1932, str. 139-140.

⁸ Původně totiž „pater familias jako římský občan prosazoval svoje panství nad osobami a věcmi, patřícími do familie ... svémocně“. SOMMER, Otakar, *Učebnice soukromého práva římského*, I. díl, Praha: Wolters Kluwers, a.s. 2011, str. 33. K tomu také viz BLAHO, Peter, REBRO, Karol, *Římské právo*, Bratislava: Iura edition 2010, str. 113.

⁹ Tamtéž.

¹⁰ Jedná se o tzv. zásadu pekuniární kondemnice. Vynikající přehled římského soudnictví podává BARTOŠEK, Milan, *Dějiny římského práva. Ve třech fázích jeho vývoje*, Praha: Academia 1995, str. 79-99.

¹¹ VÁŽNÝ, Jan, *Římské právo obligační*, II. díl, Brno 1946.

pomstě na občanovi, který se zřekl právní ochrany tím, že nevyužil možnost vykoupit se z této msty zaplacením částky, která mu byla rozsudkem uložena. Původním účelem výkonu rozhodnutí nebylo zajistit splnění povinnosti, která byla uložena soudem, ale přenechání osoby povinného, aby na něm mohl oprávněný vykonat svou pomstu. Oprávněný mohl totiž povinného, který mu byl soudem přiřčen, na základě žaloby o vztažení ruky, beztrestně zabít. Průběh exekučního řízení byl velmi podrobně popsán v Zákoně XII desek. Bylo to z toho důvodu, že chudší obyvatelé Říma, plebejové, byli v době vzniku Zákonu XII desek velmi často dlužníky bohatší vrstvy patriciů, a s dlužníky bylo velmi krutě nakládáno. O významu práva exekuce svědčí i pozornost, kterou věnuje postupu při výkonu rozhodnutí římský právník Gaius z 2. stol. po Kr. Právě on nám ve svém díle *Institutiones*, které sloužilo jako učebnice, zanechává podrobný popis „vlození ruky“:

„Po uplynutí této lhůty (tedy 30 dnů na splnění povinnosti, stanovené rozsudkem) byl dlužník vyzván věřitelem takto: ‚Protože jsi z rozsudku povinen zaplatit mi 10.000 sesterciů, proto já, pro 10.000 sesterciů, vkládám na tebe ruku.‘ A uchopil dlužníka, za některou část jeho těla.“¹² Gaius zdůrazňuje, že dlužník již nemůže v této fázi řízení ze sebe tuto ruku setřást (*manum depellere*), že místo něj se může proti rozsudku bránit jen jeho zástupce (*vindex*) – viz dále.

V exekuci slouží toto vložení ruky na dlužníka nejprve jako symbolické mocenské uchopení, jako symbolický začátek personální exekuce proti dlužníkovi. Potom byly použity tvrdé exekuční prostředky. Tyto jsou nám částečně dochovány v doslovném znění Zákonu XII desek. Po tomto zahájení sporu se stal dlužník objektem a nemohl se již bránit sám. Musel se za něj zaručit *vindex* – procesní zástupce, který buď zaplatil dlužnou částku, nebo vedl spor proti rozsudku, kterým byl dlužník dosouzen k plnění.

Pokud *vindex* spor prohrál, musel zaplatit dvojnásobnou částku. Pokud se nikdo jako *vindex* nepřihlásil, mohl si věřitel odvést dlužníka domů. Tam jej držel 60 dnů v okovech, jejich váhu určil Zákon XII desek. Pokud se do té doby za dlužníka nikdo nezaručil, mohl jej věřitel odvést na trh, kde musel třikrát vyvolat, zda se někdo nechce stát jeho procesním zástupcem. Pokud se ani potom nikdo nezaručil, mohl věřitel dlužníka usmrtit nebo prodat do otroctví. Tato krutá ustanovení práv dlužníka mocně působí v úsečné řeči zákona na nás, vzdálené diváky. Jaký musela mít účinek na zúčastněné, na dlužníka a věřitele? Je možno uvést citát z pozdější doby, podle kterého mohli věřitelé zajít ještě dále: Mohli by dlužníka nakrájet na kusy, a není žádný zločin, když jednotlivý věřitel odsekne kus masa z dlužníkovy těla, jestliže to není právě taková část, která by odpovídala jeho podílu na dlužníkově těle.¹³ Hodně se

o této zprávě psalo v nové i ve starší době. Jistě, nemáme žádné zprávy o takovém způsobu exekuce. Ale usmrcení dlužníka a právo Shylocka se velmi dobře hodí do starší doby, kde strašlivý (nerozumný) pud po odvěti nenechá prosadit se žádné jiné myšlenky než upotřebit tělo dlužníka jako objekt ručení. J. Vážný se domnívá, že ustanovení Zákonu XII desek *partis secanto* je možno vykládat tak, že tělo dlužníkovy má sloužit k uspokojení věřitele.

Jako zvláštnost uvádíme, že k zahájení exekučního řízení nebylo vždy třeba rozsudku, exekučním titulem mohla být i přísaha dlužníka, podle které je povinen plnit, nazývaná *confessio in iure*. Tedy i v římském právu se setkáváme s institutem samostatného exekučního titulu.

Tento drakonický postup vůči dlužníkovi zcela nepochybně uspokojil touhu po pomstě oprávněného, ale nijak nezlepšil jeho situaci ekonomickou. Jinými slovy, co na tom, že je dlužník mrtev, pokud dlužná částka stále není vymožena? Proto bylo v moci oprávněného nezabíjet dlužníka, ale prodat jej za Tiber, tedy učinit z něj otroka, a takto získanými penězi alespoň zčásti nahradit ztrátu. Lidové shromáždění římské republiky přijalo zákon, který umožňoval dlužníkovi odpracovat si dluh ve faktické vazbě. Tento zákon se nazýval *lex Poetelia*. V nejstarším římském právu existoval i způsob majetkové exekuce, který se týkal pouze určitých pohledávek veřejnoprávního charakteru, kde mohl oprávněný přímo zajmout věci patřící povinnému. I v nejstarším právu však bylo možno dohodnout, že se oprávněný vzdá svého práva na pomstu výměnou za majetek povinného. V takovém případě si povinný zachoval osobní status a svobodu a oprávněný lépe ochránil své ekonomické zájmy. Tento postup byl však možný pouze se souhlasem oprávněného a byl používán pouze tehdy, pokud měl povinný dostatečný majetek. U chudáka se používala pouze osobní exekuce, a to souběžně s exekucí majetkovou.

Exekuce na majetek

Neutěšená situace dlužníků si vyžádala rozhodnou akci státní moci. Římský úředník, který měl na starosti soudní řízení, tedy praetor, vytvořil na základě své pravomoci možnost vést exekuci pouze na majetek dlužníka. Tato exekuce je tedy mladším právním institutem, byla vytvořena asi v polovině posledního století po Kristu. Na rozdíl od personální exekuce, která je mnohem starší a jejíž původ sahá k Zákonu XII desek, tedy do pátého století před Kristem.

Majetková exekuce byla vytvořena pro případy, kdy selhala osobní exekuce, a to proto, že nebyla dosažitelná osoba dluž-

¹² Gaius IV, 21. Český překlad citován podle GAIUS, Učebnice práva ve čtyřech knihách, (přel. J. Kincl), Plzeň: Aleš Čeněk 2007.

¹³ Jinak tomu bylo ve slavné hře Williama Shakespeara. Viz SHAKESPEARE, William, Kupec benátský (přel. J. Hilský), Praha: Academia 2007.

níka. Nejprve nebylo možno zvolit (pro exekuci) pro nás zcela obvyklou formu majetkové exekuce – uchopením jednotlivých kusů majetku dlužníka do zástavy, jejichž prodejem by se věřitel uspokojil.

Již nebylo zapotřebí poutat dlužníka a ničit jeho osobní existenci, a tím méně pak celý jeho osobní majetek. Podstata majetkové exekuce spočívá v tom, že je odejmuta držba jednotlivých kusů majetku povinnému a tato je převedena na oprávněného. K tomu byly používány mimořádně praetorské prostředky. Praetor – římský úředník – mohl přinutit římského občana, aby svou věc předal jinému občanu i v jiných případech – např. pokud byl veden spor o vlastnické právo a žalovaný se nedostavil k soudu. Nebo pokud dlužník odejmul zastavenou věc zástavnímu věřiteli, mohl být přinucen mu tuto věc vrátit. Exekuce na majetek má svůj původ v zástavním právu, když přistoupilo k právu detence¹⁴ zástavního věřitele také právo věc prodat. Tak se stala majetková exekuce pro věřitele výhodnou i v exekučním právu, protože se mohl uspokojit prodejem dlužníkovou majetku. Ovšem v případě soudní exekuce je jedním ze specifíků římského práva zmocnění se celého majetku dlužníka. Na rozdíl od dlužníka, který nehájí své věcné právo na soudě, nebo pokud se zavázal nahradit škodu, dojde-li ke zřícení stromu nebo budovy z jeho pozemku na sousedův (i v takovém případě ztratil ve prospěch svého souseda držbu, a byl tak ostrým způsobem nucen nahradit škodu),¹⁵ jedná se v řízení proti tomu, kdo byl odsouzen k zaplacení určité částky a nezaplatil, přece jen o něco ostřeji. Nebude mu z držby odebrána pouze jedna konkrétní věc nebo soubor věcí, který by postačoval k uspokojení pohledávky oprávněného, ale bude mu odejmuta držba celého jeho majetku.

Podstata osobní exekuce tedy spočívá v uvedení do držby. To znamená, že povinný ztratí právo držet, užívat, brát plody a zcizovat a následně prodávat.

Průběh majetkové exekuce

Majetek dlužníka byl dán do držby věřitele, který získal právo dohledu nad tímto majetkem. Po 30 dnech (u prodeje dědictví po 15 dnech) byl dlužník prohlášen za bezectného (*infamis*). Pokud bylo během této doby potřeba provést nějaký úkon, podat žalobu, požádat praetora o *restitutio in integrum*, bylo nutné ustavit správce – *curator bonorum*. To zřejmě proto, že majetek nenáleží již ani dlužníkovi, a doposud nepřipadá věřiteli. Pak svolení věřitelé zvolí ze svého středu osobu za účelem prodeje majetku (*magister bonorum*). Ten může v případě potřeby prodat jednotlivé věci hned, celý majetek pak en bloc hned tomu, kdo nabídne nejvíc. Neoceňuje se však hodnota

prodáváného majetku, ale hodnota pohledávek věřitelů jako celku. Ten, kdo nabídne procentuálně nejvíce, stane se univerzálním sukcesorem dlužníka. Jediným okamžikem na něj tedy přecházejí práva k věcem dlužníka, proto, aby je získal do držby, mu přísluší držeční interdikt.¹⁶ Odpovídá za dluhy dlužníka, ale pouze do výše procenta, které slíbil. Procesně je toto nástupnictví řešeno tak, že jestliže je žalován kupec majetku za dluhy dlužníka, užije se buď žaloby se záměnou subjektů (v intenci formule je uveden dlužník, v kondemnaci již kupec), nebo se užije *actio ficto se herede*, tedy že kupec je dědicem dlužníkovým. V rámci uspokojování věřitelů byly některé pohledávky privilegované – musely být uspokojeny celé. Jedná se např. o pohledávky fisku, manželky, poručenice vůči poručníkovi, pohledávka nákladů pohřbu apod.

Cessio bonorum

Lex Iulia de bonis cedendis (před rokem 17 př. Kr.) reaguje na velmi nepříjemné postavení dlužníka a poskytuje mu možnost vyhnout se *infamii*, pokud dobrovolně odevzdá svůj majetek věřitelům. Tento úkon musí být schválen magistrátem, nejprve městským praetorem a později místodržícím v provincii. Z hlediska právní konstrukce se jedná o cesi, kterou se převádí majetek z dlužníka na věřitele. Pohledávky, které byly přihlášeny, ale nebyly úplně uspokojeny postoupením majetku, trvají nadále, a dlužníkovi je dána lhůta k jejich zaplacení. Tato cesi byla pro dlužníka velmi výhodná: osvobodila jej z osobní exekuce, zachovala mu občanskou čest, která by jinak byla při majetkové exekuci ztracena, a to následkem *missio in bona* a proskripce, dala mu dočasnou, nijak neomezenou lhůtu pro zařízení nové domácnosti, a to proto, aby mohl znovu začít splácet své staré dluhy, a opatřila mu *beneficium competentiae*. Tento latinský výraz znamená, že dlužník není povinen odevzdat věřitelům celý svůj majetek, ale může si ponechat to, co potřebuje pro výživu svou a své rodiny. Protože je *cessio bonorum* úkon, kterým se prospívá dlužníkovi, nebyl poskytován těm, kteří se dostali do neštěstí z lehkomyšlnosti nebo z hlouposti. Jestliže už byla jednou zahájena *missio in possessionem*, nemohl již dlužník požádat o cesi. Aby se však cesi pouze nehrozilo, bylo možné ji použít také již při zahájení personální exekuce, a bylo možno se tak osvobodit z dluhu.

Distractio bonorum

Původně privilegovaný způsob majetkové exekuce byl určen pro senátory. Byly při něm prodávány pouze jednotlivé kusy jejich majetku, aniž by byli věřitelé uváděni do jejich držby.

¹⁴ Jež byla ovšem chráněna jako držba, hovoříme v těchto případech o tzv. odvozené držbě. O tomto pojmu více viz HEYROVSKÝ, Leopold, Dějiny a systém soukromého práva římského, Praha 1906, str. 330.

¹⁵ Podrobnosti viz ŽIDLICKÁ, Michaela, Kauce při hrozící škodě v římském právu: *cautio damni infecti*, Brno: Masarykova univerzita 2000, 119 str.

¹⁶ Jedná se o stejnou právní konstrukci, která byla užívána v právu dědickém, ovšem zde se jedná o univerzální nástupnictví mezi živými (*successio universalis inter vivos*). V podrobnostech viz BONFANTE, Pietro, cit. dílo, str. 584-593.

Tím odpadl pro senátory velmi nepříjemný účinek *infamie*, v tomto případě tedy nebyla osoba povinného prohlášena za bezectnou, tj. nebyla nezpůsobilá k některým právním jednáním, např. k pořízení závěti nebo k tomu, aby byla svědkem při takovém pořizování.

Závěr

Nezbývá než srovnat exekuci podle římského práva s exekucí současnou a zaměřit se zejména na otázku spolupráce věřitele a dlužníka, jak ji upravuje § 50 exekučního řádu. Zjišťujeme, že dnešní způsob exekuce, tedy prodej jednotlivých kusů majetku povinného, je až výsledkem dlouhého vývoje, a zpočátku byl uplatňován jen jako výjimka pro senátory, tedy pro privilegiovanou vrstvu římské společnosti. Na počátku exekuce je omezení svémoci a vydání povinného k osobní pomstě oprávněnému. Tato pomsta byla jen velmi pozvolna nahrazována výkonem rozhodnutí na majetek povinného, kdy ovšem docházelo k převzetí celého majetku a jeho rozprodání za účelem uspokojení oprávněného v penězích. Toto převzetí bylo doprovázeno nepříjemnými důsledky pro povinného, kterým se mohl vyhnout tím, že majetek odevzdal dobrovolně, a pak mu byla zachována určitá část majetku. To, co spojuje římské právo s ust. § 50 odst. 2 exekučního řádu, je skutečnost, že mnohým nepříjemným důsledkům exekuce se mohl povinný vyhnout, pokud spolupracoval s oprávněným. I v nejstarších dobách se tak mohl vyhnout zabití nebo zotročení výměnou za odevzdání celého majetku, v době praetorské odevzdal pouze část svého jmění, a mohl si tak ponechat část nutnou pro výživu, a konečně při prodeji jednotlivých věcí se mohl podílet na rozhodnutí o tom, které věci mají být zpeněženy. Tedy odkaz antického, římského práva exekučnímu dnešku spočívá v zásadě, že při výkonu rozhodnutí mají být zohledněny jak ekonomické zájmy oprávněného, tak má být poskytnuta ochrana povinnému a má být oceněna jeho případná spolupráce. Závěrem nezbývá než dodat, že doufáme v obecnou platnost uvedené zásady.

Seznam literatury:

- BARTOŠEK, Milan, *Dějiny římského práva. Ve třech fázích jeho vývoje*, Praha: Academia 1995.
- BLAHO, Peter, REBRO, Karol, *Římske právo*, Bratislava: Iura edition 2010, 522 str.
- BONFANTE, Pietro, *Institute římského práva*, (přel. J. Vážný), Brno 1932, 745 str.
- DAJCZAK, Wojciech, *The Nature of Contract in Reasoning of Civilian Jurists*, Poznaň: Wydawnictwo naukowe 2012
- DOSTALÍK, Petr, *Postavení věřitele a dlužníka při actio iudicati. Protivníci nebo spojenci?* In: *Časopis pro právní vědu a praxi, ročník XXI, Supplementum: Spory a jejich řešení v proměnách věků*, str. 242-249.
- GAIUS, *Učebnice práva ve čtyřech knihách*, (přel. J. Kincl), Plzeň: Aleš Čeněk 2007.
- HEYROVSKÝ, Leopold, *Dějiny a systém soukromého práva římského*, Praha 1906.
- KOLÁŘ, Antonín, *Vztahy evropské kultury k antice. Sbíрка přednášek a rozprav, Řada III, Extense University Komenského v Bratislavě*, Praha 1929, 261 str.
- SHAKESPEARE, William, *Kupec benátský* (přel. J. Hilský), Praha: Academia 2007.
- SOMMER, Otakar, *Učebnice soukromého práva římského, I. díl*, Praha: Wolters Kluwers, a. s. 2011.
- URFUS, Valentin, *Historické základy novodobého práva soukromého*, Praha: C. H. Beck, 2011.
- VÁŽNÝ, Jan, *Římské právo obligační, II. díl*, Brno 1946.
- ŽIDLICKÁ, Michaela, *Kauce při hrozící škodě v římském právu: cautio damni infecti*, Brno: Masarykova univerzita 2000, 119 str.

NĚMEČTÍ VYKONAVATELÉ PROSAZUJÍ VÝKON ROZHODNUTÍ Z „JEDNÉ RUKY“

Rozhovor s Larsem
Vollbarthem, předsedou
Německého svazu
vykonavatelů, a Michaelem
Schrandtem, justičním
úředníkem v Drážďanech

připravil

Mgr. Michal Jančuška
právník Exekutorské komory ČR

V poslední době se objevilo několik komparací, jež se zabývají výkonem rozhodnutí ve Spolkové republice Německo a českou úpravou exekučního řízení. Jejich autoři uvádějí, že náklady výkonu rozhodnutí jsou u našich sousedů mnohem nižší, vymahatelnost práva vyšší a délka řízení kratší. Je-li tomu tak, nabízí se otázka, proč se tedy i náš zákonodárce již dávno neinspiroval německou úpravou. Připomeňme, že v Německu neexistuje soudní exekutor, nýbrž soudní vykonavatel (Gerichtsvollzieher), zaměstnanec příslušné spolkové země se stanoveným platem, místní i funkční příslušností. Komorní listy proto oslovily Larse Vollbartha, vrchního soudního vykonavatele v Míšni, zemského předsedu Německého svazu vykonavatelů (DGVB) Sasko, a také Michaela Schrandta, justičního úředníka Obvodního soudu v Drážďanech, s tím, aby osvětlili německý model vymáhání pohledávek.

Jak probíhá výkon rozhodnutí v Německu?

Michael Schrandt, justiční úředník OS v Drážďanech (MS): Předpokladem pro každé vykonávací řízení je návrh věřitele. V Německu je to věřitel, kdo volí způsob provedení výkonu. Je povinen zvolit způsob, který se jeví jako nejvíce vhodný a za tím účelem pověřuje k tomu příslušný exekuční orgán. V Německu tedy bohužel neexistuje exekuce „z jedné ruky“, příslušnost je rozdělena mezi různé tzv. exekuční orgány. Řadí se mezi ně soudní vykonavatel (Gerichtsvollzieher), exekuční soud (Vollstreckungsgericht), dokonce i nalézací soud (Prozessgericht). Do kompetence soudního vykonavatele spadá mimo jiné prodej movitých věcí, přebírání prohlášení o majetku či místopřísežných prohlášení, exekuce na vyklizení a vydání věci, protestace směnek a šeků, ale také předvádění i zatýkání osob. K provedení příkázání pohledávky, stejně jako dražby nemovitých věcí je věcně příslušný exekuční soud konající prostřednictvím jeho justičního úředníka (Rechtspfleger). Rozhodnutí o tzv. námitkách proti rozhodnutí či (ne)činnosti soudního vykonavatele a vydání zatykače proti dlužníkovi je však vyhrazeno soudci. Konečně v některých případech je k výkonu příslušný procesní soud, tj. soudce, který projednával původní spor; a to v případech, je-li dlužník povinen něco vykonat, něčeho se zdržet nebo něco strpět, a tuto povinnost lze nuceně provést. Slouží k tomu donucovací prostředky (donucovací pokuta, či dokonce vazba), případně pořádkové prostředky.

Veškerá věcná příslušnost ve vykonávacím řízení je výlučná. To znamená, že věřitel nemá v žádném případě možnost volby soudního vykonavatele nebo exekučního soudu. V německém občanském soudním řádu (dále jen Zivilprozessordnung, ZPO) či případně v rozvrhu práce každého soudu je přesně stanoveno, komu přísluší provést které řízení. Jednotlivým soudním vykonavatelům je navíc přidělen určitý obvod, který je vyhrazen výlučně jim.

Je vykonavatel spíše státním úředníkem, zaměstnancem soudu? Nebo má i některé aspekty soukromého podnikatele?

MS: Jak bylo výše naznačeno, soudní vykonavatel je na jedné straně justiční zaměstnanec příslušné spolkové země, pobírá také základní plat, který obvykle činí hlavní podíl jeho příjmů. Podnikatelem je německý soudní vykonavatel v omezeném ohledu, neboť svoji kancelář a její provoz (včetně zaměstnaných pracovních sil na vlastní účet) spravuje ze svého vlastního platu a jemu náležejících podílů na poplatcích.

Kdo hradí v Německu odměnu vykonavatele? Nese věřitel nějaké náklady spojené se zahájením výkonu rozhodnutí?

MS: Vzhledem k tomu, že poplatky a výlohy soudního vykonavatele nesmějí být uhrazeny přímo z vymoženého plnění, musí je platit věřitel, a to i zálohově. Věřitel má vůči dlužníkovi ná-

rok na náhradu nákladů exekučního řízení (§ 788 ZPO). Ovšem podobně jako u vás, ne vždy je možno tyto vzhledem k platební schopnosti dlužníka vymoci.

Smí být soudní vykonavatel jinak výdělečně činný?

MS: Pro soudního vykonavatele platí v obecné rovině předpisy o vedlejší činnosti státních zaměstnanců, které se však v závislosti na každé spolkové zemi liší. Každá vedlejší činnost (výdělečná i čestná) vyžaduje zásadně povolení představeného. Povolení je uděleno jen v případě, že vedlejší činnost nenarušuje řádné vedení úřadu vykonavatele (např. z časového hlediska), a zároveň tato činnost nenarušuje vážnost úřadu vykonavatele či justice vůbec.

Soudní exekutor je podle exekučního řádu členem Exekutorské komory České republiky. Jsou i němečtí soudní vykonavatelé povinně sdružení?

MS: Německý svaz soudních vykonavatelů (Deutscher Gerichtsvollzieherbund e.V., DGVB) je pouze zastřešující orgán pro jednotlivé zemské spolky, které odpovídají federální struktuře Německa. Jednotlivé vykonavatelky a vykonavatelé vstupují případně do těchto zemských spolků, členství je však dobrovolné. Svazy soudních vykonavatelů tedy nejsou profesními komorami v užším slova smyslu, než je tomu v případě advokátů, jsou spíše zájmovými samosprávami či „odborovými organizacemi“.

Provádí soudní vykonavatel také správní či daňové exekuce?

Lars Vollbarth, vrchní soudní vykonavatel v Míšni (LV): Pohledávky finančních úřadů jsou v Německu vymáhány též výlučně těmito orgány. Obce a města mohou pohledávky vymáhat prostřednictvím svých vlastních vykonávacích oddělení, avšak tato nejsou ve všech obcích, a proto jsou některé pohledávky (typicky nezaplacené poplatky za svoz odpadu, poplatky za psy atp.) ve většině případů vymáhány soudními vykonavateli.

Jak jsou vykonavatelé kontrolováni, event. kárně trestáni?

MS: Dohled nad soudními vykonavateli je vykonáván v několika ohledech: Pokud účastník exekučního řízení nesouhlasí s postupem či rozhodnutím soudního vykonavatele, může proti němu podat tzv. námitku (pozn. Erinnerung – § 766 ZPO), o které rozhoduje příslušný soudce obvodního soudu (Amtsgericht), v jehož obvodu působí soudní vykonavatel. Jeden ze soudců onoho obvodního soudu vykonává také dohled nad soudními vykonavateli. Vedle toho existují tzv. zaměstnanci pro přezkum činnosti soudních vykonavatelů, kteří v pravidelných intervalech kontrolují vedení úřadu soudního vykonavatele, přičemž dbají například na vedení spisů či na správnou a řádnou úhradu příslušné části vybraných poplatků státu.

LV: Pro soudní vykonavatele platí stejné předpisy jako pro státní zaměstnance. Mezi kárná opatření se tedy řadí napomenutí, pokuta, přeřazení na nižší úřad nebo propuštění ze služby. Kárné opatření přijímá soudce vykonávající dohled. Protože se jedná o správní akt, může se dotyčný bránit opravným prostředkem – odpor (Widerspruch). Nebude-li s opravným prostředkem úspěšný, zůstává kárně obviněnému možnost bránit se soudní cestou ve správním soudnictví.

Jaké podmínky musí fyzická osoba splnit, aby se stala vykonavatelem?

MS: Vzdělání soudního vykonavatele není upraveno jednotně v celé zemi, zpravidla však platí následující: Vzdělání soudního vykonavatele trvá 18 měsíců, zahrnuje šest měsíců teoretického vyučování a celkem jeden rok praktické výuky u jednoho nebo více vykonavatelů. Teoretické vzdělání probíhá na různých justičních školách, pro Sasko jde o Bavorskou justiční školu v Pegnitz. O připuštění k tomuto vzdělání se mohou ucházet však jen ti, kteří úspěšně absolvovali (alespoň) dvouleté odborné vzdělání střední justiční služby (tzv. justiční tajemník). Alternativně může být pověřen úkoly soudního vykonavatele ten, kdo dosáhl kvalifikace vyšší soudní služby (tj. ten, kdo po tříletém vysokoškolském studiu složil zkoušku justičního úředníka).

Jak vysoká je v Německu vymahatelnost?

MS: „Kvótu uspokojení věřitelů“ v německém systému lze určit jen sotva, neboť kompetence je rozdělena různými exekučními orgány, jak jsem již uvedl, a platby se provádějí v mnoha případech přímo věřitelům. Hlavní postava, která dohlíží a spravuje celé exekuční plnění ve stylu českého soudního exekutora, v Německu není.

Promítá se do Vaší činnosti i tematika insolvenčního řízení? Jak konkrétně?

MS: Se zahájením insolvenčního řízení je podle § 89 insolvenčního řádu spojen účinek absolutního zákazu exekuce. Zpeněžením majetku dlužníka (insolvenční podstaty) a rozdělením výtěžku mezi jednotlivé věřitele se zabývá už jen ustanovený insolvenční správce. Aby byla zajištěna existence insolvenční podstaty vůbec, může dokonce insolvenční soud učinit již dříve (jakmile však byl podán insolvenční návrh) některá zajišťovací opatření, zejména zakázat provedení nuceného výkonu rozhodnutí ohledně movitých věcí dlužníka.

Zvažuje Německo modifikaci stávajícího systému výkonů rozhodnutí tak, aby nebyl dotován ze státního rozpočtu?

MS: Více či méně obsáhlá „privatizace“ systému soudního výkonu, tj. přenos nuceného výkonu rozhodnutí na takovou

agendou pověřené podnikatele, byla v uplynulých letech dlouho a intenzivně diskutována, avšak tato úsilí v posledních letech stále opětovně narážejí pro nedostatek podpory současné vlády. Modifikace stávajícího systému by však byla spojena s razantním zvýšením poplatků za výkon – hovoří se až o trojnásobku dosavadní výše, a to jen aby bylo možno kompletně odbourat státní dotace.

Existuje nějaké historické či jiné vysvětlení pro to, že Německo v podstatě jako jediné z evropských států aplikuje výkon rozhodnutí na státní bázi? Není to podle Vás nespravedlivé vůči daňovým poplatníkům, když musejí doplácet na vymáhání dluhů po neplatících?

MS: Takové řešení, kdy nucený výkon rozhodnutí je státem masivně subvencován, jako je tomu v Německu, považuji za naprosto chybné: V podstatě žádný z orgánů zabývajících se výkonem rozhodnutí nepracuje tak, že by měl z vlastní činnosti pokryty i jen provozní náklady. V oblasti příkázání pohledávek je to patrné bez dalšího už ze struktury poplatků – poplatek za každé řízení (pozn. tedy pouze výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky) činí jednotně 20 eur, nezávisle na hodnotě pohledávky, která má být vymožena, či na obstavené majetkové hodnotě. Na druhé straně stojí náklady na více než sto zemských zaměstnanců v Sasku (především justičních úředníků, zaměstnanců, zapisovatelů, ale také malý počet soudců), a už vůbec nehledě na náklady na provoz kanceláří a hotové výdaje. Stejně tak poplatky soudních vykonavatelů zdaleka nepokryjí jejich náklady. Soudní vykonavatel pobírá jako státní zaměstnanec svůj plat v závislosti na platové třídě a spolkové zemi. Na druhé straně ještě část vybraných poplatků odvádí nadřízenému orgánu. Svoji kancelář a případné pomocné síly však zaměstnává na své vlastní podnikatelské riziko.

Jak vysoká část poplatků se odvádí?

LV: Tuto otázku bohužel nelze odpovědět jednotně pro celou zemi. V Sasku, Sasku-Anhaltsku, Bavorsku, Berlíně a Meklenbursku-Předním Pomořansku nabylo dne 1. ledna 2009 účinnosti takzvané nařízení o náhradách, které rozlišuje mezi věcnými a personálními náklady. V Sasku například obdrží každý vykonavatel měsíční paušál na pokrytí věcných nákladů ve výši 900 eur. Z této částky se hradí nájem, hardware a software, kancelářské potřeby a jiné technické vybavení. Personální náklady jsou hrazeny do stanovené výše, jsou-li nutné a přiměřené. K tomu vykonavatel v Sasku obdrží 15 % z vybraných poplatků, avšak jen do výše 2.392,85 eur ročně. Je-li tato hranice překročena, obdrží vykonavatel z překročené částky 40 %. Tato částka však v celém rozsahu podléhá daňové povinnosti. Výše paušálu k pokrytí věcných nákladů je ve výše uvedených pěti spolkových zemích odlišná. Ostatní země zaruču-

SPOLKOVÁ ZEMĚ	POČET VYKONAVATELŮ	DORUČENÍ	PROTESTY	POČET VÝKONŮ ROZHODNUTÍ	Z TOHO DRAŽEB	SUMA VYMOŽENÉHO PLNĚNÍ (MIL. EUR)
BÁDENSKO-WÜRTTEMBERSKO	540,5	210 711	170	894 497	661	190,1
BAVORSKO	718,61	223 533	376	933 712	2 075	223,3
BERLÍN	265	191 537	5	326 761	680	N/A
BRANDEMBURSKO	146	44 689	17	166 966	104	34,7
BRÉMY	35	15 290	9	54 127	63	6,9
HAMBURK	107	71 884	1	129 310	228	22,9
HESENSKO	336,92	143 425	373	454 823	598	97,8
MEKLENBURSKO-PŘEDNÍ POMOŘANSKO	82,7	34 683	8	119 556	89	10,7
DOLNÍ SASKO	410	155 409	60	579 654	303	113
SEVERNÍ PORÝNÍ-VESTFÁLSKO	1077,58	621 244	192	1 475 533	1 446	310,5
PORÝNÍ-FALC	202,97	82 845	78	319 644	257	78,1
SÁRSKO	61	22 207	16	75 298	72	18,3
SASKO	212,91	71 111	29	298 688	359	43,9
SASKO-ANHALTSKO	152,75	47 210	5	190 238	112	26
ŠLESVICKO-HOLŠTÝNSKO	149,7	53 029	1	206 421	110	37,1
DURYNSKO	122,25	42 226	5	142 475	20	23,9
SPOLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO	4 620,89	2 031 033	1 345	6 367 703	7 177	1 237,3

TABULKA: STATISTIKY VÝKONŮ ROZHODNUTÍ V SRN V ROCE 2010

Zdroj: Zemské justiční správy zemských ministerstev spravedlnosti

jí svým vykonavatelům také rozdílné procentuální vyjádření podílů na poplatcích.

Má podle Vašeho názoru vykonavatel dobré společenské postavení? Těší se společenským úctám a uvědomuje si veřejnost jeho potřebnost a prospěšnost?

LV: Dobré společenské postavení soudního vykonavatele je dle mého názoru z velké části ztraceno. Přesto se domnívám, že povolání soudního vykonavatele má ve společnosti postavení i úctu. Obzvláště si pak společnost ekonomicky uvědomuje důležitost této profese. Funkční nucený výkon rozhodnutí ve značné míře zajišťuje právní „mír a pořádek“.

Jak německá média informují o činnosti vykonavatelů?

LV: Média v minulosti natáčela dokumentární pořady o každodenní praxi soudního vykonavatele, což však pozitivnímu obrazu veřejnosti o soudních vykonavatelích ne vždy přispělo. Podle příslušných ustanovení o výkonu úřední činnosti nám není dovoleno zabývat se PR. I vzhledem k ochraně obvodu vykonavatele to není zcela smysluplné.

V České republice volí jeden, více či všechny způsoby provedení exekuce pouze a jedině soudní exekutor. Avšak jak bylo uvede-

no výše, v Německu provádí výkon několik exekučních orgánů. Je tedy přípustné, aby se německý věřitel obrátil například na exekuční soud s návrhem na postih mzdy povinného a současně na soudního vykonavatele s návrhem na postih movitých věcí?

LV: Věřitel rozhodně smí navrhnout například obstarání účtu či mzdy povinného (je-li tato postižitelná) a současně navrhnout prodej movitých věcí povinného. Problematická je zde rozdílná příslušnost exekučních orgánů – chcete-li postihnout účet povinného, návrh je třeba podat exekučnímu soudu. Návrh výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí povinného se však podává u soudního vykonavatele. Exekuční titul jednak pochopitelně vyžadují oba tyto orgány, jednak toto často vede k obtížím, je-li věřitel uspokojen již například obstaráním účtu a soudnímu vykonavateli tuto skutečnost sdělí pozdě nebo vůbec. Pak je na dlužníkovi, aby byl aktivní a navrhl zastavení výkonu. Také proto prosazuje Německý svaz soudních vykonavatelů výkon rozhodnutí z „jedné ruky“ (především té vykonavatelovy...).

Za účelem prosazení tohoto cíle tedy přeji mnoho zdaru a Vám oběma velmi děkuji za rozhovor.

ELEKTRONICKÉ DRAŽBY

JUDr. Juraj Podkonický, Ph.D.

soudní exekutor
Exekutorského úřadu Praha 5

Mgr. Lukáš Jirsa

exekutorský koncipient
Exekutorského úřadu Praha 5
JUDr. Juraje Podkonického, Ph.D.

Elektronické dražby v zemích UIHJ

Téma elektronických dražeb bylo prezentováno během workshopu, který se konal 27. listopadu 2013 v rámci projektu STOBRA¹, a moderoval jej 1. viceprezident UIHJ Bernard Menut z Francie. Své zkušenosti zde prezentovali zástupci Arménie, České republiky, Gruzie, Maďarska a Litvy. V tomto článku seznámíme čtenáře Komorních listů se zajímavostmi, které workshop nabídl a které by mohly sloužit jako podněty pro zdokonalení naší vnitrostátní úpravy procesu elektronických dražeb.

Nejprve bychom však rádi poukázali na úspěch států Eurodanubijské skupiny² – soudní exekutoři v pěti z jedenácti členských zemí mohou aktuálně provádět elektronické dražby jak movitých, tak nemovitých věcí. Dle dostupných informací, čerpaných zejména z tzv. velkého dotazníku UIHJ z roku 2011 (aktualizovaného 2013), mohou soudní exekutoři provádět elektronické dražby v devíti zemích z 37, které na tuto otázku odpověděly. Tyto statistiky svědčí o kvalitní, profesionální a transparentní práci soudních exekutorů působících v rámci Eurodanubijské skupiny, která je, pokud jde o otázku elektronizace exekučního procesu, leaderem UIHJ.

Workshop STOBRA 6

Čeští soudní exekutoři nemají na provádění elektronických dražeb monopol, když elektronické dražby lze provádět i dle zákona o veřejných dražbách. Toto prezentoval mimo jiné na workshopu nový prezident Exekutorské komory České republiky David Koncz. Opačná je situace v Maďarsku, kde elektronické dražby mohou provádět výhradně soudní exekutoři.

¹ Cílem projektu je harmonizace justice. STOBRA 6 se týká oblasti elektronizace justice. K projektu STOBRA viz JUDr. Juraj Podkonický, Ph.D.: STOBRA, Komorní listy, III/2012, str. 39 a násl.

² Bulharsko, Česká republika, Estonsko, Maďarsko, Litva, Lotyšsko, Makedonie, Polsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko.

Nejširší spektrum subjektů oprávněných provádět elektronické dražby je jednoznačně v Litvě – vyjma soudních exekutorů mohou elektronické dražby provádět insolvenční správci, Státní fond národního majetku či Národní banka (pokud je zpeněžován majetek státu). V Gruzii pak mohou provádět elektronické dražby kromě soudních exekutorů i státní instituce (zejména ministerstva).

Česká právní úprava v porovnání s úpravou zahraniční pokulháva zejména v množství provozovatelů (serverů) elektronických dražeb a v jejich financování. Na rozdíl od České republiky totiž v ostatních zemích účastnících se workshopu provozuje elektronické dražby pouze jeden server spravovaný Komorou (Maďarsko), resp. ministerstvem financí (Gruzie), případně Komorou i ministerstvem spravedlnosti (Litva). Mělo-li by v budoucnu dojít v České republice ke sjednocení dražebních serverů, mělo by se tak stát spíše pod hlavičkou Exekutorské komory ČR než pod hlavičkou některého z ministerstev. V tom případě je ideálním způsobem financování kombinace systému praktikovaného v Litvě a v Maďarsku – v Maďarsku musí každý zájemce o registraci v systému dražitelů složit jednorázový poplatek 6000 forintů (cca 550,- Kč), v Litvě je server financován z poplatků získaných za nahlížení do rejstříků,³ či z poplatků soudních exekutorů ve výši 68 litas (cca 500,- Kč) za každou dražbu – tyto náklady jsou brány jako náklady exekuce hrazené povinným. Další nespornou výhodou jednotného dražebního serveru je zcela jednoznačně i větší pohodlí dražitelů, kterým stačí jedna registrace pro to, aby se v budoucnu mohli účastnit všech elektronických dražeb.

Jde-li o samotné dražby, lze říci, že ve zmiňovaných zemích mohou soudní exekutoři dražit jak nemovité, tak movité věci, i když zde, jak je v právu běžné, existují výjimky. V Maďarsku platí rozdílná úprava dražení movitých věcí, které jsou uskladeny v prostorách soudních exekutorů, a movitých věcí, které jsou sepsány a ponechány u povinných. První lze dražit bez omezení, druhé pouze na návrh oprávněného za podmínky, že odhadní cena přesáhne 100 000,- forintů (cca 9 000,- Kč) a oprávněný zároveň zaplatí zálohu nutnou na odvoz a uskladnění těchto movitých věcí. Soudní exekutoři mohou elektronicky dražit i obchodní podíly a cenné papíry. Soudní exekutoři v Litvě potom nejsou oprávněni dražit drahé kovy, šperky apod. Takovéto zboží může být draženo pouze prostřednictvím společností, které mají na dražbu zmíněných předmětů speciální licenci. Nejliberálnější je úprava v Gruzii, kde soudní exekutoři mohou dražit movité a nemovité věci bez omezení.

Rozdílná právní úprava je i u oceňování dražených věcí v otázce ustanovování znalců. Soudní exekutoři jsou jak v Maďarsku, tak v Litvě oprávněni oceňovat movité i nemovité věci. Znalec bývá ustanoven pouze v případech, kdy na tom trvá některá ze stran řízení. Pokud jde o zveřejnění připravovaných dražeb movitých věcí, jsou soudní exekutoři v Maďarsku i v Gruzii, na rozdíl od exekutorů českých, povinni zveřejňovat popis dražených věcí a rovněž jejich fotografie. O povinnosti zveřejňovat fotografie dražených movitých věcí se reálně uvažuje i v Litvě. U nemovitých věcí je ve všech zemích účastnících se workshopu obdobná právní úprava jako v České republice – soudní exekutoři zveřejňují popis nemovitých věcí včetně fotografií, problematické však bývají případné prohlídky. Ve všech státech záleží na majiteli nemovité věci, zda zájemci umožní do nemovité věci přístup, ten nelze nikterak vynutit.⁴

Česká právní úprava je nejbenevolentnější ve věci osob, které se mohou dražby účastnit. Dle ustanovení § 336h odst. 4 o. s. ř. nesmí jako dražitelé vystupovat soudy, zaměstnanci soudů (tedy i soudní exekutoři a jejich zaměstnanci), povinný, manžel povinného, vydražitel uvedený v §336m odst. 2 a ti, jimž v tom brání zvláštní právní předpis. V Litvě se dražby navíc nesmí účastnit ani rodinní příslušníci uvedených osob. Dále zašla maďarská úprava, která vyloučila z dražeb i společnosti, v nichž figurují soudní exekutoři, resp. jejich zaměstnanci.

Česká právní úprava je výjimečná i v otázce skládání dražebních jistot, když tyto nejsou ze zákona vyžadovány u elektronických dražeb movitých věcí oceněných na méně než ekvivalent částky 45.000 eur. V Maďarsku a v Litvě je vyžadováno složení dražební jistoty ve výši 10 % odhadní ceny dražené věci, v Gruzii potom 5 %. Vždy se jedná o fixní částky a výše jistoty, na rozdíl od české právní úpravy, nezávisí na úvaze soudního exekutora.

Nejzásadnější rozdíl mezi českou a zahraniční právní úpravou se projevuje v délce trvání elektronických dražeb. V České republice je běžné trvání dražebních jednání v řádu desítek minut, maximálně jednotek hodin. V zahraničí trvají elektronické dražby několik dní. V Maďarsku trvají 30-60 dní, v Litvě 7 dní a v Gruzii 7-15 dní. Česká a maďarská právní úprava jsou napřed v otázce ukončení elektronické dražby – je běžné, že učiní-li dražitel podání v posledních pěti minutách, prodlužuje se konec dražby na dobu pěti minut od okamžiku posledního podání. Například v Litvě tato praxe zavedena není, což může snižovat částku, za kterou je věc vydražena.

³ Součástí dražebního serveru je i rejstřík analogicky přirovnatelný k české Centrální evidenci exekucí.

⁴ Soudní exekutoři nemohou do nemovitých věcí vstoupit bez povolení soudu. Pokud je pro ocenění nemovité věci nutné nemovitou věc ohledat zevnitř, může tak soudní exekutor učinit až poté, kdy obdrží soudní povolení.

V každé ze zemí účastnících se workshopu se liší postup soudních exekutorů po proběhnutí neúspěšné dražby. Jsou-li aktuálně draženy nemovitě věci českými exekutory, může se konat až 5 dražebních jednání, kdy dochází k postupnému snižování výše nejnižšího podání; pokud se nepodaří nemovitě věci prodat ani poté, dojde k zastavení řízení. V případě neúspěšné dražby movitých věcí je nařizováno opakované dražební jednání. Pokud se nepodaří movité věci prodat ani poté, jsou nabídnuty oprávněnému, pokud je odmítne převzít, jsou vyškrtuty ze soupisu. V Gruzii se mohou konat maximálně dvě dražební jednání. Pokud se v nich nepodaří draženou věc prodat, vrací se tato povinnému. V Litvě je po první neúspěšné dražbě nabídnuta nevydražená věc věřiteli za odhadní cenu. Pokud oprávněný nabídnutou věc odmítne převzít, koná se dražba nová. V Maďarsku se věci draží do doby, než se je podaří zpeněžit. S ohledem na skutečnosti řečené v tomto odstavci lze tvrdit, že v otázce postupu po neúspěšné dražbě je naše právní úprava nejpropracovanější a může být ostatním zemím předkládána za vzorovou.

Česká právní úprava vychází jako velmi kvalitní i v otázce týkající se „obmeškaných“ vydražitelů. Ti jsou dle českých právních předpisů povinni uhradit soudnímu exekutorovi a účastníkům náklady, které jim vznikly v souvislosti s konáním dalšího dražebního jednání, škodu, která nezaplacením nejvyššího podání vznikla, a – bylo-li při dalším dražebním jednání dosaženo nižší nejvyšší podání – rozdíl na nejvyšším podání. Na tyto dluhy se započítá jistota složená vydražitelem; převyšuje-li jistota tyto dluhy, zbývající část se vrátí vydražiteli. V případě, že k obdobné situaci dojde v Gruzii nebo v Maďarsku, dochází k propadnutí dražební jistoty. Obmeškání vydražitelé v Maďarsku jsou rovněž povinni uhradit rozdíl na nejvyšším podání, je-li při dalším dražebním jednání dosaženo nižší nejvyšší podání. V případě, že vydražitel nedoplatí nejvyšší podání litevskému exekutorovi, nabídne tento draženou věc k odkupu vydražiteli za odhadní cenu. Pokud ten nabídku neakceptuje, koná se další dražební jednání.

V otázce úhrady nejvyššího podání se jednotlivé právní úpravy příliš neliší. Vydražitel je dle všech právních úprav povinen v určeném termínu uhradit částku představující nejvyšší podání na účet příslušného soudního exekutora, který z částky následně odečte náklady spojené s dražbou a její přípravou a svoji odměnu. Ze zbývající části nejvyššího podání uspokojí věřitele.

Závěr

Workshopu na téma elektronických dražeb se zúčastnilo pouhých pět států – členů UIHJ. Toto číslo jasně dokumentuje, že problematika e-justice, resp. e-exekucí, se rozvíjí nikoliv ve státech tzv. staré Evropy, ale že je doménou států střední a východní Evropy. Mezi pěti státy UIHJ, kde tyto dražby v současné době probíhají, jsou dva členy UIHJ více než 10 let (Česká republika a Maďarsko), Litva 5 let a zbylé dva státy (Arménie, Gruzie) jsou členy UIHJ pouhý rok. Jak bylo předsedajícím Bernardem Menut v závěru workshopu konstatováno, jde o problematiku pro UIHJ zásadní v kontextu nově připravovaných unijních předpisů na poli exekucí, kde elektronizace (e-exekuce) bude tvořit významný prostor. Proto je další workshop o elektronických dražbách naplánován na nejbližší zasedání prezidentů evropských exekutorských komor na červen letošního roku.

A jak z uvedeného srovnání vychází Česká republika? Naše právní úprava elektronických dražeb vychází v mezinárodním měřítku jako kvalitní, zejména pokud se týká úpravy týkající se obmeškaných vydražitelů, neúspěšných dražeb či oceňování dražených věcí. Diskusi nejen uvnitř Exekutorské komory ČR lze pak směřovat k masovějšímu rozvoji elektronických dražeb movitých věcí. Toto by mohlo přispět ke zvýšení výtěžnosti dražeb a k dalšímu zvýšení jejich transparentnosti, což je nám (podle našeho názoru neopodstatněně) vytýkáno ze strany médií a politiků.

Z JUDIKATURY NEJVYŠŠÍHO SOUDU ČESKÉ REPUBLIKY

rubriku připravila
Mgr. Vladimíra Medková
Okresní soud v Liberci

Zástavní právo,

**rozsudek Nejvyššího soudu České republiky
sp. zn. 21 Cdo 2041/2012, ze dne 27. 8. 2013**

právo zástavního věřitele a odporovatelnost právního úkonu

§ 42a obč. zák.

Uplatnění práva zástavního věřitele na uspokojení jeho pohledávky ze zástavy, k níž vzniklo zástavní právo na základě zástavní smlouvy uzavřené mezi dlužníkem a zástavním věřitelem, může věřitel za podmínek uvedených v ustanovení § 42a občanského zákoníku odporovat. Odporovatelným právním úkonem tu však nemůže být smlouva o zřízení zástavního práva, která sama o sobě nevede ke zmenšení majetku dlužníka, nýbrž právní úkon, kterým zástavní věřitel na základě smlouvy o zřízení zástavního práva uzavřené mezi ním a dlužníkem uplatňuje právo na uspokojení své pohledávky ze zástavy. Rozhodnutí soudu, jímž by bylo určeno, že právní úkon, kterým zástavní věřitel na základě zástavní smlouvy uzavřené s dlužníkem uplatnil právo na uspokojení své pohledávky ze zástavy v řízení o výkon rozhodnutí prodejem zastavené movité věci, nemovitosti nebo podniku, popřípadě v exekučním řízení, je vůči věřiteli právně neúčinný, by v takovém případě představovalo podklad k tomu, aby se věřitel mohl domáhat uspokojení své vymahatelné pohledávky v řízení o výkon rozhodnutí (v exekučním řízení) postižením zastaveného majetku dlužníka, aniž by se při tomto výkonu rozhodnutí (exekuci) ve vztahu mezi věřitelem a zástavním věřitelem přihlíželo k lepšímu pořadí zástavního věřitele při uspokojování pohledávek, které zástavní věřitel získal uzavřením zástavní smlouvy na úkor věřitele a které by věřitel, jehož odpůrčí žalobě bylo vyhověno, mohl úspěšně popřít tzv. odporovou žalobou podle ustanovení § 267a o. s. ř. podanou proti zástavnímu věřiteli.

rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 Cdo 817/2012, ze dne 29. 8. 2013

zástavního práva § 170 odst. 1 písm. e) obč. zák.

Jestliže podle zástavní smlouvy zajišťuje pohledávku zástavního věřitele více nemovitostí a není-li ujednáno něco jiného, může zástavní dlužník nebo zástavce přivodit zánik zástavního práva dle § 170 odst. 1 písm. e) obč. zák. pouze tehdy, složí-li zástavnímu věřiteli obvyklou cenu všech takto zastavených nemovitostí; složením obvyklé ceny jedné z několika takto zastavených nemovitostí zástavní právo vůči této jedné nemovitosti nezaniká.

Průběh exekučního řízení,

usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 1272/2013, ze dne 27. 8. 2013

odklad vykonatelnosti a rozhodnutí dovolacího soudu

§ 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., § 54 a § 55 ex. řádu

Povolení odkladu vykonatelnosti má za následek, že napadené rozhodnutí nelze v řízení o výkon rozhodnutí nebo v jiném exekučním řízení vykonat. Jestliže již byl výkon rozhodnutí (exekuce) nařízen, odloží soud jeho provedení až do doby pravomocného skončení dovolacího řízení, nebyl-li odklad povolen na kratší dobu.

Dovolací řízení skončí buď tak, že dovolací soud ve věci meritorně rozhodne (dovolání odmítne, zamítne nebo napadené rozhodnutí zruší), nebo pro existenci překážek, které meritornímu přezkoumání napadeného rozhodnutí brání, dovolání odmítne nebo dovolací řízení zastaví.

Účinky spojené s odkladem vykonatelnosti jsou však vázány na pravomocné skončení dovolacího řízení, nikoliv na způsob rozhodnutí, tedy zda došlo či nedošlo k meritornímu projednání dovolání.

usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 3035/2007, ze dne 23. 7. 2009

vykonatelnost dědické dohody schválené soudem

§ 175l odst. 1 o. s. ř., § 40 odst. 2 ex. řádu ve znění účinném do 31. 12. 2012

Okresní soud schválil dohodu dědiců o vypořádání dědictví, na jejímž základě povinný nabyt tam vyjmenované nemovitosti a osobní automobil s tím, že „odpovídá za náhradovou pohledávku pozůstalé manželky z titulu vypořádání společného jmění manželů v částce 104.345,- Kč“. Výkladem obou výroků (v jejich vzájemné souvislosti), že tedy oprávněně připadá (kromě jiného) náhradová pohledávka pozůstalé manželky z titulu vypořádání společného jmění manželů, zatímco povinný za tuto pohledávku „odpovídá“, nelze dospět k závěru jinému, než že rozhodnutí určitě a srozumitelně identifikuje oba subjekty, tedy osobu oprávněnou a její právo (pohledávku) i osobu povinnou a její „odpovědnost“ (tedy povinnost), jakož i rozsah a obsah plnění, a že je tudíž formálně i materiálně vykonatelným exekučním titulem. Na uvedeném závěru nemůže nic změnit ani nedostatek určení pariční lhůty, jelikož ten je odstranitelný postupem podle ustanovení § 40 odst. 2 exekučního řádu.

usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 1785/2013, ze dne 30. 10. 2013

splnění vzájemné povinnosti

§ 43 odst. 2 ex. řádu ve znění účinném do 31. 12. 2012

Jestliže zákon výslovně spojuje prokázání splnění vzájemné povinnosti, popř. připravenosti ji splnit, připojením listiny splňující kritéria daná § 43 odst. 2 ex. řádu, a jestliže oprávněný tuto listinu nepředložil, exekuci nelze nařídit, byť by své povinnosti prokazoval jinými důkazy. Požadavek na předložení listiny sleduje, aby soud, aniž by musel nařizovat jednání, měl současně s návrhem na exekuci prokázáno, že oprávněný svoji vzájemnou povinnost splnil, popř. je připraven ji splnit. Splnění vzájemné povinnosti, popřípadě připravenost ke splnění vzájemné povinnosti, může oprávněný prokázat jen listinou vydanou nebo ověřenou státním orgánem nebo notářem (nikoli soudním exekutorem); soukromá listina (tj. listina vyhotovená někým jiným než státním orgánem nebo notářem) sama o sobě není způsobilá prokázat splnění (připravenost splnění) vzájemné povinnosti oprávněného, soudní praxe však dovodila, že uvedená listina vyhovuje požadavkům § 43 odst. 2 ex. řádu jen tehdy, jestliže podpisy na ní byly zákonem předepsaným způsobem ověřeny. Z listin vydaných nebo ověřených notářem jsou způsobilé prokázat splnění vzájemné povinnosti, popřípadě připravenost ke splnění vzájemné povinnosti, jak notářské zápisy (v úvahu zde přichází zejména osvědčení jiných skutkových dějů podle § 79 notářského řádu a osvědčení o prohlášení podle § 80 notářského řádu), jejich stejnopisy a výpisy z notářských zápisů, tak i legalizace sou-

kromé listiny notářem (§ 74 notářského řádu); k prokázání splnění vzájemné povinnosti nestačí prohlášení samotného oprávněného, byť je osvědčeno notářským zápisem podle § 80 notářského řádu. Nedostatek ochoty povinného písemně potvrdit splnění vzájemné povinnosti oprávněným, případně poskytnout součinnost potřebnou k ověření soukromé listiny, přitom nečiní oprávněného bezbranným; prostředkem, jak takový nedostatek ochoty povinného odstranit, je pro oprávněného žaloba o určení [§ 80 písm. c) o. s. ř.], že svou vzájemnou povinnost splnil, popřípadě je připraven ji splnit.

usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 23 Cdo 1034/2012, ze dne 26. 9. 2013

cizí rozhodčí nález a jeho výkon

§ 17 a § 38 z. o rozhodčím řízení

Zákon o rozhodčím řízení nevylučuje možnost subjektů s bydlištěm či sídlem v České republice, aby svůj spor tzv. internacionalizovaly tím, že vytvoří mezinárodní procesní prvek a dohodly si, že jejich spor bude řešen zahraničním rozhodčím soudem, kde bude i místo rozhodčího řízení. Pro určení, zda se jedná o zahraniční rozhodčí nález, či nález tuzemský, je podle zákona o rozhodčím řízení rozhodné místo jeho vydání, které je nutné v pojetí tohoto zákona ztotožnit s místem řízení podle § 17 zákona o rozhodčím řízení. Podle § 17 zákona o rozhodčím řízení se rozhodčí řízení koná v místě dohodnutém stranami. Není-li místo takto určeno, koná se v místě určeném rozhodci s přihlédnutím k oprávněným zájmům stran. Termínem „místo konání“ v § 17 zákona o rozhodčím řízení je třeba rozumět právní domicilaci sporu, nikoli místo projednání sporu. Od místa řízení v právním slova smyslu, které určuje domicil konkrétního rozhodčího řízení, je nutné odlišovat místo jednání či místo projednávání věci, tj. místo, kde rozhodčí řízení v jednotlivých svých fázích skutečně probíhá (např. místo ústního jednání, místo výsledku svědka, místo podpisu rozhodčího nálezu apod.).

Rozhodčí nálezy vydané v cizině mohou být v tuzemsku uznány a vykonány postupem podle § 38 zákona o rozhodčím řízení, příp. za podmínek Úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, publikované pod č. 74/1959 Sb., upravující mj. i předpoklady, za nichž lze uznání a výkon takového rozhodčího nálezu odepřít. Soud státu, v němž mají obě strany sídlo/bydliště, v němž se však podle jejich dohody nekonalo rozhodčí řízení, má možnost své výhrady vůči takovému nálezu vyjádřit v řízení o uznání/výkonu, jestliže by tyto výhrady představovaly okolnosti, jež umožňují odmítnout uznání/výkon rozhodčího nálezu.

rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 Cdo 62/2011, ze dne 16. 10. 2013

povaha vylučovací žaloby

§ 267 o. s. ř.

Podstatou vylučovací žaloby podle § 19 odst. 2 ZKV je pro konkurs (ale i pro účastníky řízení o žalobě) závazným způsobem vyřešit právě otázku, zda majetek sepsaný do konkursní podstaty (některá z jeho částí) byl do soupisu pojat oprávněně a zda zde není silnější právo jiné osoby než úpadce, které soupis tohoto majetku a jeho následné zpeněžení v konkursu vylučuje. Nejde o úpravu vlastní pouze konkursnímu právu; stejnou metodou (vylučovací žalobou, kterou musí podat ten, kdo se domnívá, že má k věci silnější právo) se řeší i spor o majetek sepsaný v rámci výkonu rozhodnutí či exekuce. Pravomocný rozsudek, jímž soud vyhoví vylučovací žalobě podle § 19 odst. 2 ZKV, neosvědčuje vlastnické právo úspěšného vylučovatele k vyloučenému majetku.

Z JUDIKATURY ÚSTAVNÍHO SOUDU ČR

rubriku připravila
Mgr. Ing. Lucie Mikmeková
asistentka soudce Ústavního soudu ČR

Odvolání proti rozhodnutí soudního exekutora o vyloučení věci ze soupisu [ustanovení § 55c odst. 3 písm. a) exekučního řádu ve znění k 31. 12. 2012]

Nález sp. zn. I. ÚS 2770/11 ze dne 15. 10. 2013

§ 55c odst. 3 písm. a), § 68 exekučního řádu, ve znění do 31. 12. 2012

Podstata ústavní stížnosti spočívala v nesouhlasu stěžovatele s postupem odvolacího soudu, který dle ustanovení § 55c odst. 3 písm. a) exekučního řádu ve znění do 31. 12. 2012, ve spojení s ustanovením § 68 exekučního řádu, odmítl odvolání pro nepřípustnost.

Ustanovení § 55c odst. 3 písm. a) exekučního řádu, v rozhodném znění, uvádělo, že odvolání není přípustné proti rozhodnutí exekutora o návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu (§ 68). Odvolací soud na základě této konstrukce dovodil, že odvolání není přípustné proti jakémukoliv rozhodnutí soudního exekutora, které bude vydáno po podání návrhu. Právní úprava účinná od 1. 1. 2013 však v § 55c odst. 3 písm. a) exekučního řádu obsahuje již odlišný text, kdy v závorkách není odkazováno na celý § 68, nýbrž pouze na jeho odst. 2 a 3. Je tedy zřejmé, že od 1. 1. 2013 je odvolání proti rozhodnutí soudního exekutora, kterým byl návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu odmítnut pro opožděnost, přípustné. Nepřípustné zůstává v situacích, kdy návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu byl zamítnut, nebo mu bylo vyhověno. Spornou tak zůstala otázka, zda stejný závěr bylo možné učinit i za stavu právní úpravy účinné do 31. 12. 2012, či bylo nutno přísně setrvat na závěru o nepřípustnosti odvolání proti jakémukoliv rozhodnutí o návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu.

Ústavní soud v dané souvislosti konstatoval, že ustanovení § 55c odst. 3 písm. a) exekučního řádu, ve znění do 31. 12. 2012, o nepřípustnosti odvolání dopadalo pouze na ta rozhodnutí soudního exekutora, kterými bylo meritorně rozhodnuto o návrhu třetí osoby na vyškrtnutí věci ze soupisu. Tento závěr má své účelové opodstatnění. Pokud bylo návrhu třetí osoby na vyškrtnutí věci vyhověno, došlo k plné ochraně jejího práva a současně k odpadnutí exekučního postihu movité věci. Pokud by návrh naopak byl meritorně zamítnut, byla by třetí osoba oprávněna domáhat se ochrany svých práv cestou vylučovací žaloby podané u civilního soudu. Nepřípustnost odvolání proti těmto rozhodnutím tak nepůsobí třetí osobě žádná omezení, co se ochrany jejich práv týče. Naopak nelze uznat takovou interpretaci zmíněného ustanovení, které činí nepřípustným odvolání proti nemeritorním rozhodnutím soudního exekutora o návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu, neboť v těchto situacích

by třetí osoba již neměla žádnou možnost, kterou by se mohla domáhat ochrany svých práv, resp. přezkumu rozhodnutí soudního exekutora, a to dokonce ani v situaci, kdy by rozhodnutí soudního exekutora bylo nepřezkoumatelné či založené na prvcích svévole. Tento závěr by pak byl v rozporu s právem stěžovatele na spravedlivý proces, a z důvodu, že v následném vedení exekuce by movité věci patřící třetí osobě mohly být prodány v dražbě, také v rozporu s právem na ochranu vlastnictví. Současně by odporoval stanovisku zákonodárce prezentovanému v důvodové zprávě k zákonu č. 286/2009 Sb., jímž byl k 1. 11. 2009 exekuční řád novelizován, který uvedl, že zakotvení nového institutu v podobě návrhu na výškrtnutí věci ze soupisu má zlepšit a zjednodušit přístup třetích osob k ochraně svých nedůvodně dotčených práv.

Nepřiznání nákladů řízení jako účelně vynaložených pro absenci procesních aspektů dovolacího řízení ve vyjádření k podanému dovolání

Nález sp. zn. II. ÚS 1942/12 ze dne 26. 11. 2013

§ 142 odst. 1, § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., ve znění do 31. 12. 2012

Soudy jsou zavázány zajistit prostor k uplatnění právní obrany každému, o jehož práva a povinnosti se jedná, a poté se rovněž náležitě vypořádat s jimi vznesenými námitkami. V návaznosti na řečené, Ústavní soud nepovažuje za legitimní záměr Nejvyššího soudu zabránit údajnému nešvaru cíleného zvyšování očekávaných nákladů za vyjádření k dovolání, jenž je „navzdory kvalifikovanému zastoupení účastníka řízení advokátem jen formálním úkonem (obvykle „recyklací“ některého z předchozích podání)“. Ústavní soud má za to, že vyjádření k dovolání zabývající se toliko věcnou správností dovolání samo o sobě nelze paušálně označit za pouhé formální uplatnění procesního práva, které by postrádalo povahu účelně vynaloženého prostředku ochrany práv. Ústavní soud spatřuje nepřipustnost uvedené kvalifikace a fortiori pro případy, kdy podání ve formě vyjádření k dovolání zjevně vykazuje známky náležité pečlivosti a relevance, kupř. pokud se právní zástupce zabýval věcnou polemikou s dovoláním, která vyžadovala náročnější přípravu a úplné seznámení se s meritem věci.

Pakliže Nejvyšší soud spatřuje neúčelnost takto vynaložených nákladů, prolomuje tím poslání advokacie spočívající v obraně práv a oprávněných zájmů, jenž je zcela nezávislé na orgánech veřejné moci, a tím advokáta při výkonu kvalifikovaného právního zastoupení v rámci dovolacího řízení limituje a staví jej do nežádoucí role amici curiae, neboť tak advokáta, popřípadě jiného právního zástupce protistrany dovolatele fakticky vmanévruje do své vlastní pozice, žádaje po něm, aby v první řadě hleděl snést argumenty svědčící v neprospěch přípustnosti protistranou podaného dovolání. Přitom sám Nejvyšší soud ustáleně judikuje, že přípustným se dovolání ve smyslu dříve platného a v posuzované věci aplikovaného ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. stane až tehdy, dospěje-li sám dovolací soud, a nikoli dovolatel, k závěru, že se v daném případě jedná ve vztahu k napadenému rozhodnutí odvolacího soudu o otázku zásadního právního významu. Účastníci si tak ne-

mohli být nikdy jisti, zda podaný mimořádný opravný prostředek nebude odmítnut jako nepřipustný, a to výlučně z důvodů záviselých na uvážení Nejvyššího soudu. Již proto nebylo lze akceptovat předestřené hodnocení vzpomínaného vyjádření protistrany dovolatele, které pomíjí samotnou přípustnost dovolání, jako neúčelně vynaložený náklad. Byli-li snad stěžovatelé soudem vyzváni, aby se vyjádřili k obsahu podaného dovolání, které se nadto otázkou přípustnosti (krom prostého odkazu na zákonné ustanovení) nikterak nezabývá, nelze jim klást k tíži, že se rovněž, jako sám dovolatel, vyjádřili „pouze“ k meritu věci, a nikoli též k otázce přípustnosti dovolání. Chtěl-li pak dovolací soud znát názory žalovaných na tuto specifickou otázku, mohl k tomu učinit vhodné kroky.

Extenzivní výklad § 142a odst. 1 o. s. ř. obecným soudem; náhrada nákladů řízení

Nález sp. zn. II. ÚS 2697/13 ze dne 3. 12. 2013

§ 10 zákona č. 348/2005 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích, ve znění rozhodném,

§ 142a o. s. ř., ve znění do 31. 12. 2013

V dané věci Okresní soud v Kolíně nepřiznal jinak úspěšné stěžovatelce náhradu nákladů řízení s odůvodněním, že předžalobní výzva nesplňovala požadavky vyplývající z § 142a odst. 1 o. s. ř. Z odůvodnění rozhodnutí, jakož i z následného vyjádření k ústavní stížnosti se podává, že výzvu spojenou s vyúčtováním dlužných poplatků a rozpisem předepsaných a neuhrazených plateb, kterou stěžovatelka zaslala žalované, nepovažoval Okresní soud v Kolíně za výzvu podle § 142a o. s. ř., nýbrž za hmotněprávní výzvu ve smyslu § 10 zákona č. 348/2005 Sb., s tím, že teprve na jejím základě vzniká možnost žalobce svoji pohledávku vymáhat u soudu.

Ústavní soud zjistil, že podání návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu předcházela výzva stěžovatelky k úhradě dlužných televizních poplatků, která byla adresována a doručena žalované. Tato výzva, třebaže byla vyhotovena s ohledem na požadavek vyplývající z § 10 zákona č. 348/2005 Sb., veškeré náležitosti požadované § 142a o. s. ř. splňovala (obsahovala lhůtu k plnění v délce 15 dnů od doručení, byla adresována a doručena žalované a obsahovala i poučení o následcích v případě nezaplacení dluhu ve lhůtě, včetně povinnosti hradit náklady řízení). Uvedená výzva, přestože v době jejího zaslání nebyl ještě § 142a o. s. ř. v účinnosti, tak splňovala i z pohledu pozdějších procesních předpisů všechny požadované náležitosti. Pakliže Okresní soud v Kolíně k této výzvě záměrně nepřihlédl a věc posoudil tak, že stěžovatelčino podání nesplňovalo náležitosti stanovené pro řádné uplatnění práva na náhradu nákladů, byl jeho výklad natolik extenzivní, že se dostal do extrémního rozporu s účelem a smyslem zákona – konkrétně s § 142a o. s. ř. Takové rozhodnutí je třeba i přes jeho bagatelnost a skutečnost, že se jedná toliko o náklady řízení, k jejichž ústavněprávnímu posuzování se Ústavní soud staví zdrženlivě, posoudit jako rozhodnutí porušující práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny.

PROČ HRABĚ ŠPORK SEDĚL VE VĚZENÍ PRO DLUŽNÍKY?

Mgr. Petra Krtková

advokátka v Praze,
Právnická fakulta Západočeské univerzity v Plzni

Ignác Antonín Hrdina

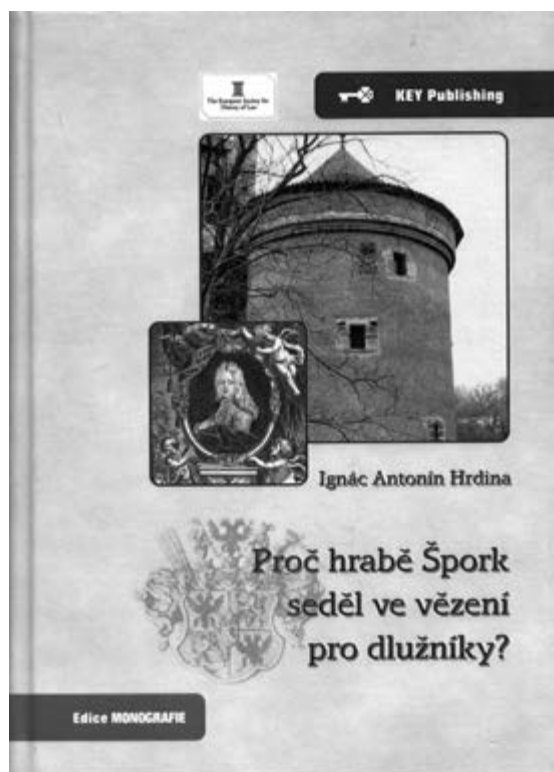
Key Publishing s.r.o. Ostrava, 2013, 340 stran,

ISBN 978-80-7418-155-9 (Key Publishing s.r.o.)

ISBN 978-80-87475-19-5 (The European Society for History of Law)

Za literárním názvem recenzované knihy se skrývá právně-historická monografie, která čtenáři v širokém kontextu přibližuje jednu z mnoha soudních pří významného českého šlechtice barokního období Františka Antonína Šporka (1662-1738). Autor knihy, katolický kněz, právník a pedagog společně se spoluautorkou Hedvikou Kuchařovou hraběte Šporka a jeho spory již představili v předchozí monografii s názvem Kacířský proces s hrabětem F. A. Šporkem v právně-historickém a teologickém kontextu, vydané v roce 2011 ve stejném nakladatelství a s předmluvou arcibiskupa pražského a českého primase Mons. ThLic. Dominika Duky, Dr.h.c., OP. Nyní se autor podrobně věnuje procesu hraběte Františka Antonína Šporka vedenému proti advokátu a profesoru římského a kanonického práva na Karlo-Ferdinandově univerzitě Václavu Xaveru Neumannovi z Puchholzu o neproplacenou směnku a cestě hraběte Šporka soudním a exekučním řízením až do pověstné Daliborky. Úvodním slovem knihu opatřil JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, soudce Ústavního soudu ČR, vysokoškolský pedagog a emeritní předseda České advokátní komory.

V první kapitole autor představuje čtenáři rozporuplné procesní strany a jejich spory. Hraběte Františka Antonína Šporka jako podporovatele a mecenáše celé řady uměleckých oborů a umělců, např. sochaře Matyáše Bernarda Brauna, a zakladatele špitálu a zámku v Kuksu a zároveň notorického sudiče a kverulanta, kterému ale tehdejší justice dávala k jeho kritickým podnětům mnohdy příležitost. Dále jeho protivníka váženého doktora práv a zároveň mazaného advokáta Václava Xavera Neumanna z Puchholzu, který byl autorem celé řady právních spisů, mimo jiné „Pojednání o směnkách s připojeným novým (=vratislavským) směnečným řádem“ z roku 1715. Advokát

Neumann zastupoval v několika soudních případech Šporkovu protistranu a za svůj postoj v těchto pro Šporka neúspěšných sporech si vysloužil jeho nelibost. Ke smíru mezi oběma protagonisty došlo jen nakrátko, kdy advokát Neumann nabídl své služby hraběti Šporkovi v jeho jiných, nedobře se vyvíjejících kauzách a stal se navzdory zjevnému střetu zájmů jeho „právním přítelem“. A právě odměna za slíbené služby vtělená do směnky se stala jádrem jejich nově vzniklého sporu.

V dalších kapitolách monografie je velmi precizně popsán historický vývoj směnečného práva až do Šporkovy doby, dále způsob a právní úprava poskytování právních služeb v období barokního absolutismu a podrobnosti o obnovení nepřátelství mezi hrabětem Šporkem a advokátem Neumannem kvůli neproplacené směnce. Čtenář je přehledně seznámen s právní úpravou fungování justice a zejména řízení před Úřadem nejvyššího purkrabího, který vydal onen důležitý exekuční titul v neprospěch hraběte Františka Antonína Šporka. Podrobně jsou zrekonstruovány jednotlivé právní úkony obou stran, jako žaloba, exepce, replika, duplika, které vedly až k vynesení rozsudku purkrabského soudu, kterým je žalovaný hrabě František Antonín Špork odsouzen k proplacení směnky žalobci advokátu Václavu Xaveru Neumannovi, a to spolu s úroky z prodlení a náklady řízení. Hrabě Špork se ještě pokusil o zvrácení prvoinstančního rozhodnutí revizí rozsudku, ale zčásti i v důsledku neobratného postupu se mu změny dosáhnout nepodařilo.

Zvláštní kapitola je věnována exekuci citovaného rozsudku, kterou věřitel, jímž byl advokát Neumann, zvolil v podobě exekuce personální směřující proti osobě dlužníka hraběte Šporka s cílem vsadit ho do vězení pro dlužníky, namísto exekuce věcné namířené proti Šporkovu majetku. Věřitel tak využil svého dispozičního práva, které mu dávalo Obnovené zřízení zemské při jednotlivých úkonech v rámci výkonu rozhodnutí. Podrobnosti o zatýkání a třináctitýdenního pobytu hraběte Šporka v Daliborce přinášejí čtenáři zajímavý a velmi živý ob-

raz o této životní epizodě barokního šlechtice a jistě i mnoho poznatků o výkonu této právní profese v době absolutismu.

Text je doplněn bohatým poznámkovým aparátem, který nezřídka čerpá z dosud nepublikovaných pramenů a řady publikovaných pramenů a literatury, což napovídá o detailní znalosti autora všech souvislostí projednávaného a popisovaného případu. Celý průběh soudního sporu je dokreslen příloženými dokumenty, na nichž byl vystavěn, od směnečného řádu přes přepis Neumannovy směnečné žaloby, Šporkových podání Nejvyššímu purkrabskému úřadu i císaři, císařských dekretů až po konečný rozsudek Úřadu nejvyššího purkrabství ve věci směnky a následné Šporkovy stížnosti týkající se exekuce, z nichž některé listiny jsou v německém jazyce. Nechybí ani bibliografie, obrazová příloha, osobní a místní rejstřík a shrnutí v českém, anglickém a německém jazyce.

Z knihy mohou čerpat cenné informace o tehdejších právních poměrech příslušníci všech právních profesí, které do případu hraběte Šporka zasáhly. Najdou v ní fundované odpovědi na nejdůležitější otázky týkající se procesních a exekučních pravidel i hmotného práva směnečného. Kniha též vypovídá o stavu justice, která jistě nebyla bezchybná, ale v popsáném případě hraběte Šporka zřejmě postupovala obhajitelnými kroky. Naproti tomu hrabě Špork se příliš spoléhal na stavovskou loajalitu a rodové zásluhy, což mu ale spolu s jeho furiantskou povahou přivodilo nepříznivý vývoj jeho kauzy. Vede též čtenáře k zamyšlení, jak by býval byl spor dopadl, pokud by hrabě Špork učinil právní úkony, kterými by ve sporu důsledněji hájil svoji pozici a které byly v knize popsány. Kniha by neměla ujít pozornosti všem, kteří se zajímají o právní historii, zejména o konkrétní aplikaci procesních a exekučních předpisů a dobovou právní korespondenci zprostředkovanou v tak zajímavé kauze, jakou byl Šporkův případ.

Z ODBORNÝCH ČLÁNKŮ

Mgr. et Bc. Veronika Urbanová

asistentka místopředsedy Ústavního soudu ČR,
doktorandka na Katedře občanského práva
Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně

Mgr. Jiří Novák

asistent soudce Ústavního soudu ČR

KORBEL, František; PRUDÍKOVÁ, Dana. Velké změny exekučního práva od 1. ledna 2013. Právní rozhledy. 2013, č. 1, str. 1-12

Článek je věnován tzv. velké exekuční novele, provedené zákonem č. 396/2012 Sb., s účinností od 1. 1. 2013. Autoři přehledným způsobem upozorňují na změny v exekučním právu, které tato novelizace přinesla. Přesto článek ani po více než roce od nabytí účinnosti novely neztrácí na aktuálnosti, neboť pozornost je věnována rovněž průběhu legislativního procesu a koncepčním otázkám, které byly v jeho průběhu diskutovány a které našly svůj odraz i v konečné podobě zákonného znění o. s. ř. i e. ř.

SVOBODA, Karel. Problémy související s posílením "exekutorské" exekuce. Soudní rozhledy. 2013, č. 1, str. 6-8

Autor se v souvislosti s novelou účinnou od 1. 1. 2013 zabývá dopady změn, jež souvisejí s přenesením nových pravomocí na samotné exekutory „v neprospěch“ soudů. Hodnotí změny ustanovení § 251 odst. 2 o. s. ř., jež potlačuje původní záměr Ministerstva spravedlnosti, jímž bylo odstranění dvojkolejnosti soudních a exekutorských exekucí. Dále se věnuje nejasnostem a problémům vyplývajícím z přechodných ustanovení nově přijaté úpravy. I přes rozsáhlou novelizaci zůstávají dle názoru autora článku nedořešeny některé otázky, např. financování nákladů exekučního řízení v případech nemajetnosti povinného, na niž poukázal Ústavní soud.

VYLEGALA, Jan. Jednoinstančnost či dvojinstančnost kárného řízení ve věcech soudních exekutorů? Časopis pro právní vědu a praxi. 2013, č. 1, s. 94-100

Článek je úvahou nad instančností kárného řízení v případě projednávání kárných deliktů (provinění) soudních exekutorů. Stěžejní část je věnována otázce, zda je současná úprava jednostupňového řízení, kdy kárně obviněný soudní exekutor nemá možnost podat opravný prostředek proti rozhodnutí kárného orgánu ve smyslu § 3 zákona o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů ve spojení s ustanovením § 4b téhož zákona, po právu, či nikoli. Autor poukazuje na předmětnou judikaturu, zejména na nálezy Ústavního soudu ze dne 29. 9. 2010 sp. zn. Pl. ÚS 33/09. Tento pak komparuje s vybranými rozhodnutími kárných senátů NSS a upozorňuje na sporná místa.

MEDKOVÁ, Vladimíra. Exekuční postih společného jmění manželů. Soudce. 2013, č. 2, str. 4-11

Úvod obsáhle charakterizuje hmotněprávní úpravu institutu společného jmění manželů (SJM), a to zejména v otázkách jeho možného omezení, včetně úpravy účinné od 1. ledna 2014. Zevrubně popisuje problematiku odpovědnosti obou manželů či jen jednoho z nich za uzavřené závazky. Text pojednává o postihu majetku z dluhu vzniklého před uzavřením manželství, v jeho průběhu, i v situaci zaniklého manželství bez provedení vypořádání SJM. K poslední jmenované situaci se zákon dle autorky nevyjadřuje dostatečně jasně a tento problém řeší až judikatura Nejvyššího soudu. V závěru se Mgr. Medková zabývá jak vybranými problémy z oblasti ochrany věřitelů při exekvování SJM, tak oblastmi ochrany manžela dlužníka prostřednictvím institutu vylučovací žaloby.

PROFESNÍ PROFILY NOVÝCH SOUDNÍCH EXEKUTORŮ

Mgr. et Mgr. Lenka Kozlová

soudní exekutorka
Exekutorského úřadu Plzeň-jih

Ministryně spravedlnosti Helena Válková Vás a JUDr. et Mgr. Leskovjana jmenovala soudními exekutory dne 21. února 2014. Jak probíhá otevírání uvolněného Exekutorského úřadu Plzeň-jih?

Exekutorský úřad bych ráda otevřela v dubnu 2014 v Plzni. Zpočátku se bude co do personálního obsazení jednat o malý úřad. Svou pozornost budu nyní věnovat výběru software. Ráda bych již od počátku přešla na systém hybridní pošty. Domnívám se, že elektronizací spisů a řízení úřadu moderními způsoby lze dosáhnout výrazného snížení nákladů.

Co je Vaším cílem?

V co nejkratším časovém horizontu a za využití všech zákonných oprávnění vymoci plnění pro oprávněného, respektovat práva a povinnosti nejen účastníků exekučního řízení, ale i dalších dotčených subjektů. Soustředím se na důsledné využití všech zákonných prostředků.

Zkušenosti jste nabyla již jako exekutorská kandidátka a taky v rámci aktivní podpory činnosti Exekutorské komory...

Ano, od roku 2009 pracuji jako členka vzdělávací komise Exekutorské komory a také se podílím na výuce v předmětu Klinika exekutorského práva, který Komora pořádá ve spolupráci s Právnickou fakultou Masarykovy univerzity.

JUDr. et Mgr. Jiří Leskovjan

soudní exekutor
Exekutorského úřadu Praha 4

Kdy plánujete otevřít exekutorský úřad?

Úřad plánuji otevřít během měsíce dubna. Sídlo bude s největší pravděpodobností v Praze 1. Postupem času bych chtěl vybudovat středně velký úřad s maximálním počtem 25 zaměstnanců, protože takhle velký kolektiv lze spolehlivě vést a motivovat k dobře odvedené práci. Exekuční činnost hodlám vykonávat efektivně, za použití moderních informačních technologií, a ke spokojenosti účastníků řízení nejen na straně oprávněných, ale i v nejvyšší možné míře součinnosti s povinnými, aby pro ně byl úřad vždy připraven k zodpovězení jejich dotazů a požadavků, čímž maximálně urychlíme ukončení exekučního řízení.

S jakou ideou se svého úkolu zhostíte?

Myslím si, že základem pro plnohodnotné uznání našeho stavu je poctivá práce soudních exekutorů a hlavně důsledné respektování práv všech účastníků řízení. Do úřadu nastupuji v době, která není našemu profesnímu stavu příliš nakloněna. Soudní exekutor je jakýmsi strašákem, který je veřejností označován za toho, kdo může za všechny dlužníkové problémy. Pravdou ovšem je, že soudní exekutor pouze provádí nucený výkon exekučního titulu a důvodem naší práce je fakt, že povinní dobrovolně neřešení své dluhy či povinnosti.

Právě jmenovaní soudní exekutoři JUDr. et Mgr. Jiří Leskovjan a Mgr. et Mgr. Lenka Kozlová s prezidentem Exekutorské komory ČR Mgr. Davidem Konzem (zleva)

KURZFASSUNGEN

Mgr. Jan Kubizňák

Der vom Schuldner gestellte schikanöse
Insolvenzantrag

Zum Zweck des Artikels gehört es eine andere Ansicht auf Problematik von Missbrauch des Insolvenzverfahrens aus der Seite der Schuldner darzustellen. Autor befasst sich mit theoretischer Einordnung solcher Insolvenzanträge besonders mit Hinsicht auf Kategorie von sog. offensichtlich unbegründeten Insolvenzanträgen. Im Abschluss wird es über den Antrag auf einstwillige Einordnung berichtet, was die effektivste Möglichkeit von Durchführung des Vollstreckungsverfahrens trotz dem gestellten Insolvenzantrag darstellt. Autor zielt vor allem auf aktuelle Entscheidungspraxis von Insolvenzgerichten.

Mgr. Barbora Kvardová

Schiedsklausel und Gültigkeitsprüfung im
Rahmen des Vollstreckungsverfahrens

Im Zusammenhang mit Novellierung von Vollstreckungsordnung, die 1 Januar 2013 in Kraft getreten ist, gibt es eine ganze Reihe von neuen Verpflichtungen der Gerichtsvollzieher. Dazu gehört auch Pflicht alle Erfordernisse des Vollstreckungsantrags zu prüfen und über dessen weiteren Schicksal zu Entscheiden. Zum einen kann ein Gerichtsvollzieher den Antrag dem Vollstreckungsgericht vorlegen, zum anderen kann er diesen im Fall von Nichterfüllung aller formellen Erfordernisse ablehnen oder kann der Antrag aus Gründen von Nichterfüllung der vom Gesetz gestellten Voraussetzungen abgewiesen werden. Zum Pflichten der Gerichtsvollzieher gehört nicht nur Prüfung der formellen Erfordernisse eines Vollstreckungsantrags, sondern auch weiteren für Führung des Verfahrens entscheidenden Tatsachen. Eine von diesen ist auch Erlass von Vollstreckungstitel durch dazu befugtes Organ im Rahmen seiner Kompetenz. Gerichtsvollzieher begegnen sich immer wieder mit Schiedssprüchen, deren Fähigkeit zu prüfen ist. Ziel dieser Arbeit ist dem Leser eine kurze Übersicht zu vermitteln die sich mit der Problematik der Schiedssprüche als ungeeignete Vollstreckungstitel wegen ungültigen Schiedsklauseln und Judikatur über Gültigkeitsprüfung befasst.

Mgr. Alena Tichá

Ablenkungen von Generalinhibitorium
in der Praxis

Gesetz Nr. 286/2009 Samm., der Gesetz Nr. 120/2001 Samm. ändert, sogenannte mittelfristige Novellierung, hat die Regelung des Generalinhibitoriums in § 44a um Ausnahmen verbreitet. Dieser Artikel richtet sich auf Rechtsanwendung der Bestimmungen von Absätzen 2, 3 a und 4 in der Praxis. Literatur bezeichnet diese Bestimmungen als Ablenkung von Generalinhibitorium. Die Arbeit widmet sich auch dem Absatz 1 und vergleicht die ursprüngliche Konzeption der absoluten Ungültigkeit einer Rechtshandlung der Verpflichteten nach Vollstreckungsanordnung mit der neuen Konzeption, die als Folge von Durchbrechung des Verbots mit dem Eigentum zu verfügen nur relative Ungültigkeit feststellt. Zum Ziel gehört auch Beachtung auf eventuelle Probleme bei Umsetzung von alternativen Vollstreckungsarten, besonders auf etwaige Schwierigkeiten des Absatzes 4, der Eigentumsverkauf außer Versteigerung regelt. Ergebnis der Erwägungen über § 44a ist dann Empfehlung de lege ferenda.

JUDr. Petr Dostalík, Ph.D.

Spiegelung von Bestimmung § 50 Abs. 2
Vollstreckungsordnung im römischen Recht

Der Artikel befasst sich mit Problematik der Vollstreckung nach dem römischen Recht. Er vergleicht Stellung eines Schuldners nach dem Zwölfartefelgesetz und Stellung eines gegenwärtigen Schuldners. Er vergleicht einzelne Entwicklungsphasen der Vollstreckung in römischem Prozessrecht, und zwar von der primitivste Form: Vorführung des Schuldners vor den Gläubiger zur persönlichen Rache, der den Schuldner straflos umbringen durfte, bis zum Verkauf von einzelnen Eigentumsstücken Schuldners mit Ziel Vermögensinteresse der Gläubigers zu befriedigen. Der Artikel stellt besonders die Frage ob und wie kann der Schuldner die unangenehme Folgen der Vollstreckung vermeiden wenn er mit dem Gläubiger zusammenarbeitet. Autor will auch nachweisen dass Antike trotz niedriger technischer Entwicklung zu der Epoche gehört, deren Errungenschaften als Inspiration auch für zahlreiche Gebiete des gegenwärtigen Lebens sein kann und zwar auch für insofern spezialisierten Bereich wie Recht.

INHALT

INTERVIEW	6	Vollstreckung wird immer ein Thema Gespräch mit Mgr. David Koncz, Präsident der Gerichtsvollzieherkammer der Tschechischen Republik	JUDIKATUR	40	Aus der Judikatur des Höchstgerichtes der Tschechischen Republik vorbereitet von Mgr. Vladimira Medková
ARTIKEL	11	Der vom Schuldner gestellte schikanöse Insolvenzantrag Mgr. Jan Kubizňák		43	Aus der Judikatur des Verfassungsgerichtes der Tschechischen Republik vorbereitet von Mgr. Ing. Lucie Mikmeková
	16	Schiedsklausel und Gültigkeitsprüfung im Rahmen des Vollstreckungsverfahrens Mgr. Barbora Kvardová	REVIEW	45	Warum landete Graf Špork im Schuldgefängnis? (Ignác Antonín Hrdina) Mgr. Petra Krtková
	22	Ablenkungen von Generalinhibitorium in der Praxis Mgr. Alena Tichá		47	Aus der Fachartikel Mgr. et Bc. Veronika Urbanová, Mgr. Jiří Novák
	28	Spiegelung von Bestimmung § 50 Abs. 2 Vollstreckungsordnung im römischen Recht JUDr. Petr Dostalík, Ph.D.	NACHRICHTEN DER KAMMER	48	Professionsprofile der neuen Gerichtsvollzieher Mgr. et Mgr. Lenka Kozlová, JUDr. et Mgr. Jiří Leskovjan
VOM AUSLAND	33	Der Deutsche Gerichtsvollzieherbund fordert Vollstreckung „aus einer Hand“ Gespräch mit Lars Vollbart, DGVB Landesvorsitzender Sachsen und Michael Schrandt, Rechtspfleger Amtsgericht Dresden			
	37	Elektronische Versteigerungen JUDr. Juraj Podkonický, Ph.D., Mgr. Lukáš Jirsa			

Fotografie auf der Titelseite: Petra Škarková

Komorní listy

osmnácté číslo
www.ekcr.cz

vzor citace

PŘIJMENÍ J. Název článku. Komorní listy, 01/2014. Praha:
Exekutorská komora ČR,
2014. s. POČET STRAN PŘÍSPĚVKU. MK ČR E 19153.

Redakční rada

Mgr. Petra Báčová
JUDr. et PhDr. Stanislav Balík
Mgr. David Hozman
Mgr. František Korbek, Ph.D.
JUDr. Milan Makarius
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.
Mgr. Pavel Tintěra

zdarma
náklad 800 ks
vychází čtvrtletně
datum vydání 10. 3. 2014

MK ČR E 19153
registrace Ministerstva kultury ČR
ISSN 1805-1081 (print), ISSN 1805-109X (on-line)

adresa redakce

Exekutorská komora České republiky
IČ: 709 40 517
Komorní listy
Na Pankráci 1062/58
140 00 Praha 4

kontakt

tel.: + 420 210 311 000
e-mail: redakce@ekcr.cz

překlad

Mgr. Michal Jančuška

sazba a tisk

PRINTECO s.r.o., Brno

Komorní listy
produkuje, vydává a distribuuje
Exekutorská komora České republiky

VŠEHRD

ČASOPIS ČESKÝCH PRÁVNÍKŮ

Časopis VšeHRD navazuje na historickou tradici apolitického mezinárodního vědeckého periodika. Je zaměřen na právní sektor a celou oblast práva soukromého i veřejného. V současné době vychází především v elektronické podobě.

Svoji činnost zahájil časopis VšeHRD již v roce 1919 a letos tedy slaví již 95. narozeniny.

Časopis VšeHRD přijímá původní autorské příspěvky na libovolné relevantní téma z oblasti práva, popř. také z příbuzných oborů, jako jsou politologie, ekonomie, sociologie, psychologie, filosofie, etika apod. s právním prvkem. Příspěvky uveřejněné v časopisu VšeHRD procházejí recenzním řízením.

Časopis VšeHRD je součástí České národní bibliografie vedené Národní knihovnou ČR a je veden také v Českém národním středisku ISSN pod Národní technickou knihovnou ČR. Webové stránky časopisu VšeHRD jsou navíc archivovány Národní knihovnou ČR prostřednictvím systému Webarchiv, jakožto zdroj s jedinečnou kulturní a vědeckou hodnotou.

Časopis VšeHRD vychází pod vlastním ISSN: 1801-3678 (online) a 1210-5740 (print).

V online podobě vychází s výjimkou zimní a letní pauzy nepřetržitě, v tištěné verzi pak vychází jednou ročně. Do budoucnosti se počítá i s jeho anglickou platformou.

Vydavatelem časopisu VšeHRD je Spolek českých právníků VšeHRD, se sídlem Nám. Curieových 7, Praha 1, PSČ 116 40, IČ: 005 52 151.

BEZPLATNÉ PORADNY EXEKUTORSKÉ KOMORY ČR

Praha

Plzeň

Brno

www.ekcr.cz